

ARBEIDSFORSKNINGSINSTITUTTET AFI

Desentralisert ordning for kompetanseutvikling i skolen

Utviklingstrekk 2021–2024

Elin Borg, Kjersti Stabell Wiggen og Knut Fossestøl

STORBYUNIVERSITETET
ARBEIDSFORSKNINGSINSTITUTTET AFI

AFI-NOTAT 2026:01

ARBEIDSFORSKNINGSINSTITUTTETS NOTATSERIE

AFI-notat nummer 2026:01

Tittel: Desentralisert ordning for kompetanseutvikling i skolen – Utviklingstrekk 2021–2024

Forfattere: Elin Borg, Kjersti Stabell Wiggen og Knut Fossestøl

Kvalitetssikrer: Anne Grete Tøge

Prosjekt: Evaluering av ny kompetansemodell

Prosjektleder: Knut Fossestøl

Finansiør: Utdanningsdirektoratet

Publiseringsdato: 6. mai 2026

Antall sider: 87 inkl. vedlegg

Emneord: Desentralisert ordning for kompetanseutvikling, lokal kompetanseutvikling, tilskuddsordning, grunnopplæringen, evaluering

Resymé: OsloMet har på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet evaluert den desentraliserte ordningen for kompetanseutvikling i skolen. Ordningen, etablert i 2017 for grunnskolen og i 2019 for videregående opplæring, skal styrke skolens kollektive kompetanse gjennom samarbeid mellom skoleeiere, skoler og universitets- og høyskolesektoren. Dette notatet gir en beskrivelse av utviklingen på tre sentrale områder i desentralisert ordning for lokal kompetanseutvikling i grunnopplæringen: 1) nettverkssamarbeid, 2) partnerskapet mellom skoleeier og universitet- og høyskolesektor, og 3) lokal involvering i utviklingsarbeidet. Datakildene er spørreundersøkelser til sentrale aktører i ordningen fra 2021, 2023 og 2024.

ISBN 978-82-760-9505-0

ISSN 2703-9617 (online)

DOI: <https://doi.org/10.21378/2e49-2r98>

© Arbeidsforskningsinstituttet AFI, OsloMet – storbyuniversitetet, 2026

© Forfatter(e)/Author(s)

Arbeidsforskningsinstituttet AFI
OsloMet – storbyuniversitetet
Pb. 4 St. Olavs plass
0130 OSLO

Telefon: +47 93 29 80 30

E-post: postmottak-afi@oslomet.no

Nettadresse: oslomet.no/om/afi

Publikasjonen kan lastes ned gratis fra [arkivet](#)

Forord

OsloMet – Storbyuniversitetet har fått i oppdrag fra Utdanningsdirektoratet å evaluere de desentraliserte ordningene for skole og yrkesfag, samt oppfølgingsordningen.

Evalueringsprosjektet gjennomføres av Arbeidsforskningsinstituttet (AFI) i samarbeid med Senter for profesjonsstudier (SPS), By- og regionforskningsinstituttet (NIBR), alle tilknyttet OsloMet, samt Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU) og Fafo i perioden 2019–2025.

I dette notatet presenterer vi funn fra en kvantitativ spørreundersøkelse gjennomført blant ulike aktører i tilskuddsordningen for lokal kompetanseutvikling i grunnopplæringen, en ordning som gir skoler mulighet til å søke midler til lokal kompetanseutvikling fra Statsforvalteren.

Notatet gir en kort beskrivelse av ordningen og sammenligner resultatene fra tre måletidspunkt, 2021, 2023 og 2024. Hovedmålet er å se hvordan utviklingen over tid har vært på tre sentrale områder i ordningen: 1) samarbeid i samarbeidsforum og kompetansenettverk, 2) partnerskap mellom skoleeier og universitet- og høyskolesektor og 3) lokal involvering. Vi avslutter med å drøfte noen sentrale funn. Notatet må forstås som en dokumentasjonsrapport. Den kan leses selvstendig, men det vil være nyttig å se den i sammenheng med sluttrapporten for evaluering av ny kompetansemodell (Fossestøl, mfl. 2026).

Notatet er skrevet av Elin Borg (NIFU) og Kjersti Stabell Wiggen (AFI) i samarbeid med Knut Fossestøl.

Anne Grete Tøge har vært intern kvalitetssikrer for rapporten.

Knut Fossestøl

Prosjektleder

Oslo 11.12.2025

Innhold

Forord	1
Sammendrag	6
1 Innledning.....	8
2 Metode	10
2.1 Frafallsanalyse.....	12
2.2 Kvantitative analyser.....	13
3 Arbeid og samarbeid i samarbeidsforum og kompetansenettverk	14
3.1 Samarbeidsforum	14
3.2 Kompetansenettverk.....	22
3.3 Sammenfattet	31
4 Partnerskapet.....	33
4.1 Skoleeier	33
4.2 Universitet og høyskole	41
4.3 Sammenfattet	48
5 Lokal forankring og involvering	51
5.1 Skoleledere	51
5.2 Tillitsvalgte	61
5.3 Sammenfattet	69
6 Desentralisert ordning videregående.....	71
6.1 Skoleeier	71
6.2 Skoleleder	74
6.3 Tillitsvalgte	80
6.4 Sammenfatning.....	81
7 Avslutning	83
Vedleggstabeller.....	84
Referanser	87

Figurer

Figur 1-1: Grafisk fremstilling av saksgangen for tildeling av midler i desentralisert ordning ..9	9
Figur 2-1 Oversikt over populasjonen for de ulike aktørene i spørreundersøkelsen..... 10	10
Figur 3-1 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om deltakelsen i samarbeidsforumet? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Deltakere i samarbeidsforum..... 15	15
Figur 3-2 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om oppgavene i samarbeidsforumet? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Deltakere i samarbeidsforum..... 16	16
Figur 3-3 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om samarbeidsforumets funksjon? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Deltakere i samarbeidsforum..... 17	17
Figur 3-4 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om ledelse i samarbeidsforumet? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Deltakere i samarbeidsforum..... 18	18
Figur 3-5 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om roller og ansvar i samarbeidsforumet? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Deltakere i samarbeidsforum..... 19	19
Figur 3-6 Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med samarbeidet generelt i samarbeidsforumet? Andel som har svart «fornøyd» eller «svært fornøyd». Deltakere i samarbeidsforum..... 20	20
Figur 3-7 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om tilskuddsordningen? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Deltakere i samarbeidsforum..... 21	21
Figur 3-8 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn. Deltakelsen i ordningen: ...? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Deltakere i samarbeidsforum..... 22	22
Figur 3-9 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om deltakelsen i kompetansenettverket? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Deltakere i kompetansenettverk..... 24	24
Figur 3-10 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om oppgavene til kompetansenettverket? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Deltakere i kompetansenettverk..... 25	25
Figur 3-11 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om kompetansenettverkets funksjon? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Deltakere i kompetansenettverk..... 26	26
Figur 3-12 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om ledelse i kompetansenettverket? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Deltakere i kompetansenettverk..... 27	27
Figur 3-13 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om roller og ansvar i kompetansenettverket? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Deltakere i kompetansenettverk..... 28	28
Figur 3-14 Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med samarbeidet generelt i kompetansenettverket? Andel som har svart «fornøyd» eller «svært fornøyd». Deltakere i kompetansenettverk..... 29	29
Figur 3-15 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om tilskuddsordningen: Tilskuddsordningen er en god måte å drive kompetanseutvikling i skolen på? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Deltakere i kompetansenettverk..... 30	30
Figur 3-16 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn. Deltakelsen i ordningen: ...? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Deltakere i kompetansenettverk..... 31	31
Figur 4-1 I hvor stor grad opplever du at Statsforvalteren legger til rette for samarbeid mellom skoleeier og universitet/høyskole-sektor? Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad». Skoleeiere..... 34	34
Figur 4-2 I hvor stor grad har skoleeier samarbeid med universitet/høyskole om: ...? Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad». Skoleeiere..... 35	35
Figur 4-3 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om samarbeidet mellom skoleeier og universitet/høyskole: ...? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Skoleeiere..... 36	36

Figur 4-4 Sammenfattet, hvor fornøyd eller misfornøyd er du med universitet/høyskole-samarbeidet? Andel som har svart «fornøyd» eller «svært fornøyd». Skoleeiere.	37
Figur 4-5 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om tilskuddsordningen? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Skoleeiere.....	38
Figur 4-6 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn. Deltakelsen i ordningen ...? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Skoleeiere.	39
Figur 4-7 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn. Deltakelsen i ordningen: ...? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Skoleeiere.	40
Figur 4-8 I hvor stor grad opplever du at Statsforvalteren legger til rette for samarbeid mellom skoleeier og universitet/høyskole-sektor? Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad». Aktører fra UH.	41
Figur 4-9 I hvor stor grad har du hatt samarbeid med skoleeier om: ...? Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad». Aktører fra UH.	42
Figur 4-10 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om samarbeidet mellom skoleeier og universitet/høyskole? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Aktører fra UH...	43
Figur 4-11 Hvor enige eller uenig er du i følgende utsagn om arbeidet ved din institusjon? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Aktører fra UH.	44
Figur 4-12 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om virkninger av tilskuddsordningen for ansatte ved din institusjon. Deltakelse i ordningen: ...? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Aktører fra UH.....	45
Figur 4-13 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om tilskuddsordningen? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Aktører fra UH.	46
Figur 4-14 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn. Deltakelsen i ordningen: ...? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Aktører fra UH.	47
Figur 4-15 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn. Deltakelsen i ordningen: ...? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Aktører fra UH.	48
Figur 5-1 Har ledelsen ved din skole gjort følgende som del av arbeidet med kompetanseutvikling? Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad». Skoleledere.	52
Figur 5-2 I hvor stor grad er planlegging av kompetanseutvikling en del av partssamarbeidet? Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad». Skoleledere.	53
Figur 5-3 I hvor stor grad har skoleledelsen hatt et samarbeid med universitet/høyskole om ...? Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad». Skoleledere.	54
Figur 5-4 I hvor stor grad har skoleledelsen samarbeidet med tillitsvalgte på skolen om ...? Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad». Skoleledere.....	55
Figur 5-5 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om lærernes involvering i kompetanseutvikling? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Skoleledere.	56
Figur 5-6 I hvor stor grad mener du at kompetansebehovene på din skole blir ivare tatt gjennom de igangsatte kompetanseutviklingstiltakene? Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad». Skoleledere.	57
Figur 5-7 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om tiltakene i tilskuddsordningen? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Skoleledere.....	58
Figur 5-8 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om tilskuddsordningen? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Skoleledere.....	59
Figur 5-9 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn. Deltakelse i ordningen: ...? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Skoleledere.	60
Figur 5-10 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn. Deltakelse i ordningen: ...? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Skoleledere.	61

Figur 5-11 I hvor stor grad er planlegging av kompetanseutvikling en del av tillitsvalgtes samarbeid med skoleledelsen? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Tillitsvalgte.	62
Figur 5-12 I hvor stor grad har du samarbeidet med skoleledelsen på din skole om: ...? Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad». Tillitsvalgte.	63
Figur 5-13 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om lærernes involvering i kompetanseutvikling i tilskuddsordningen? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Tillitsvalgte.	64
Figur 5-14 I hvor stor grad mener du at kompetansebehovene til lærerne på din skole blir ivaretatt gjennom de igangsatte kompetanseutviklingstiltakene? Andel som har svart «i stor grad» eller «i svært stor grad». Tillitsvalgte.	65
Figur 5-15 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om tiltakene i tilskuddsordningen? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Tillitsvalgte.	66
Figur 5-16 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om tilskuddsordningen? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Tillitsvalgte.	67
Figur 5-17 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn. Deltakelse i ordningen: ...? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Tillitsvalgte.	68
Figur 5-18 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn. Deltakelse i ordningen ...? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Tillitsvalgte.	69
Figur 6-1 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om kartlegging av lokale kompetansebehov i din fylkes-/kommune. Andelen som har svart «helt» eller «delvis enig». Skoleeiere 2024.	72
Figur 6-2: I hvor stor grad har skoleeier samarbeid med universitet/høyskole om ...? Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad». Skoleeiere 2024.	73
Figur 6-3: Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om samarbeidet mellom skoleeier og universitet/høyskole? Andel som har svart «helt enig» eller «delvis enig». Skoleeiere 2024.	74
Figur 6-4: Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om skoleledelsens rolle i kartlegging av kompetansebehov. Andel «helt» eller «delvis enig». Skoleledere 2024.	75
Figur 6-5: Har ledelsen ved din skole gjort følgende som del av arbeidet med kompetanseutvikling? Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad». Skoleledere 2024.	76
Figur 6-6: I hvor stor grad har skoleleder samarbeid med universitet/høyskole om ...? Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad». Skoleledere 2024.	77
Figur 6-7: Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om samarbeidet med universitet/høyskole? Andelen som svarte «helt enig» eller «delvis enig». Skoleledere 2024.	78
Figur 6-8: Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om lærernes involvering i kompetanseutvikling. Andelen «helt enig» eller «delvis enig». Skoleledere 2024.	79
Figur 6-9: Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om tiltakene i tilskuddsordningen ...? Andel som svarte «helt enig» eller «delvis enig». Skoleledere 2024.	80
Figur 6-10: I hvor stor grad har du samarbeidet med skoleledelsen på din skole om: Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad». Tillitsvalgte 2024.	81

Tabeller

Tabell 2.1 Svarprosent, populasjon og antall svar for de ulike aktørgruppene på de tre målingene gjennomført11

Sammendrag

OsloMet – Storbyuniversitetet har fått i oppdrag fra Utdanningsdirektoratet å evaluere de desentraliserte ordningene for kompetanseutvikling for skole og yrkesfag, samt oppfølgingsordningen. Denne rapporten omhandler kun den desentraliserte ordningen for kompetanseutvikling i grunnskole og studieforberedende utdanningsprogram i videregående opplæring. Ordningen ble etablert i 2017 for grunnskolen og i 2019 for videregående opplæring, og har som mål å styrke skolens kollektive kompetanse på en måte som er forankret i lokale behov og utviklet i samarbeid mellom skoleeiere, skoler og universitets- og høyskolesektoren (UH). Overordnet skal ordningen bidra til et likeverdig opplæringstilbud som fremmer elevenes læring, utvikling og trivsel.

Denne rapporten presenterer resultatene fra spørreundersøkelser gjennomført i 2021, 2023 og 2024, rettet mot medlemmer i samarbeidsforum og kompetansenettverk, representanter fra UH-sektoren, skoleledere i fem fylker og et utvalg tillitsvalgte. Selv om svarprosentene er tilfredsstillende, finner vi variasjon mellom grupper og årganger, og det forekommer skjevheter i enkelte utvalg. Til tross for disse begrensningene vurderes datamaterialet som tilstrekkelig til å analysere de overordnede tendensene.

Resultatene viser at samarbeidsforum og kompetansenettverk har etablert seg som viktige arenaer for utviklingsarbeid, men med ulike funksjoner. Samarbeidsfora er preget av bred deltakelse, tydelig struktur og profesjonell ledelse, særlig etter hvert som Statsforvalteren har fått en mer aktiv rolle som sekretariat. Kompetansenettverkene, som hovedsakelig består av regionalt forankrede sammenslutninger av administrative skoleeiere, fremstår som dynamiske arenaer for erfaringsdeling, læring og kartlegging av behov. Samtidig har nettverkene vokst i størrelse, og flere opplever at uklar rollefordeling og mange deltakere kan svekke effektiviteten og relevansen i arbeidet.

Partnerskapet mellom skoleeiere og UH beskrives i stor grad som likeverdig og positivt, men oppfatningene skiller seg mellom aktørgrupper. UH-aktørene melder om økt nytte og tettere kontakt med praksisfeltet, mens skoleeiere i noe større grad uttrykker misnøye knyttet til relevans og praktisk utbytte. Begge parter er enige om at samarbeidet fungerer best når UH deltar i hele utviklingsprosessen, fra behovskartlegging til evaluering, men i praksis er UH sterkest involvert i planlegging og gjennomføring av tiltak. Lærerutdanningene trekkes sjeldnere systematisk inn, noe som kan svekke oppfyllelsen av ordningens doble formål: at også lærerutdanningene skal bli mer praksisnære og arbeidslivsrelevante.

Undersøkelsen viser at det finnes tydelige forskjeller mellom skoleeiere og skoleledere i grunnskole og videregående når det gjelder organisering og opplevelse av kompetanseutvikling. Fylkeskommunale skoleeiere fremstår som mer systematiske i sin oppfølging og i samarbeidet med UH-sektoren, mens skoleledere i grunnskolen rapporterer om tettere og mer relevant samarbeid med UH og større opplevd nytte av tiltakene.

Et sentralt funn gjelder den lokale involveringen. Skoleledere rapporterer at de i stor grad prioriterer, kartlegger og planlegger tiltak, og mange opplever at lærere er involvert i prosessen. Tillitsvalgte har derimot en mer kritisk vurdering: få opplever å være reelt inkludert i planlegging og evaluering – særlig i videregående, og under en fjerdedel mener lærernes behov blir godt ivarettatt. Denne diskrepansen mellom skolelederes og tillitsvalgtes oppfatninger indikerer at ambisjonen om bred forankring og partssamarbeid ikke fullt ut er realisert. Likevel vurderer flertallet av både skoleledere og tillitsvalgte at tiltakene i stor grad er relevante og tilpasset skolens behov, og at de bidrar til kvalitetsutvikling.

På tvers av aktørgrupper er det bred enighet om at tilskuddsordningen representerer en god modell for kompetanseutvikling. Over 70 prosent i alle grupper støtter dette synet. Samtidig ser vi at troen på ordningens evne til å styrke skolelederes og skoleeieres kompetanse er høy, mens effekten på lærerutdanningene vurderes som mer begrenset. Når det gjelder langsiktige mål, mener et klart flertall at ordningen bidrar til økt kvalitet i skolen og til forbedringer i elevenes læring og læringsmiljø.

Alt i alt peker evalueringen på at ordningen har etablert seg som en sentral og tillitsvekkende modell for kompetanseutvikling i skolen, men også at det finnes forbedringsområder. For det første er det uklårheter knyttet til kompetansenettverkens rolle i ordningen. For det andre er involveringen av lærere og tillitsvalgte fremdeles svak. Til sist viser evalueringen at lærerutdanningene bare i begrenset grad er påkoblet prosessene i ordningen. Evalueringen peker dermed på et behov for å konsolidere ordningen gjennom tydeligere rolleforståelse, bredere deltakelse og sterkere koblinger mellom praksisfeltet og lærerutdanningene.

Til tross for utfordringer er optimismen stor. De fleste aktørene vurderer ordningen som både nyttig og relevant, og ser den som et viktig virkemiddel for å bygge en mer kunnskapsbasert og praksisnær skoleutvikling i Norge.

1 Innledning

Riktig kompetanse er avgjørende for kvaliteten i barnehage og grunnsopplæring. For å styrke dette har myndighetene etablert nasjonale støtteordninger for lokal kompetanseutvikling i barnehager, grunnskoler og videregående skoler, samt i kommuner, fylkeskommuner og ved universiteter og høyskoler (UH). Tilskuddsordningen omfatter tre spor: 1) regional ordning i barnehage, 2) desentralisert ordning i grunnskole og videregående opplæring og 3) kompetanseløft for spesialpedagogikk og inkluderende praksis. Denne rapporten omhandler evalueringen OsloMet har gjennomført av den desentraliserte ordningen for kompetanseutvikling i grunnskole og videregående skole.

Den desentraliserte ordningen ble innført i 2017 for grunnskolen og fra 2019 for videregående opplæring. Studieforbereende utdanningsprogram ble innlemmet i den desentraliserte ordningen for skole, mens fag- og yrkesopplæringen omfattes av en egen ordning (Tilskuddsordning for kompetanseutvikling i fag- og yrkesopplæring). Resultatene for videregående skole i denne rapporten vil derfor kun gjelde studiespesialisering og ikke yrkesfag. Målet med desentralisert ordning for skole er å styrke den kollektive kompetansen i skoler ut fra lokale behov, i samarbeid med UH. Overordnet skal ordningen bidra til et likeverdig opplæringstilbud som fremmer utvikling, læring og trivsel for alle barn og unge. Primære målgrupper er lærere, skoleledere og andre ansatte i og rundt skolen som bidrar til kvalitet i tilbudet til barn og unge.

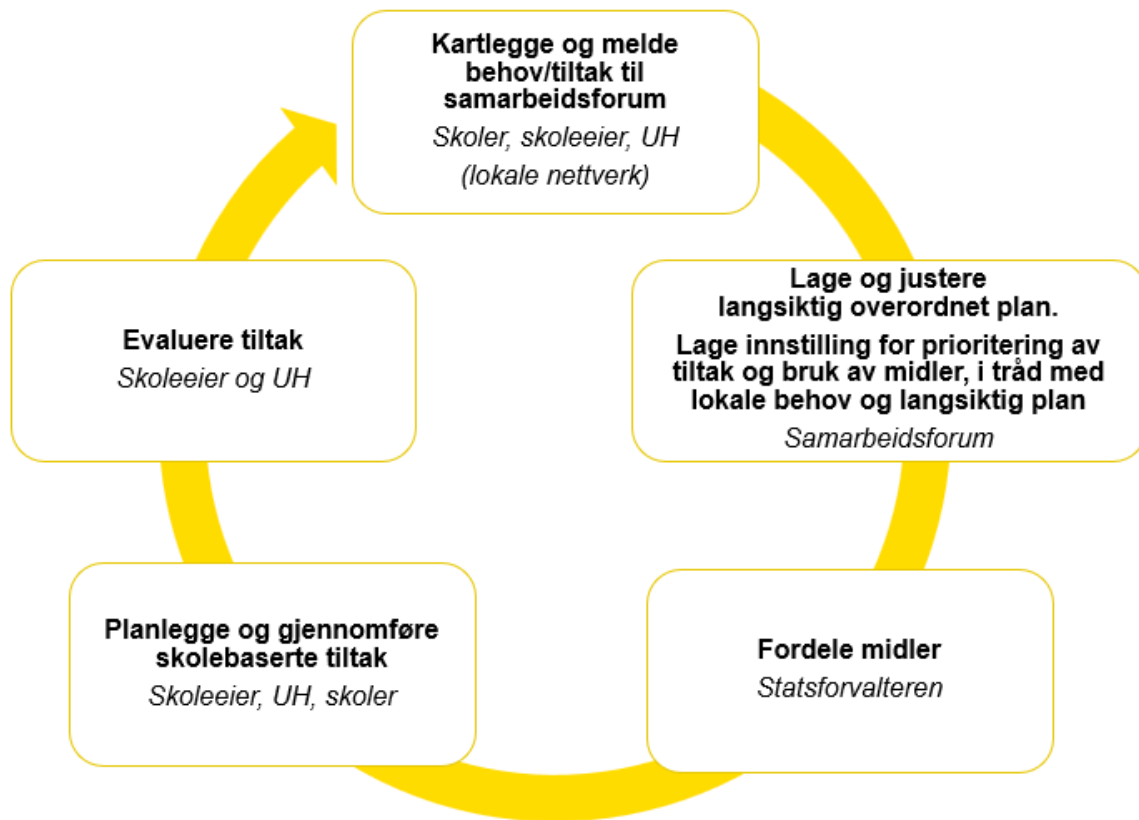
Bakgrunnen, slik den er beskrevet i Meld. St. 21 (2016–2017), er at tidligere nasjonale satsinger i for liten grad var lokalt tilpasset og forankret. Virkemiddelet er derfor å flytte både ansvar og ressursdisponering nærmere praksis: fra nasjonalt til regionalt og lokalt nivå. Ordningen etablerer en infrastruktur der relevante aktører sammen kartlegger behov, prioriterer og utvikler tiltak. Et bærende element i desentralisert ordning er at utvikling skjer ved hjelp av prosesser i nettverk mellom aktører i feltet og ikke gjennom hierarki eller marked. Dette representerer styring gjennom prosesser der «likeverdige» aktører samhandler (Røiseland & Vabo, 2008)

Det «doble formålet» er sentralt: (1) Skoleeiere og skoler skal bruke egne data, forskning og erfaringskunnskap i skolebasert kvalitetsutvikling gjennom likeverdige partnerskap med UH. En uttalt betingelse er at samarbeidet mellom skolesektoren og universitet/høyskole-sektor skal ha form av en gjensidig partnerskapsrelasjon, fremfor en tidligere «bestiller/utfører»-relasjon. (2) UH-miljøene skal bruke erfaringer og forskning fra samarbeidet til å øke arbeidslivsrelevansen i sine tilbud og lærerutdanningene.

Ordningen har siden oppstarten vært under utvikling. Av særlig betydning var forskriftsfestingen av nye retningslinjer som trådte i kraft i 2021. Her ble det, etter å ha samlet inn erfaringer fra regionale samarbeidspartnere og høringsrunder presisert føringer, begreper, roller og ansvar. Figur 1-1 gir en grafisk fremstilling av saksgangen for tildeling av midler i ordningen.

Myndighetene utbetaler midler til Statsforvalteren som har det overordnede ansvaret for å fordele midlene til kompetanseutvikling. Skoleeier har ansvar for å vurdere skolens kompetansebehov og involvere ansatte. I partnerskap med UH skal skoleeier planlegge tiltak som møter lokale behov, og prioriteringer skal meldes til fylkets samarbeidsforum. Et viktig prinsipp i ordningen er at utviklingsarbeidet skal springe ut av et behov og at man jobber med å utvikle praksis sammen. UH leverer faglig innhold; partnerskapene evaluerer tiltak og måloppnåelse.

I hvert fylke skal samarbeidsforum utarbeide en langsiktig plan og en årlig innstilling for prioritering og fordeling av midler. Statsforvalteren fatter vedtak i tråd med innstillingen.

Figur 1-1: Grafisk fremstilling av saksgangen for tildeling av midler i desentralisert ordning

Det er partnerskapene (samarbeidet mellom skoleeier, UH og eventuelt skoler) som får midler til å planlegge, gjennomføre og evaluere skolebaserte tiltak, men UH som partner kan også få direkte bevilgninger gjennom ordningen. UH-institusjonene skal bidra med det faglige innholdet. Hvert år kan det igjen meldes inn behov og søkes midler til kompetanseutvikling, og hvert år tildeles nye midler av Statsforvalteren.

Denne rapporten bygger på spørreundersøkelser gjennomført blant aktørene i ordningen i 2021, 2023 og 2024. Vi analyserer hvordan ordningen oppleves over tid, og hvordan ulike aktører vurderer samarbeidsfora, regionale kompetansenettverk og partnerskapene mellom skoleeiere og UH. Særlig vekt legges på lokal involvering, prosesskvalitet og opplevde resultater.

2 Metode

I evalueringen av desentralisert ordning for kompetanseutvikling i grunnskole og videregående skole har OsloMet gjennomført spørreundersøkelser blant følgende aktørgrupper: medlemmer i samarbeidsforum og regionale kompetansenettverk, samarbeidspartnere fra universitet/høyskole-miljøer, skoleledere i fem fylker og et utvalg av tillitsvalgte fra hele landet. Kompetansenettverk er regionale sammenslutninger av skoleeiere. Gjennom spørreundersøkelsene har vi blant annet samlet inn aktørenes perspektiver på nettverkssamarbeidet, partnerskapet mellom skoleeier og universitet- og høyskolesektor og virkninger av tilskuddsordningen. For å undersøke langtidsvirkninger har vi gjennomført undersøkelsen ved tre ulike tidspunkt: vår 2021 (T1), vår 2023 (T2) og høst 2024 (T3). Figur 2-1 gir en oversikt over populasjonen vi sendte ut spørreundersøkelsen til de ulike årene.

2021	Første spørreundersøkelser (T1) Samarbeidsforum (N=304) Regionale kompetansenettverk (N=731) Universitet- og høyskolesektor (N=518) Skoleledere, 5 fylker (N=1362) Tillitsvalgte (N=2677)
2023	Andre spørreundersøkelser (T2) Samarbeidsforum (N=256) Regionale kompetansenettverk (N=633) Universitet- og høyskolesektor (N=443) Skoleledere, 5 fylker (N=1163) Tillitsvalgte (N=2384)
2024	Tredje spørreundersøkelser (T3) Samarbeidsforum (N=275) Regionale kompetansenettverk (N=640) Universitet- og høyskolesektor (N=459) Skoleledere, 5 fylker (N=1184) Tillitsvalgte (N=2519)

Figur 2-1 Oversikt over populasjonen for de ulike aktørene i spørreundersøkelsen

Hvert år kontaktet vi statsforvalter for å få oversikt over medlemmene i samarbeidsforum og kompetansenettverk. I tilfellene hvor Statsforvalteren ikke hadde oversikt over hvem som deltok i kompetansenettverkene i fylket, fikk vi kontaktinformasjon til leder for nettverket som hjalp oss videre.

Vi fikk lister over koordinatorene for de ulike universitets- og høyskoleregionene fra Utdanningsdirektoratet, og kontaktet disse for å få oversikt over hvilke personer som jobbet med tilskuddsordningen ved de ulike universitetene og høyskolene.

Liste over skoleledere hentet vi fra Nasjonalt skoleregister (NSR), som gir oversikt over alle norske skoler i Norge og utlandet, inkludert e-postadresser til skoleledere. Siden e-postadressene må oppdateres av skolelederne selv, inneholdt listen både mangelfull og utdatert informasjon. Vi gjennomgikk listene manuelt for å luke ut skoler som ikke er del av ordningen, som sykehuskoler, voksenopplæring, kulturskoler m.m. Etter denne utsilingen satt vi igjen med det som var populasjonen for undersøkelsen. Vi lette frem e-postadresser til skolens rektor der det kun var oppgitt postmottak. Vi hadde ingen mulighet til å sjekke om e-postadressen tilhørte

dagens rektor. Av erfaring vet vi at kontaktinformasjonen ikke er helt oppdatert, ved at både avgåtte rektorer og rektorer i permisjon eller sykemeldte rektorer inngår. Dette skaper noe usikkerhet om hvorvidt populasjonens antall er riktig.

Vi samarbeidet med Utdanningsforbundet og Norsk lektorlag for å sende ut undersøkelsen til tillitsvalgte.¹ Utdanningsforbundet sendte ut spørreundersøkelsen vår til et utvalg av sine medlemmer. De trakk ut et tilfeldig utvalg av arbeidsplassstillitsvalgte: 1300 av til sammen 2661 i grunnskolen og 200 av til sammen 368 i videregående skole. Det vil si at utvalget besto av halvparten av alle arbeidsplassstillitsvalgte medlemmer. I tillegg var alle hovedplassstillitsvalgte medlemmer inkludert (617). Fra Norsk lektorlag fikk vi tilsendt fullstendige lister over alle deres tillitsvalgte medlemmer, som vi sendte ut undersøkelsen til selv.

Som figur 2-1 viser, er populasjonen for de ulike aktørene noe ulik de ulike årene. I hovedsak vil populasjonen bestå av de samme personene i de ulike årgangene, men ikke nødvendigvis. Endringer kan blant annet skyldes utskiftninger av medlemmer i de ulike nettverkene som følge av fylkesoppløsninger, nedleggelser eller sammenslåinger av skoler i perioden.

Enkeltmedlemmer kan også skiftes ut i forbindelse med bytte av jobb. For representanter fra universiteter og høyskoler kan sammensetningen for eksempel endres avhengig av hvilken kompetanse det er behov for i nettverkene.

Undersøkelsene er gjennomført som gjentatte tverrsnittsundersøkelser. Dette innebærer at vi ikke med sikkerhet kan fastslå om endringer i resultatene skyldes endrede oppfatninger hos de samme personene, eller om de reflekterer utskiftninger i populasjonen og dermed nye erfaringer og perspektiver. Likevel vurderer vi det som relevant å sammenligne svarene over tid, ettersom vi følger de samme samarbeidsarenaene (samarbeidsforum og kompetansenettverk) og de samme rollene (UH-sektoren som samarbeidspartner, skoleledere og tillitsvalgte), der deltakerne i stor grad er stabile over tid gjennom sine funksjoner.

Tabell 2.1 Svarprosent, populasjon og antall svar for de ulike aktørgruppene på de tre målingene gjennomført

Aktør	Vår 2021	Vår 2023	Høst 2024
	Prosent (pop./svart)	Prosent (pop./svart)	Prosent (pop./svart)
Samarbeidsforum	50 (304/153)	52 (256/134)	68 (275/187)
Regionale kompetansenettverk	30 (731/216)	34 (633/218)	39 (640/248)
Universitet- og høyskolemiljø	47 (518/242)	40 (443/179)	36 (459/164)
Skoleledere (5 fylker)	19 (1362/258)	16 (1163/186)	22 (1184/262)
Tillitsvalgte	27 (2677/713)	26 (2384/623)	27 (2519/696)

Tabell 2.1 viser svarprosentene for de ulike aktørene over tid. Som tabellen viser, har vi noe høyere svarprosent for samarbeidsforum og regionale kompetansenettverk i 2024 sammenlignet med tidligere år. Dette skyldes trolig at vi valgte å slå sammen disse tre spørreundersøkelsene til ett, slik at de aktørene som hadde flere roller, for eksempel samarbeidspartner fra universitet- og høyskole som både satt i samarbeidsforum og kompetansenettverk, fikk *ett* og ikke tre ulike spørreskjema å svare på, slik de hadde fått ved de to tidligere datainnsamlingene. På tross av dette har svarprosenten for universitets- og høyskolemiljøene blitt noe dårligere enn tidligere år. Det er uklart hva dette skyldes, men noe kan skyldes utskiftninger og/eller upresise epostlister, eller spørreskjematrøtthet. For skoleledere har vi fått noe høyere svarprosent enn tidligere. Vi har gjort en omfattende jobb knyttet til å rense listene fra NSR for å fjerne og oppdatere

¹ I 2021 og 2023 var også Skolenes Landsforbund en del av undersøkelsen.

epostadressene, slik at noe av den økte svarprosenten kan skyldes mer treffsikre epostlister. For tillitsvalgte ligger svarprosenten noenlunde lik over de tre datainnsamlingstidspunktene.

2.1 Frafallsanalyse

Vi har gjennomført frafallanalyser tidligere av utvalgene for våren 2021 og 2023. Disse viste at det var noen skjevheter, men generelt små forskjeller mellom utvalg og populasjon (Borg, Wiggen, & Restad, 2023; Fossetøl et al., 2021).

I denne rapporten ser vi derfor på utvalget i 2024. Vi undersøker representativiteten til dette utvalget basert på observerbare kjennetegn for å identifisere potensiell utvalgsskjevhet. I vårt tilfelle har vi begrenset med informasjon om de som ikke svarte. Vi har informasjon om fylke for samarbeidsforum, regionale kompetansenettverk og skoleledere. For skoleledere har vi også informasjon om skoletype. For representantene fra universiteter og høyskoler har vi informasjon om hvilken institusjon de tilhører.

Når det kommer til fylkestilhørighet for representanter fra samarbeidsforum og regionale kompetansenettverk, er det svært liten forskjell mellom populasjon og nettoutvalg (se vedleggstabell 1 og 2). Unntaket er deltakere i samarbeidsforum fra Møre og Romsdal – disse utgjorde en stor andel av populasjonen, men da få har svart på undersøkelsen, utgjør de en mye mindre andel i nettoutvalget. For regionale kompetansenettverk ser vi at deltakere fra Innlandet, Troms og Finnmark er noe underrepresentert. Både blant samarbeidsforum og regionale kompetansenettverk er det en del av respondentene vi ikke vet fylkestilhørighet for, slik at dette kan være årsaken til de skjevhetene vi ser.

For skoleledere ser vi at nettoutvalget er representativt for populasjonen når det gjelder fylke og skoletype (se vedleggstabell 3).

Når det gjelder aktører fra universitet/høyskole, ser vi at fordelingen etter fylke og utdanningsinstitusjon er noenlunde lik som i populasjonen (se vedleggstabell 4).

Selv om det er noen variasjoner mellom fylkene, har vi god representasjon fra alle aktører i alle fylker, og generelt er det ikke store skjevheter. Det at vi har høyt antall respondenter i hver av gruppene nasjonalt sett, bidrar også til å styrke validiteten av resultater. En annen faktor som øker troverdigheten av resultatene, er at vurderingene fra de ulike aktørene på de ulike spørsmålene går i samme retning som vi fant i 2021 og 2023. I analysesammenheng bør en likevel være oppmerksom på de forskjellene som vises i vedleggstabell 1–4, da en eventuell over- eller underrepresentasjon vil påvirke det samlede resultatet.

For tillitsvalgte har vi kun bakgrunnsinformasjon om fagforening (se vedleggstabell 5 for antall respondenter per fagforening per år). Svarprosenten for medlemmer av Utdanningsforbundet var 23 prosent i 2024 (489 svarende fra et utvalg på 2 117), mens svarprosenten for medlemmer i Norsk lektorlag var på 52 prosent (207 svarende av 402 i populasjonen). Det betyr at medlemmer fra Norsk lektorlag er overrepresentert i nettoutvalget vårt. Vi har ingen grunn til å tro at det skal være noen forskjell mellom medlemmer fra de ulike forbundene som vil ha betydning for hva de svarer i undersøkelsen. For Utdanningsforbundets medlemmer vet vi populasjonen fordelt på hhv. arbeidsplassstillitsvalgt og hovedtillitsvalgt: av 1500 arbeidsplassstillitsvalgte svarte 327 (svarprosent på 22 prosent), mens av 617 hovedplassstillitsvalgte svarte 154 (svarprosent på 25 prosent).

2.2 Kvantitative analyser

Spørreskjemaet besto hovedsakelig av spørsmål hvor respondentene svarte ved hjelp av en fem-delt Likert-skala. Skalaene fokuserte enten på enighet (helt uenig, delvis uenig, både-og, delvis enig og helt enig) eller grad (ikke i det hele tatt, i liten grad, i noen grad, i stor grad og i svært stor grad). Noen spørsmål inkluderte også svarkategorien «vet ikke».

I rapporten presenterer vi figurer som viser andelen som har svart de to mest positive kategoriene: «helt enig» og «delvis enig», eller «i stor grad» og «i svært stor grad». Vi viser andeler fremfor gjennomsnitt fordi dataene våre er på ordinalnivå. Å vise kun andelen som har svart de to mest positive kategoriene gir et forenklet bilde, men gjør det også lettere å lese hovedtrekkene. Vi er oppmerksomme på at det kan være variasjon innenfor disse sammenslåtte kategoriene, for eksempel mellom «helt enig» og «delvis enig», der sistnevnte kan tolkes som en mer moderat vurdering. Slike nyanser fanges i mindre grad opp i denne fremstillingen. Samtidig har vi valgt å slå sammen de to mest positive kategoriene fordi antallet respondenter er få, og ved å slå sammen kategorier gir det oss bedre grunnlag for å se på utvikling over tid og identifisere mønstre i materialet. Det er også verdt å merke seg at skillet mellom for eksempel «i stor grad» og «i svært stor grad» i noen tilfeller kan være påvirket av individuelle tolkinger og svarstiler, snarere enn reelle forskjeller i vurderinger. Sammenslåingen bidrar derfor også til å redusere betydningen av slike potensielt personavhengige forskjeller i svargivningen.

På noen spørsmål var det mulig å svare «vet ikke». De som svarte «vet ikke» ble holdt utenfor beregningen av svarfordelingen.

Vi analyserte dataene ved hjelp av frekvensfordelinger og krystabeller. Analysene ble gjort i Stata. I analysen omtaler vi forskjeller mellom årganger som er signifikante på 0,05-nivået. Forskjeller i andeler mellom grupper ble testet med to-utvalgs z-test for proporsjoner (Stata `prtest`). Signifikansnivået er ikke justert for multiple tester på samme datasett (f.eks. Bonferroni), da utvalgsstørrelsene er små og slike justeringer ville vært svært konservative med økt risiko for type II-feil (å overse reelle effekter). Små utvalg krever store forskjeller før de blir signifikante, og derfor er mange av forskjellene ikke signifikante. Det er viktig å merke seg at statistisk signifikans ikke sier noe om størrelsen på forskjellen mellom to grupper. En svært liten forskjell kan være signifikant hvis det er mange respondenter, mens en stor forskjell ikke nødvendigvis er signifikant ved få respondenter. I noen tilfeller omtaler vi forskjeller selv om de ikke er signifikante, men dette blir da bemærket i teksten. Dette kan være tilfelle hvis vi ser en tendens i svarene for en gruppe eller årgang som alle peker i samme retning.

3 Arbeid og samarbeid i samarbeidsforum og kompetansenettverk

Det mest sentrale virkemidlet i desentralisert ordning for skole er knyttet til en ny måte å fordele økonomisk tilskudd på. I hvert fylke skulle det etableres ett eller flere samarbeidsforum som hadde ansvar for å levere en årlig felles innstilling til Statsforvalteren om bruk og fordeling av midler. Tidligere rapporter indikerer at de regionale kompetansenettverkene i praksis har hatt en langt viktigere funksjon i fordeling av midler enn det som ble lagt til grunn i Meld. St. 21 (2016–2017). Noen statsforvaltere opplever at mange diskusjoner og beslutninger allerede er fattet i kompetansenettverkene og at samarbeidsforum derfor kun blir et administrativt organ uten substansielle diskusjoner. Andre statsforvaltere opplever at kompetansenettverkene verken har interessen eller kompetansen til å føre de helhetlige diskusjonene som desentralisert ordning legger opp til at samarbeidsforum skal gjøre, og at samarbeidsforum derfor er det organet hvor slike diskusjoner skal foregå. Dette skapte diskusjoner om rolle- og ansvarsfordelingen mellom samarbeidsforum og regionale kompetansenettverk (Borg et al., 2023; Fossetøl et al., 2021).

I det følgende skal vi se på hvordan medlemmene i samarbeidsforum og regionale kompetansenettverk vurderer samarbeidet og arbeidet i nettverk, hvordan de vurderer ordningen og virkninger av ordningen over tid. Først vil vi presentere analyser for samarbeidsforum, deretter kompetansenettverk og avslutningsvis vil vi gjøre en sammenligning av svarene mellom de to i et sammenfattende kapittel.

3.1 Samarbeidsforum

Den desentraliserte ordningen innebar etableringen av fylkesvise samarbeidsforum. I stortingsmeldingen som ligger til grunn for ordningen beskrives samarbeidsforumet, som Statsforvalteren skal etablere og fasilitere, som navet i kompetanseutviklingsarbeidet (Meld. St. 21, 2016–2017). Samarbeidsforum skal være arenaen for gjensidig læring og utvikling, kapasitetsbygging og kvalitetssikring av tiltak. En viktig oppgave for samarbeidsforum er dessuten å samordne prioritering av tiltak og fordeling av midler, basert på lokal behovskartlegging der også skoler og lærere involveres.

Samarbeidsforum skal videre ha en bred representasjon og være et sted hvor de sentrale aktørene i kompetanseutviklingsarbeidet i skolen skal møtes. Foraene skal ifølge stortingsmeldingen inkludere representanter for offentlige og private skoleeiere, universiteter og høyskoler med geografisk nærhet til regionen, Kommunenes sentralforbund og lærerorganisasjonene. Intensjonen er å sikre medvirkning fra de viktigste aktørene i ordningen.

I temanotat 1 (Lyng et al., 2021) beskriver vi hvordan statsforvalterne, i samarbeid med andre aktører i fylkene, i løpet av de første årene med ordningen brukte mye tid på å rigge samarbeidsfora og fortolke, operasjonalisere og finne løsninger på representasjon, mandat og roller. Sammensetningen i samarbeidsforum er i stor grad i overenstemmelse med retningslinjene, dvs. representasjon fra både offentlige og private skoleeiere, universitets- og høyskolesektor, KS og lærerorganisasjoner.

Den største gruppen i samarbeidsforaene er kommunal skoleeier, mens universitet og høyskolesektoren også er tungt representert. Fossetøl et al. (2021) gjorde en analyse av sammensetningen i samarbeidsforum basert på innsamlede epostlister til deltakerne. Denne viste at sammensetningen i stor grad var i overenstemmelse med retningslinjene. Vi har ingen grunn til

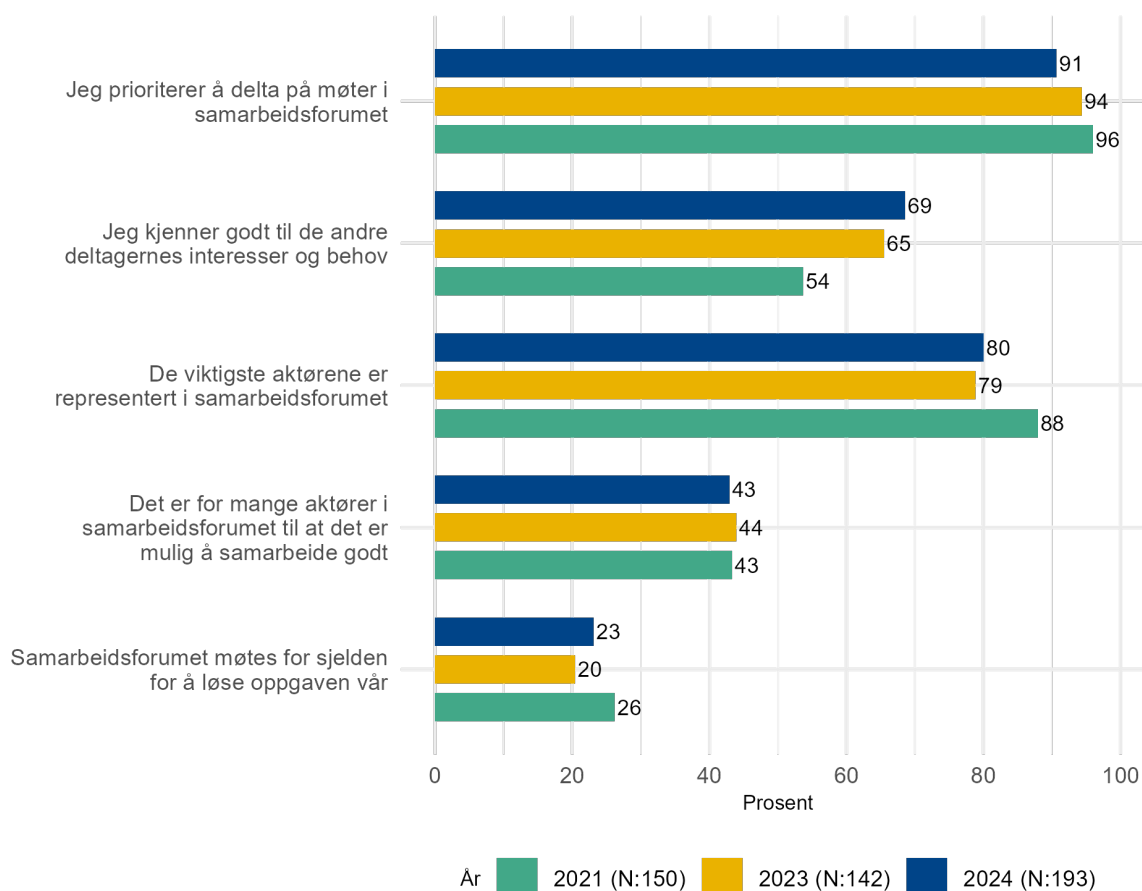
å tro at sammensetningen siden den gang har endret seg nevneverdig. For å vurdere hvordan medlemmene opplever samarbeidet og arbeidet i samarbeidsforum har vi benyttet spørreskjema til samtlige medlemmer i samarbeidsforum og spurt dem om ulike aspekter ved arbeidet i samarbeidsforum på tre ulike tidspunkter (2021, 2023 og 2024). Under presenterer vi hvordan medlemmene har svart på de ulike spørsmålene ved de ulike måletidspunktene.

3.1.1 Deltakelse

Et godt fungerende nettverk og fruktbart samarbeid krever mer enn bare formell deltakelse, det forutsetter engasjement, gjensidig forståelse og at riktige aktører er representert. Først og fremst er aktiv møtedeltakelse avgjørende, ikke bare i form av fysisk tilstedeværelse, men også gjennom meningsfylte bidrag og dialog. Like viktig er det at medlemmene kjenner til hverandres interesser, behov og arbeidsoppgaver, slik at samarbeidet kan bygge på gjensidig forståelse og tillit.

Videre er sammensetningen i nettverket viktig for et godt samarbeid. Forumet bør være stort nok til å representere ulike perspektiver, men samtidig begrenset i omfang for å sikre effektiv kommunikasjon og beslutningsprosesser. I tillegg er regelmessige møter viktige for å opprettholde kontinuitet, følge opp avtaler og sikre at samarbeidet utvikler seg over tid.

For å kartlegge deltagernes oppfatninger om samarbeidsforum, ba vi medlemmene om å vurdere en rekke påstander om deltakelsen i samarbeidsforum. Ved å analysere svarene over tid, kan vi identifisere trender og forbedringspotensialer i nettverkets dynamikk. Figur 3.1 viser andel som oppga at de var helt eller delvis enige i påstandene.

Figur 3-1 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om deltakelsen i samarbeidsforumet? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Deltakere i samarbeidsforum.

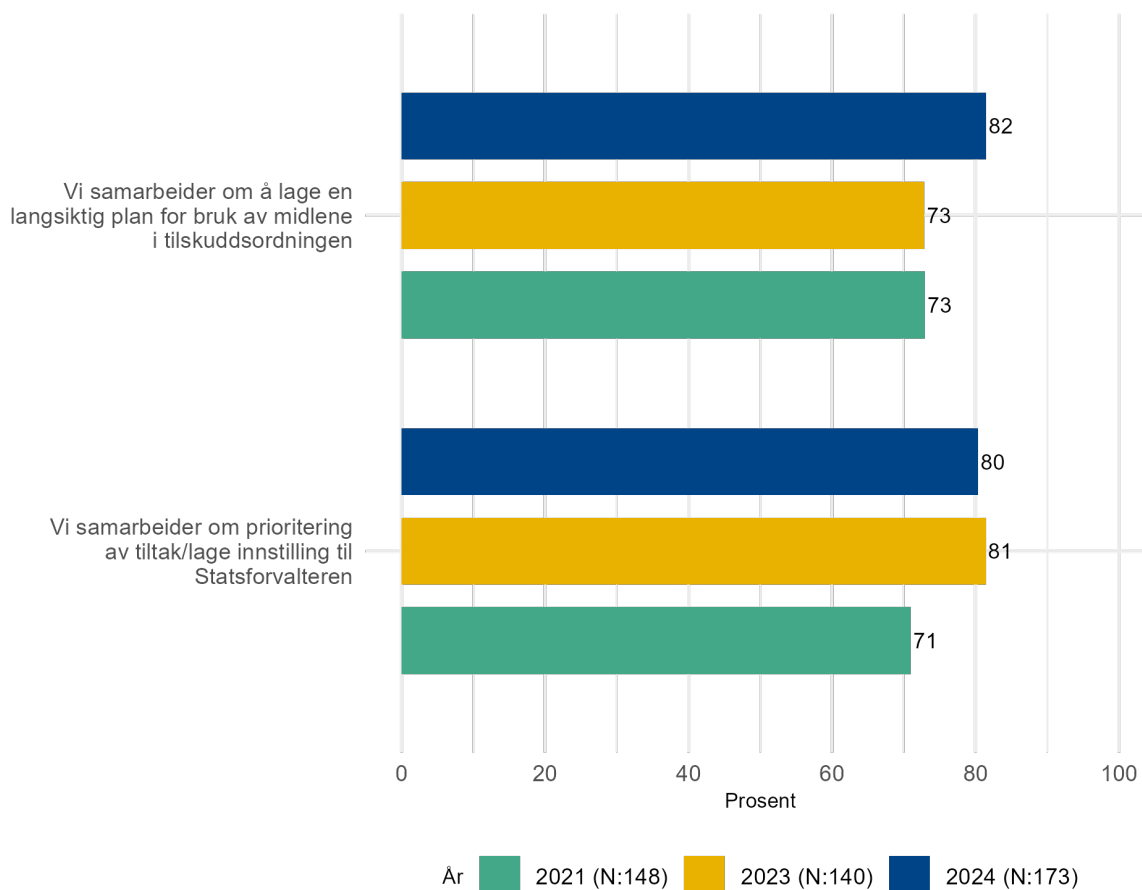
De aller fleste respondentene prioriterer å delta på møter i samarbeidsforumet (over 90 prosent), og er godt fornøyd med møtefrekvensen (bare rundt 20 prosent mener de møtes for sjelden).

Over tid har det vært en økning i andelen som opplever at de kjenner godt til de andre deltageres interesser og behov, og i 2024 var 69 prosent av denne oppfatningen, en økning på 15 prosentpoeng siden 2021.

Når vi i spørreskjema spør om de viktigste aktørene er representert i samarbeidsforum, svarer rundt 80 prosent at de er helt eller delvis enige i dette. Det har imidlertid vært en nedgang siden 2021 på 8 prosentpoeng. Samtidig mener litt over 40 prosent at det er for mange aktører i samarbeidsforumet til at det er mulig å samarbeide godt.

3.1.2 Hovedoppgavene i samarbeidsforum

Vi spurte medlemmene i samarbeidsforum om å vurdere arbeidsoppgavene lagt til samarbeidsforum. De ble bedt om å ta stilling til hvor enige eller uenige de var i utsagn om hvorvidt de samarbeidet om å lage langsiktige planer for bruk av midlene i tilskuddsordningen og om prioritering av tiltak / lage innstilling til Statsforvalteren. Figur 3.2 viser andel som var helt eller delvis enige i disse utsagnene i 2021–2024.

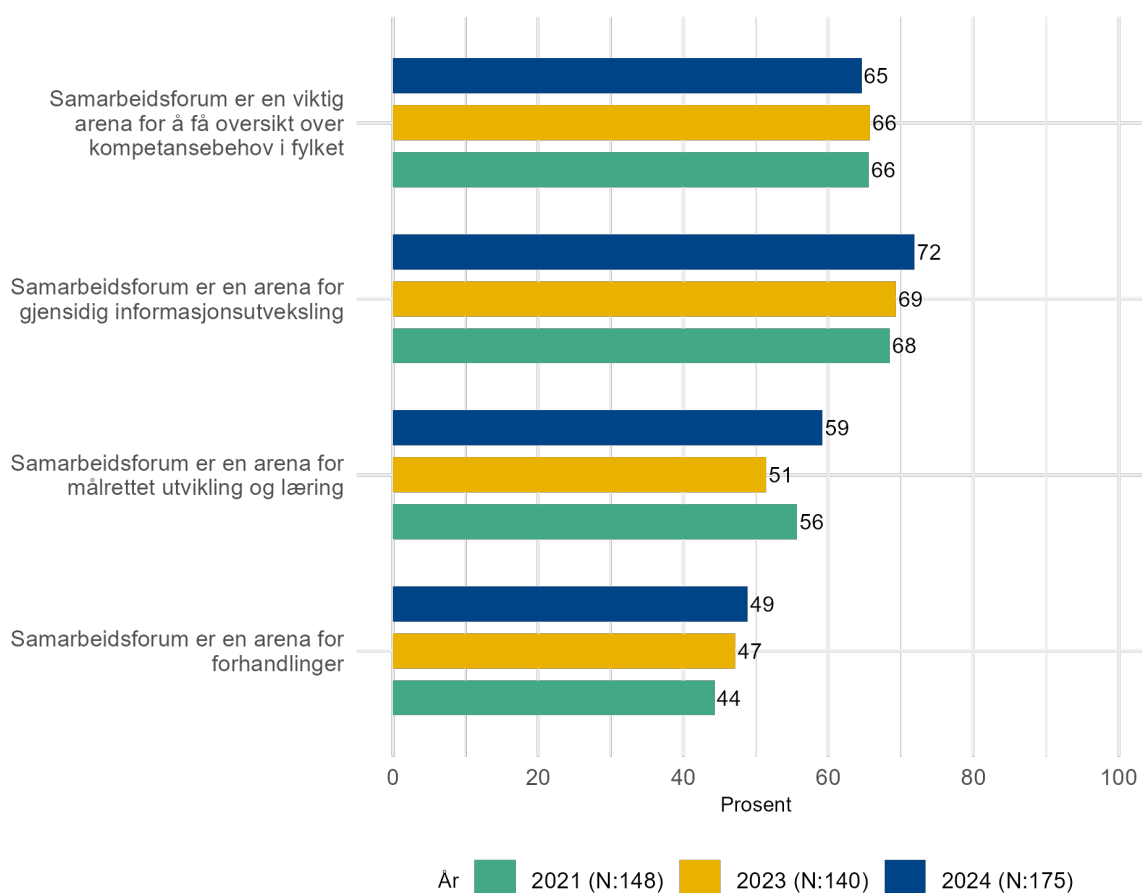

Figur 3-2 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om oppgavene i samarbeidsforumet? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Deltakere i samarbeidsforum.

Flertallet av medlemmene (rundt 80 prosent) opplever at i samarbeidsforumet samarbeider de om å lage langsiktige planer og å prioritere tiltak (figur 3.2). Vi ser at det også har vært en liten økning i andelen medlemmer som opplever dette siden 2021.

3.1.3 Arena for utvikling og læring

I et velfungerende nettverk er møteplassen en sentral arena for flere avgjørende funksjoner. Først og fremst forventes det at medlemmene bruker denne plattformen til å dele informasjon åpent, slik at alle har tilgang til relevant kunnskap og oppdateringer. Videre skal møtene ikke bare være informative, men også fungere som en læringsarena der medlemmene kan utvikle sin kompetanse, reflektere over felles utfordringer og finne innovative løsninger sammen. Like viktig er det at nettverket fungerer som en forhandlingsplattform, der ulike interesser kan diskuteres åpent og eventuelle konflikter kan løses gjennom dialog og kompromisser. For å undersøke hvordan disse forventningene stemmer overens med samarbeidsforum, ba vi medlemmene i samarbeidsforum om å vurdere flere utsagn om samarbeidsforumets funksjon. Figur 3.3 viser andel som var helt eller delvis enige i at samarbeidsforumet er en viktig arena for å få oversikt over kompetansebehov, gjensidig informasjonsutveksling, målrettet utvikling og læring og for forhandlinger.

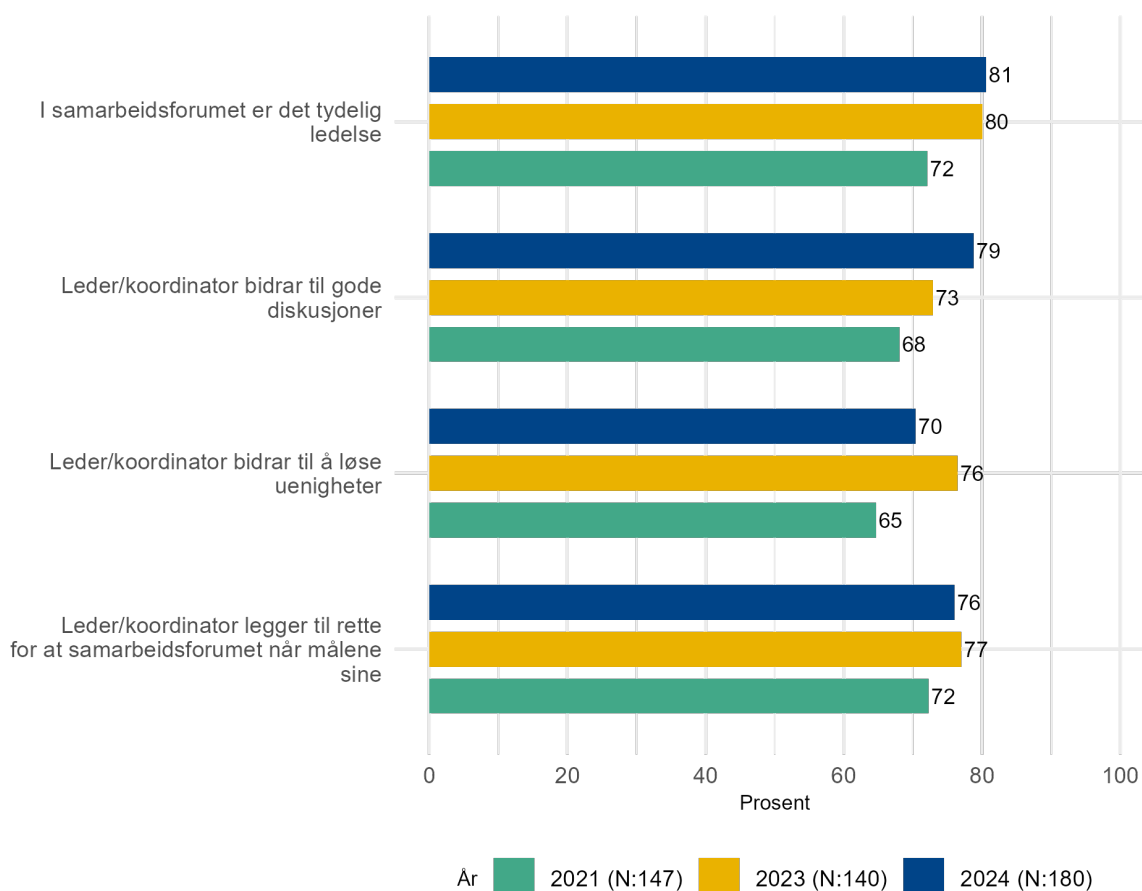
Figur 3-3 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om samarbeidsforumets funksjon? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Deltakere i samarbeidsforum.

Samarbeidsforumet ser ut til i større grad å fungere som en arena for informasjonsutveksling, og i noe mindre grad som en arena for utvikling eller forhandling. Rundt to tredeler av medlemmene opplever samarbeidsforumet som en viktig arena for å få oversikt over kompetansebehov i fylket og at det er en arena for gjensidig informasjonsutveksling (figur 3.3). En lavere andel – rundt halvparten – mener samarbeidsforum er en arena for målrettet utvikling og læring eller for forhandlinger. Dette har endret seg lite over tid.

3.1.4 Ledelse av samarbeidsforum

Som vi har vært inne på er desentralisert ordning basert på nettverksstyring. Nettverksstyring krever fasilitering, oversettelse og konflikthåndtering. I samarbeidsforum har Statsforvalteren sekretariatsansvar. Dette innebærer et ansvar for å forberede saksdokumenter, inkludert koordinere forumets arbeid med en langsiktig plan og årlige innstillinger, informere samarbeidsforumet om tilskuddsmottakeres rapportering, sikre informasjonsflyt mellom samarbeidsforumets deltakere og sikre aktørenes medvirkning. Nettverksledelse handler altså om å skape tydelige strukturer for beslutninger og oppfølging gjennom felles målforståelser, tydelige rolleavklaringer og avtaler.

Vi spurte deltagerne i samarbeidsforum hvor enige eller uenige de var i ulike påstander om ledelsen i samarbeidsforum (figur 3.4).

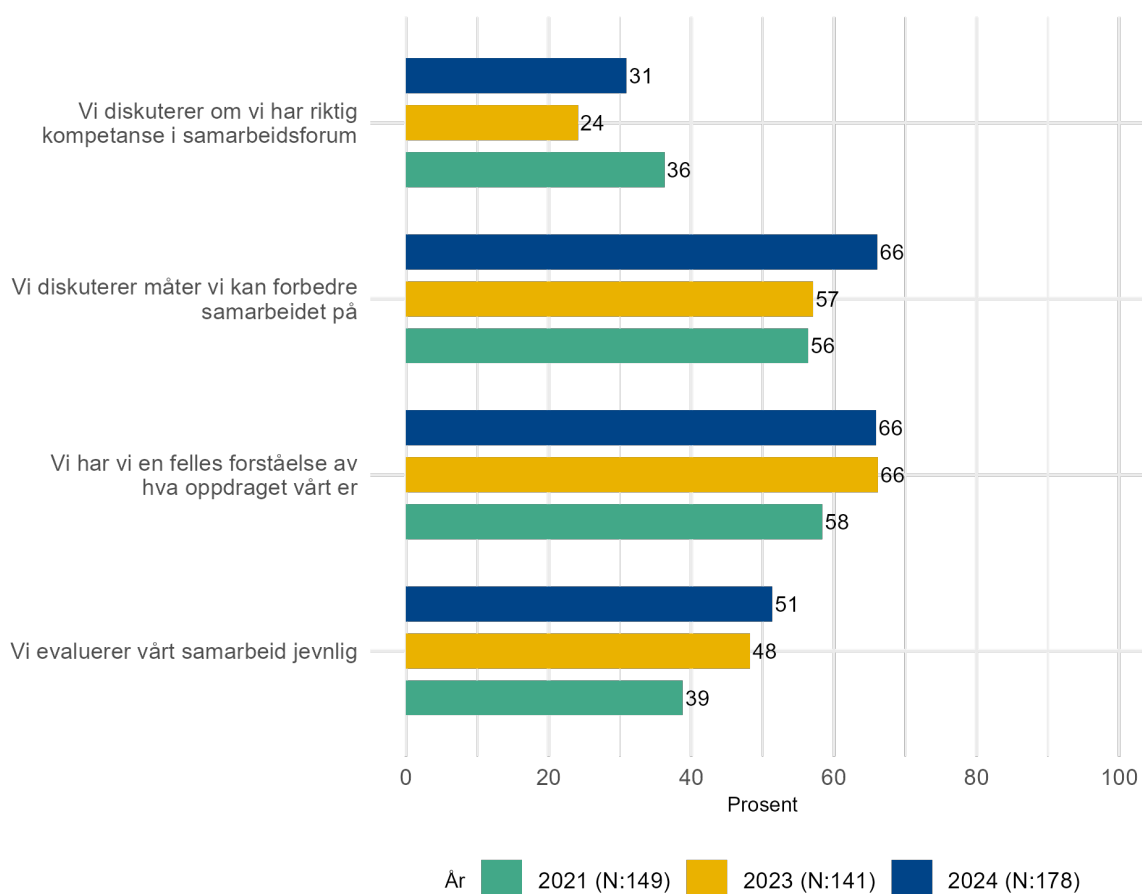

Figur 3-4 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om ledelse i samarbeidsforumet? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Deltakere i samarbeidsforum.

Figur 3.4 viser at medlemmene i stor grad er enige i utsagnene om ledelse av samarbeidsforumet. De fleste opplever at det er tydelig ledelse (80 prosent) og at leder bidrar til gode diskusjoner (79 prosent). Her ser vi også en økning siden 2021. Det er også stor enighet om at leder legger til rette for at samarbeidsforumet skal nå sine mål (76 prosent). En noe lavere andel, men likevel en høy andel (70 prosent), opplever at leder bidrar til å løse uenigheter. På dette området har andelen variert litt over årene.

3.1.5 Roller og ansvar

Et godt fungerende nettverk avhenger også av at medlemmene har en felles forståelse av nettverkets oppdrag og målsettinger. Uten enighet om hvorfor samarbeidet eksisterer, blir det vanskelig å oppnå resultater. Det er også avgjørende at deltakerne har riktig og supplerende kompetanse, slik at nettverket kan bidra med breddekunnskap og handlekraft. Til slutt bør det være en kultur for kontinuerlig forbedring, der nettverket jevnlig evaluerer sin egen effektivitet, lærer av erfaringer og justerer tilnærmingen deretter. Vi spurte medlemmene i samarbeidsforum om å vurdere ulike påstander om roller og ansvar i samarbeidsforumet: om de diskuterer hvorvidt de har riktig kompetanse i samarbeidsforumet, om de diskuterer måter de kan forbedre samarbeidet på, om de har en felles forståelse av hva oppdraget er og om de evaluerer samarbeidet jevnlig. Figur 3.5 viser andel som er helt eller delvis uenige i påstandene.

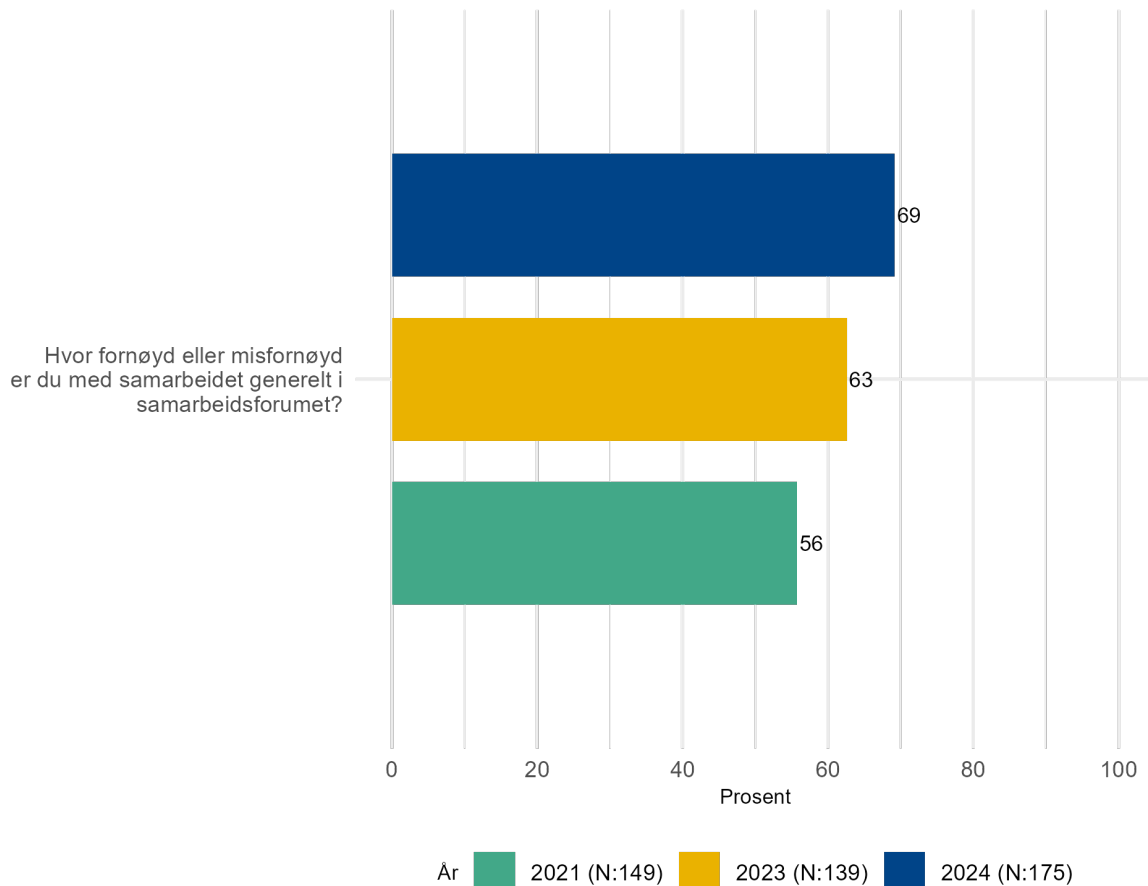
Figur 3-5 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om roller og ansvar i samarbeidsforumet? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Deltakere i samarbeidsforum.

Det kan virke som at medlemmene i samarbeidsforumene i liten grad diskuterer om de har riktig kompetanse, kun en tredel var delvis eller helt enige i denne påstanden i 2024 (figur 3.5). De diskuterer i større grad måter de kan forbedre samarbeidet på, to tredeler var delvis eller helt enige i denne påstanden, en liten økning fra tidligere år. Rundt to tredeler opplever også i stor grad at de har en felles forståelse av hva oppdraget deres er (66 prosent).

Halvparten av medlemmene er enige i at de evaluerer samarbeidet sitt jevnlig, og det er en økning siden 2021, hvor 39 prosent mente det samme.

3.1.6 Tilfredshet med samarbeidet

Et godt samarbeid er avhengig av at alle parter føler at deres innsats og tid gir mening og resultater. Når medlemmer er fornøyde med samarbeidsforumet, øker sannsynligheten for aktiv deltakelse, engasjement og langsiktig bærekraft i felles prosjekter. Tilfredshet handler ikke bare om møter og avtaler, men om hvorvidt medlemmene opplever at samarbeidet fører til noe på andre siden. Vi ba medlemmene i samarbeidsforum om å vurdere deres generelle tilfredshet med samarbeidet (figur 3.6).

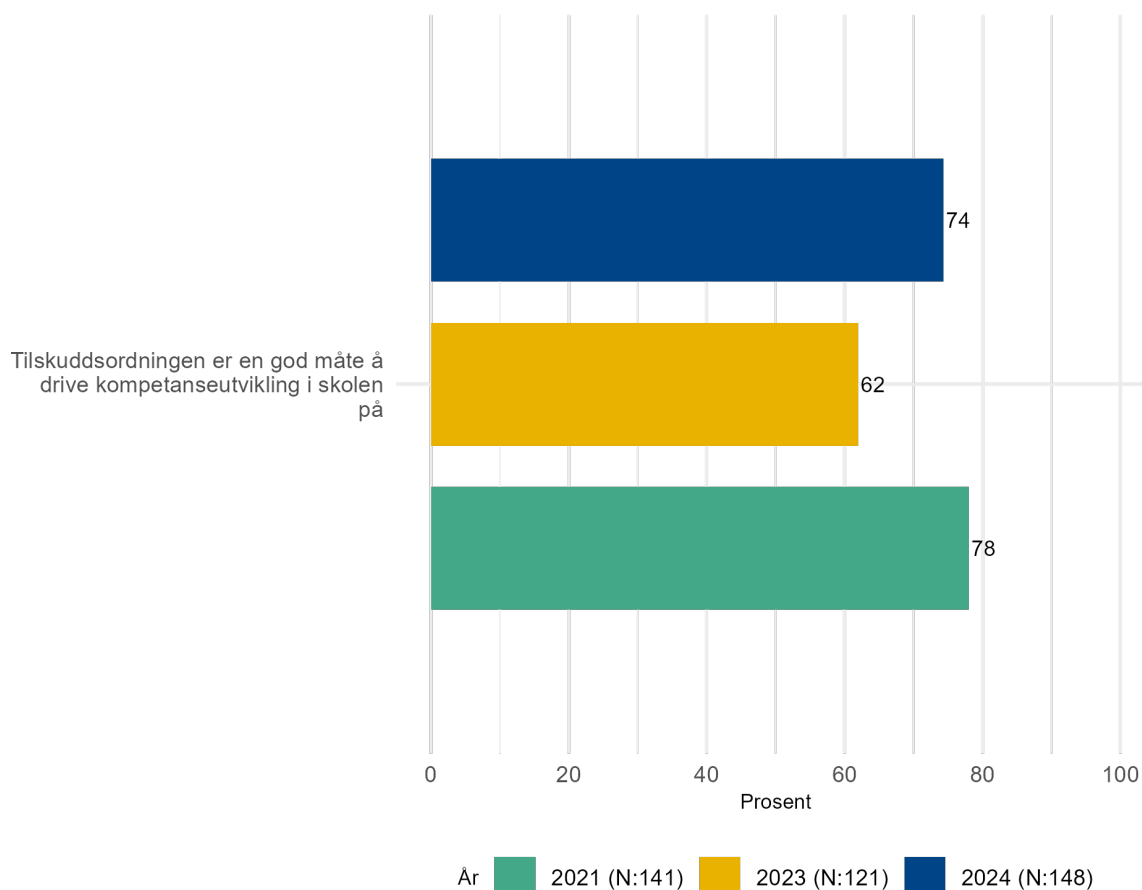

Figur 3-6 Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med samarbeidet generelt i samarbeidsforumet? Andel som har svart «fornøyd» eller «svært fornøyd». Deltakere i samarbeidsforum.

Alt i alt er det en økende tilfredshet blant medlemmene når det gjelder samarbeidet generelt i samarbeidsforumet (se figur 3.6). I 2024 var 69 prosent av medlemmene fornøyd eller svært fornøyd med samarbeidet, mot 56 prosent i 2021.

3.1.7 Tilskuddsordningen - en god måte å drive kompetanseutvikling?

Desentralisert ordning er en del av Tilskuddsordningen for lokal kompetanseutvikling, som også inkluderer regional ordning for kompetanseutvikling i barnehage og kompetanseløft for spesialpedagogikk og inkluderende praksis. Vi ønsket å undersøke om medlemmene i samarbeidsforum opplever tilskuddsordningen som en god måte å drive kompetanseutvikling på. Figur 3.7 viser andel som er helt eller delvis enige i dette.

Figur 3-7 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om tilskuddsordningen? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Deltakere i samarbeidsforum.

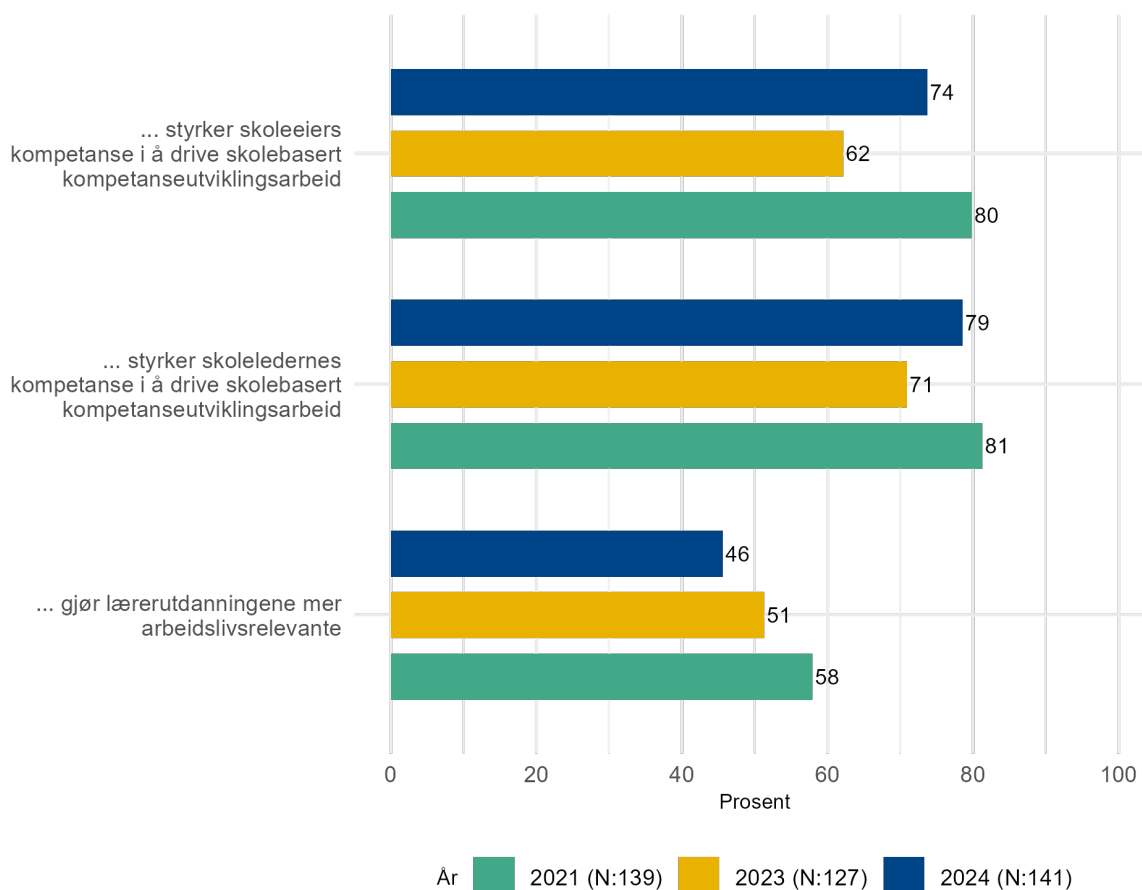
Det er stor enighet blant medlemmene om at tilskuddsordningen er en god måte å drive kompetanseutvikling på. I 2024 var tre av fire medlemmer i samarbeidsforum helt eller delvis enige i dette. Det var en oppgang siden 2023 på 12 prosentpoeng, og omtrent på samme nivå som vi så i 2021 (figur 3.7).

3.1.8 Virkninger av ordningen

Den nye måten å fordele de statlige midlene på er tenkt å føre til en rekke mål på kort og lang sikt. Det overordnede målet er at tilskuddsmidlene skal bidra til at sektormålene som er vedtatt av Stortinget i statsbudsjettet blir realisert. Det er et overordnet mål å styrke kunnskap og kompetanse som bidrar til et likeverdig tilbud og fremmer utvikling, læring og trivsel hos alle barn og unge.

På kort sikt skal resultater for den nye tilskuddsordningen være at det utvikles et gjensidig og forpliktende og utviklende partnerskap mellom lærerutdanninger og skoleeier, hvor aktørene vil kunne utvikle en felles forståelse av utfordringene og hvordan de løses. Kommuner og skoler vil få tilgang til forskningsbasert kunnskap, mens UH får langsiktig og forutsigbar kontakt med skolen, og hvor skoleeier analyserer, prioriterer og planlegger hva slags tiltak de trenger i samarbeid med UH.

Vi ba medlemmene i samarbeidsforum om å vurdere ulike påstander om virkninger av desentralisert ordning på kort sikt, se figur 3.8 for andel som var enige i disse påstandene.

Figur 3-8 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn. Deltakelsen i ordningen: ...? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Deltakere i samarbeidsforum.

Figur 3.8 viser at det er en høy andel av medlemmene (rundt tre av fire) som er enige i at å delta i ordningen styrker skolelederes og -eieres kompetanse i å drive skolebasert kompetanseutviklingsarbeid. Det var en nedgang i andelen som opplevde dette i 2023.

Det er imidlertid færre som opplever at deltakelse i ordningen gjør lærerutdanningene mer arbeidslivsrelevante, og andelen har sunket fra 58 prosent i 2021 til 46 prosent i 2024.

3.2 Kompetansenettverk

Nasjonale myndigheter la i sine føringer før stortingsmelding 21 (2016–2017) vekt på at den desentraliserte ordningen kunne tilpasses allerede eksisterende nettverk, forumer eller samarbeidsråd. Stortingsmelding 21 (2016–2017) beskrev imidlertid lokale samarbeidsfora/nettverk som den sentrale arenaen, både for prioritering og fordeling av midler og for partnerskap med UH. De regionale kompetansenettverkene, som omfatter så å si alle skoleeiere i Norge, fikk først en eksplisitt rolle med de nye retningslinjene. Her står det at de etablerte regionale kompetansenettverkene er gode arenaer for utvikling av partnerskapene i skole- og UH-sektor.

Det står at nettverkene må gjøres kjent med kriteriene for tildeling av statsforvalter. De gis også ansvar for å «utarbeide et beslutningsgrunnlag til samarbeidsforum i form av behov, prioriteringer og planer». På direktoratets nettsider står det at arbeidet med å melde behov til samarbeidsforum

og planlegge tiltak som kan møte lokale behov, skal skje i partnerskap mellom skoleeiere og UH. Videre fremheves det at dette arbeidet kan foregå gjennom kompetansenettverk, som kan være gode arenaer for erfaringsdeling og støtte utviklingen av partnerskap mellom skoler, eiere og UH. I tillegg understrekes det at skoleeiere må gjøre seg kjent med hvordan arbeidet med kompetanseutvikling er organisert innad i fylket, og muligheten for å delta i et nettverk, og eierne oppfordres eksplisitt til å «gjørne delta i disse nettverkene».

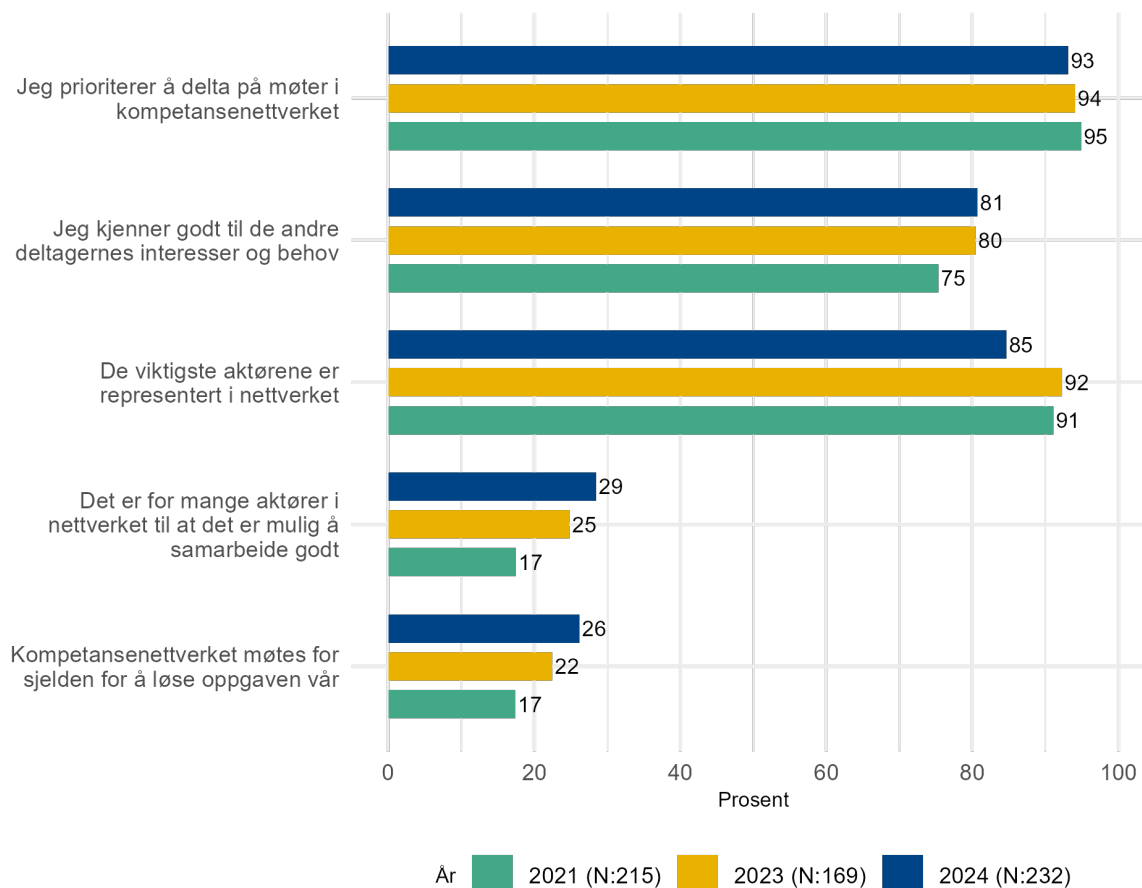
De regionale nettverkene er kompetansenettverk bestående av skoleeiere i en region, sammen med UH-miljøer, representanter for skoleledere og lærerorganisasjoner mfl., som i mange tilfeller ble etablert og utviklet i forbindelse med interkommunale samarbeid og/eller tidligere kompetansesatsinger, ikke minst Ungdomstrinn i utvikling (UiU). Blant virkemidlene i UiU som fremheves som de mest vellykkete i evalueringen, var det nettopp organiseringen av «lærende nettverk» på skoleeiernivå og ressurser til egne «utviklingsveiledere» som bidro med viktig koordinering, støtte og «oversettelse» i utviklingsarbeidet, og som skoleeierne kunne bruke til å styrke kapasiteten i og mellom kommuner og skoler (Lødding mfl. 2018).

Nettverkene er oftest organisert etter geografisk nærhet og har dermed blitt egne «kompetanseregioner» innenfor fylket. I mange fylker er det også egne nettverk for fylkeskommunen. I Fossetøl et al. (2021) gjorde vi en omfattende kartlegging av representasjonen i regionale kompetansenettverk, og sammensetningen ser ut til å være lik over tid. Samtlige kommuner er tilknyttet regionale nettverk i fylkene. Gjennom innhenting av epostlister til medlemmene i kompetansenettverk så vi at alle kommuner var med i kompetansenettverk, men at noen av kompetansenettverkene ikke var like operative, slik at noen kommuner sjelden deltar i regionale kompetansenettverk.

For å vurdere hvordan medlemmene opplever samarbeidet og arbeidet i regionale kompetansenettverk har vi benyttet spørreskjema til samtlige medlemmer i kompetansenettverk og spurt dem om de samme aspektene ved arbeidet i nettverket som vi gjorde for samarbeidsforum. Vi har målinger på de samme tre tidspunktene (2021, 2023 og 2024) og vil presentere hvordan medlemmene har vurdert de ulike påstandene over tid.

3.2.1 Deltakelse

Som for samarbeidsforum er det viktig med en god struktur, aktiv møtedeltagelse, kjennskap til de andre medlemmenes interesser og behov i kompetansenettverk. For å kartlegge deltagerens oppfatninger om kompetansenettverket, ba vi dem å vurdere de samme påstandene om deltakelsen i kompetansenettverk som de gjorde for samarbeidsforum. Figur 3.9 viser andel som er helt eller delvis enige i at de prioriterer å delta på møter, at de kjenner godt til de andre deltagerens interesser og behov, at de viktigste aktørene er representert i nettverket, om det er for mange aktører og om de møtes for sjelden.

Figur 3-9 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om deltakelsen i kompetansenettverket? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Deltakere i kompetansenettverk.

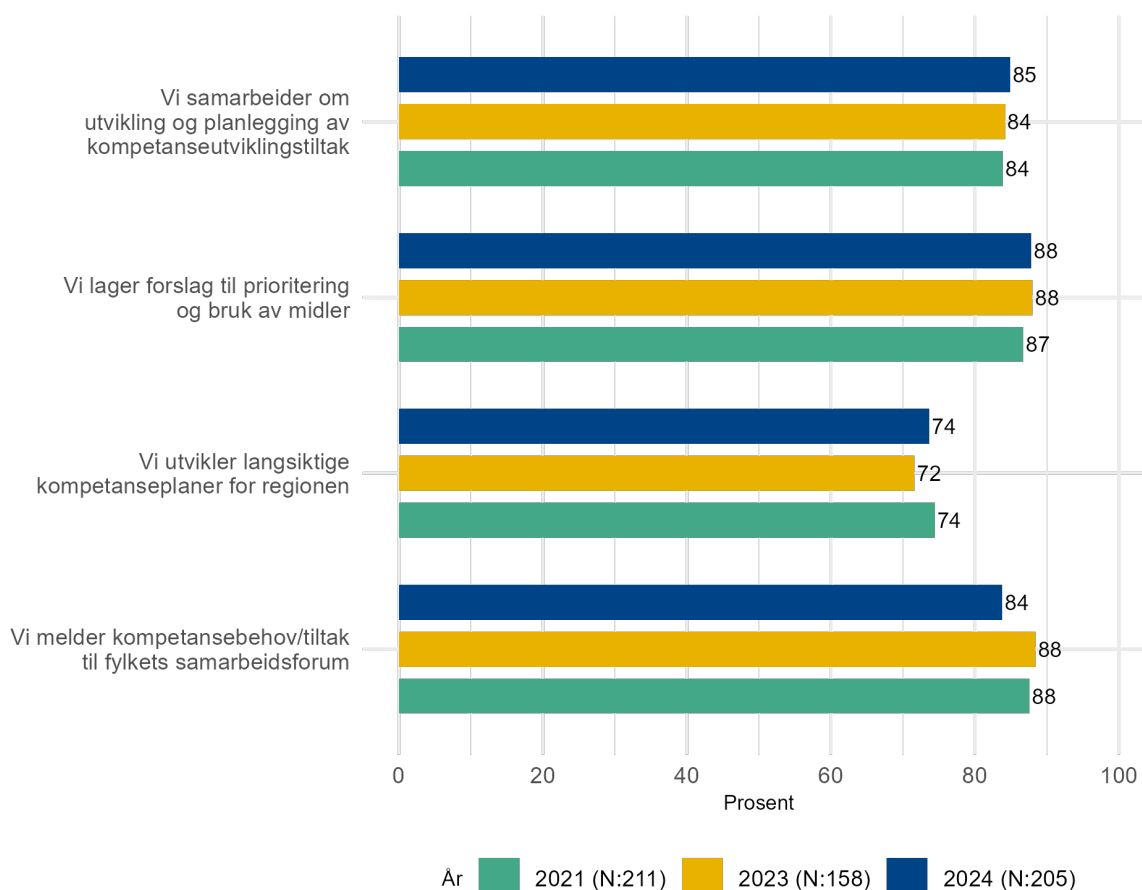
Resultatene fra spørreundersøkelsen viser at så og si alle respondentene prioriterer å delta på møter i samarbeidsforumet (93 prosent) og mange opplever også at de kjenner godt til de andre deltagerens interesser og behov (81 prosent) (figur 3.9).

Videre opplever medlemmene i kompetansenettverkene at de viktigste aktørene er representert i nettverket. Det har imidlertid vært en liten nedgang i andelen siden de foregående årene. Dette så vi også på tilsvarende spørsmål til medlemmene i samarbeidsforum.

De fleste er også fornøyd med møtefrekvensen, men det er en liten, men økende andel som opplever at de møtes for sjelden til å løse nettverkets oppgaver (26 prosent i 2024 mot 17 prosent i 2021). Det har også vært en økning i andelen som opplever at det er for mange aktører i nettverket til at det er mulig å samarbeide godt (29 prosent i 2024 mot 17 prosent i 2021).

3.2.2 Oppgaver i regionale kompetansenettverk

Som nevnt innledningsvis ble ikke regionale kompetansenettverk pekt på som arenaer for kapasitetsbygging, gjensidig læring og utvikling i stortingsmeldingen som ligger til grunn for ordningen (Meld. St. 21, 2016–2017). Det var først med forskriftsfestingen av ordningen at nasjonale myndigheter ga en eksplisitt rolle til de regionale kompetansenettverkene. I retningslinjene står det at de etablerte regionale kompetansenettverkene er gode arenaer for utvikling av partnerskapene i skole- og UH-sektor. Vi spurte derfor medlemmene i kompetansenettverkene hvor enige de var i at arbeidet i kompetansenettverket handlet om ulike aspekter ved det forberedende arbeidet som må gjøres før kompetansebehov meldes til samarbeidsforum. Figur 3.10 viser andelen som var helt eller delvis enige i de ulike påstandene.

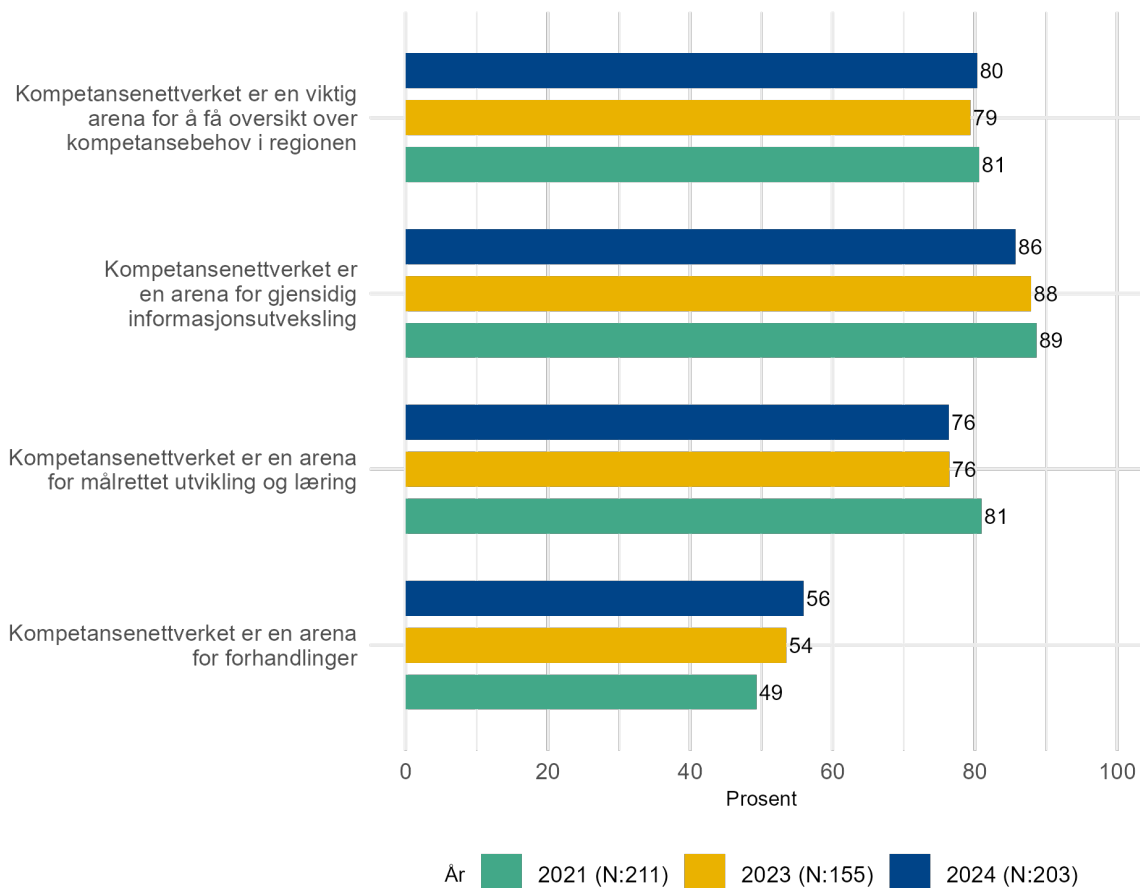

Figur 3-10 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om oppgavene til kompetansenettverket? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Deltakere i kompetansenettverk.

I figur 3.10 ser vi at medlemmene i kompetansenettverket stort sett er enige i at de samarbeider om utvikling og planlegging av kompetanseutviklingstiltak, at de melder inn kompetansebehov til fylkets samarbeidsforum og at de lager forslag til prioriteringer og bruk av midler. De fleste (74 prosent) opplever også at kompetansenettverket utvikler langsiktige planer for regionen. Dette har vært stabilt siden 2021.

3.2.3 Arena for utvikling og læring

Da evalueringen tidlig oppdaget at mye av det arbeidet som skulle gjøres i samarbeidsforum i praksis ble gjort i kompetansenettverk, ble det viktig å undersøke hva slags rolle kompetansenettverkene hadde i utviklingsarbeidet. Vi spurte derfor medlemmene om å vurdere hvor enige de var i ulike utsagn om hvilken funksjon kompetansenettverket hadde (figur 3.11).

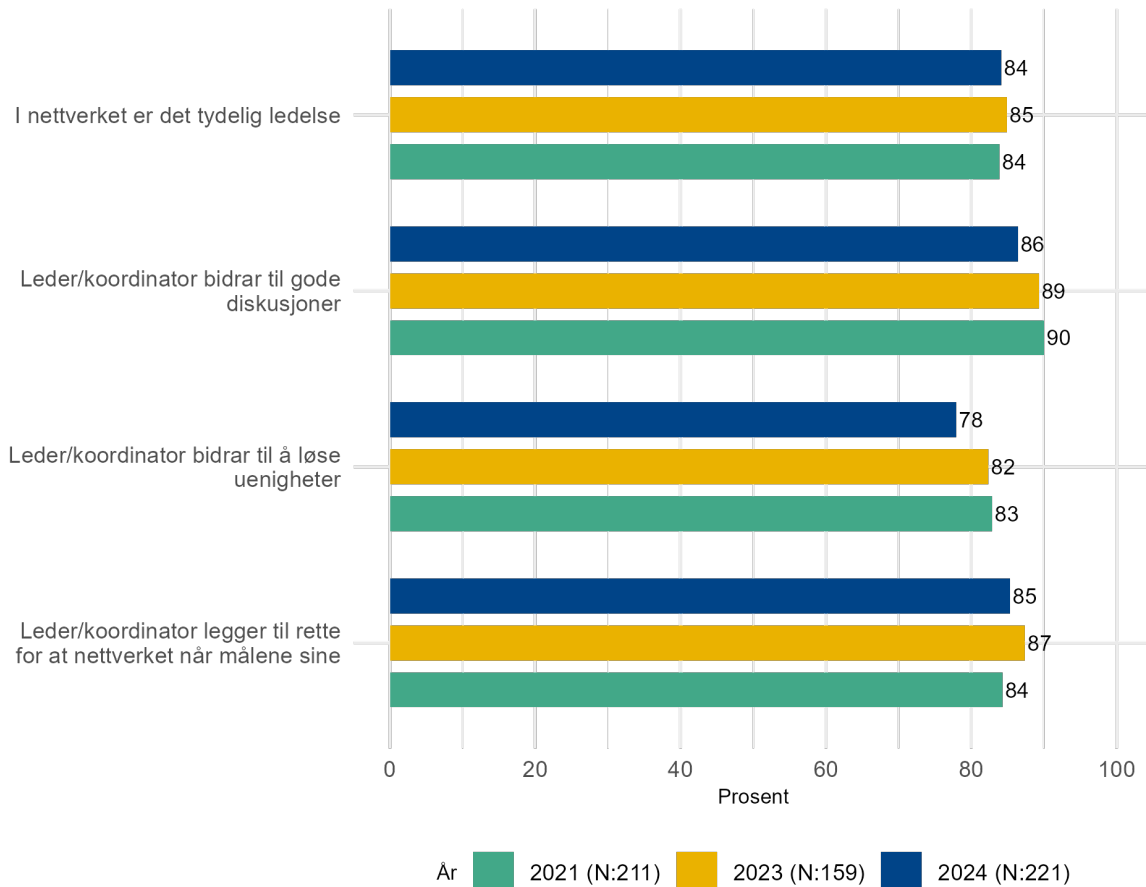
Figur 3-11 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om kompetansenettverkets funksjon? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Deltakere i kompetansenettverk.

Medlemmene opplever i stor grad at kompetansenettverket er en arena for gjensidig informasjonsutveksling, og målrettet utvikling og læring, samt at det er en viktig arena for å få oversikt over kompetansebehov i regionen (76–86 prosent, figur 3.11). Det er ikke like bred enighet i at kompetansenettverket er en arena for forhandlinger (56 prosent). Andelen som opplever kompetansenettverket som en arena for forhandlinger, har økt med 7 prosentpoeng siden 2021, men økningen er ikke signifikant. Denne andelen er mindre enn vi antok på forhånd, og kan skyldes at midlene i stor grad ble fordelt pro rata eller forholdsmessig. Foruten dette har det vært lite endringer over tid når det gjelder oppfatninger av nettverkets funksjon.

3.2.4 Ledelse av kompetansenettverket

God ledelse i regionale kompetansenettverk er like viktig som i samarbeidsforum. Ledelse handler om å skape tydelige strukturer for beslutninger og oppfølging gjennom felles målforståelser, tydelige rolleavklaringer og avtaler. I nettverkene er det ikke like tydelig som i samarbeidsforum hvem som leder/fasiliterer nettverket og hva dette innebærer. Vi ønsket å undersøke hva medlemmene i kompetansenettverket mente om ledelse, og ba medlemmene

vurdere hvor enige de var i de samme ledelsesutsagnene som vi spurte medlemmene i samarbeidsforum om. Figur 3.12 viser andel av medlemmene i kompetansenettverk som var helt eller delvis enige i påstandene om ledelse av nettverket.

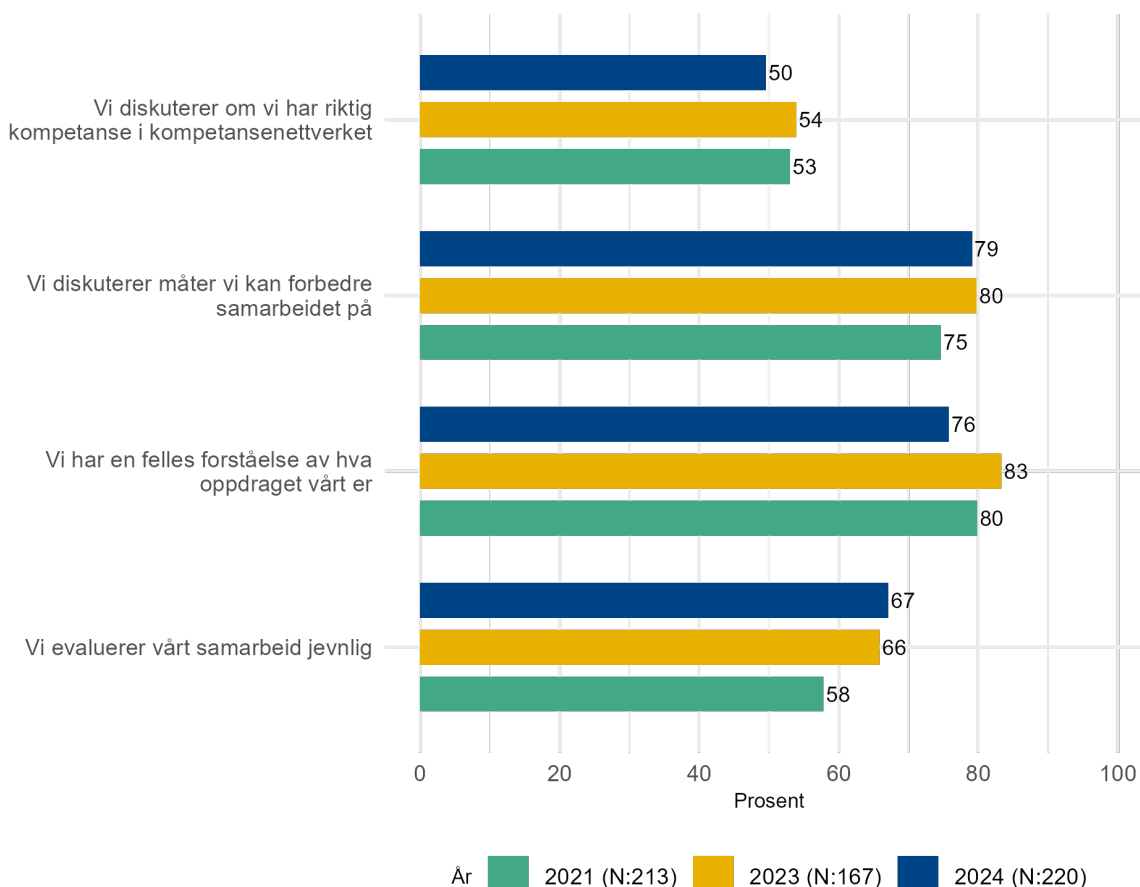

Figur 3-12 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om ledelse i kompetansenettverket? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Deltakere i kompetansenettverk.

Det er bred enighet blant medlemmene når det gjelder ledelse i kompetansenettverket: De fleste opplever at det er tydelig ledelse, at leder bidrar til gode diskusjoner og at leder legger til rette for at nettverket skal nå sine mål. Rundt 85 prosent er helt eller delvis enige i dette (figur 3.12). Det er også stor grad av enighet om at leder bidrar til å løse uenigheter (rundt 80 prosent). Aktørenes oppfatning av dette har endret seg lite gjennom årene.

3.2.5 Roller og ansvar

Som i samarbeidsforum bygger kompetansenettverket på en felles forståelse av oppdraget og målsettingene, samt en kultur for læring og utvikling. Vi ba medlemmene i kompetansenettverk om å vurdere påstandene om roller og ansvar i kompetansenettverket: om de har riktig kompetanse i nettverket, hvilke måter de kan forbedre seg på, om de har en felles forståelse for oppdraget og om de evaluerer samarbeidet. Andel som var helt eller delvis enige vises i figur 3.13.

Figur 3-13 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om roller og ansvar i kompetansenettverket? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Deltakere i kompetansenettverk.

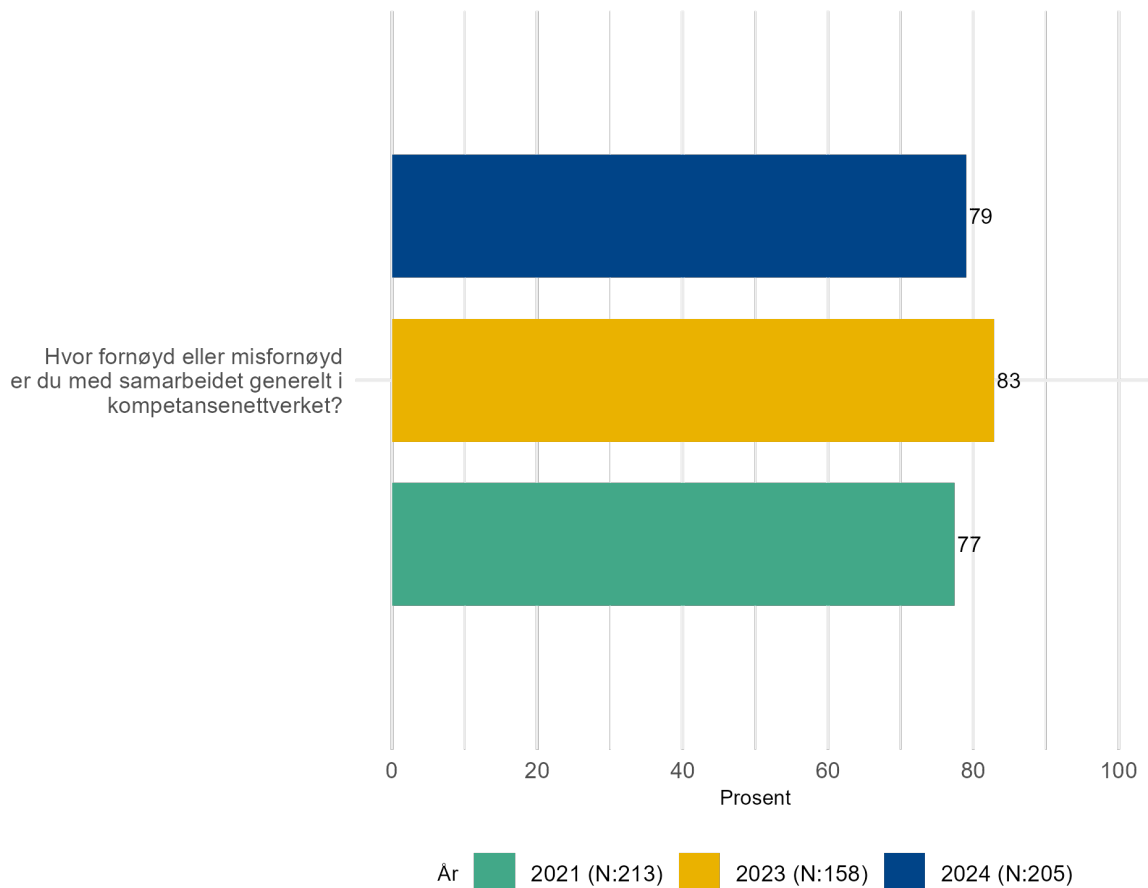
I kompetansenettverkene diskuterer de i stor grad måter de kan forbedre samarbeidet på og de har en felles forståelse av hva oppdraget er. Over tre fjerdedeler opplever dette (figur 3.13). Det har imidlertid vært en liten nedgang siden 2023 i andelen som mener de har en felles forståelse av hva oppdraget er.

Mange av medlemmene (67 prosent) mener også at de evaluerer samarbeidet jevnlig. Her ser vi en liten økning i andelen siden 2021.

Samtidig er det mindre diskusjon om de har riktig kompetanse i nettverket, bare halvparten var enige i denne påstanden. Sammenlignet med samarbeidsforum er det likevel vanligere i kompetansenettverkene å diskutere om de har riktig kompetanse.

3.2.6 Tilfredshet med samarbeidet

Medlemmenes tilfredshet med samarbeidet i kompetansenettverket kan ses som en indikator på opplevd mening og engasjement i arbeidet. Når deltakerne opplever at samarbeidet er meningsfullt, øker også sannsynligheten for at innsatsen fører til ønskede resultater. Vi ba medlemmene i kompetansenettverket om å vurdere deres generelle tilfredshet med samarbeidet (figur 3.14).

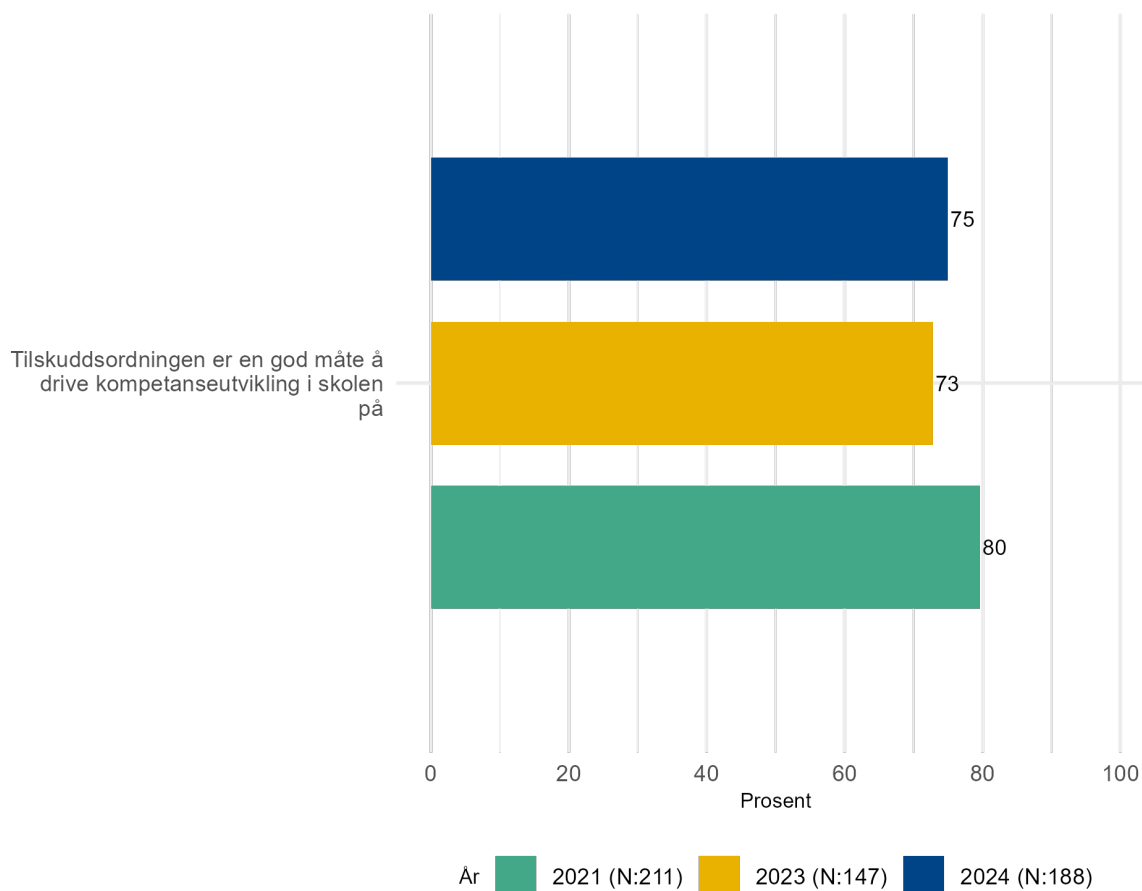

Figur 3-14 Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med samarbeidet generelt i kompetansenettverket? Andel som har svart «fornøyd» eller «svært fornøyd». Deltakere i kompetansenettverk.

Figur 3.14 viser at rundt 80 prosent av medlemmene i kompetansenettverket er fornøyd eller svært fornøyd med samarbeidet generelt. Denne andelen har vært stabil over tid.

3.2.7 Tilskuddsordningen - en god måte å drive kompetanseutvikling?

Vi har spurt samtlige aktører i spørreundersøkelsene om de synes tilskuddsordningen for lokal kompetanseutvikling er en god måte å drive kompetanseutvikling på. I figur 3.15 ser vi andel blant medlemmene i regionale kompetansenettverk som var helt eller delvis enige i dette.

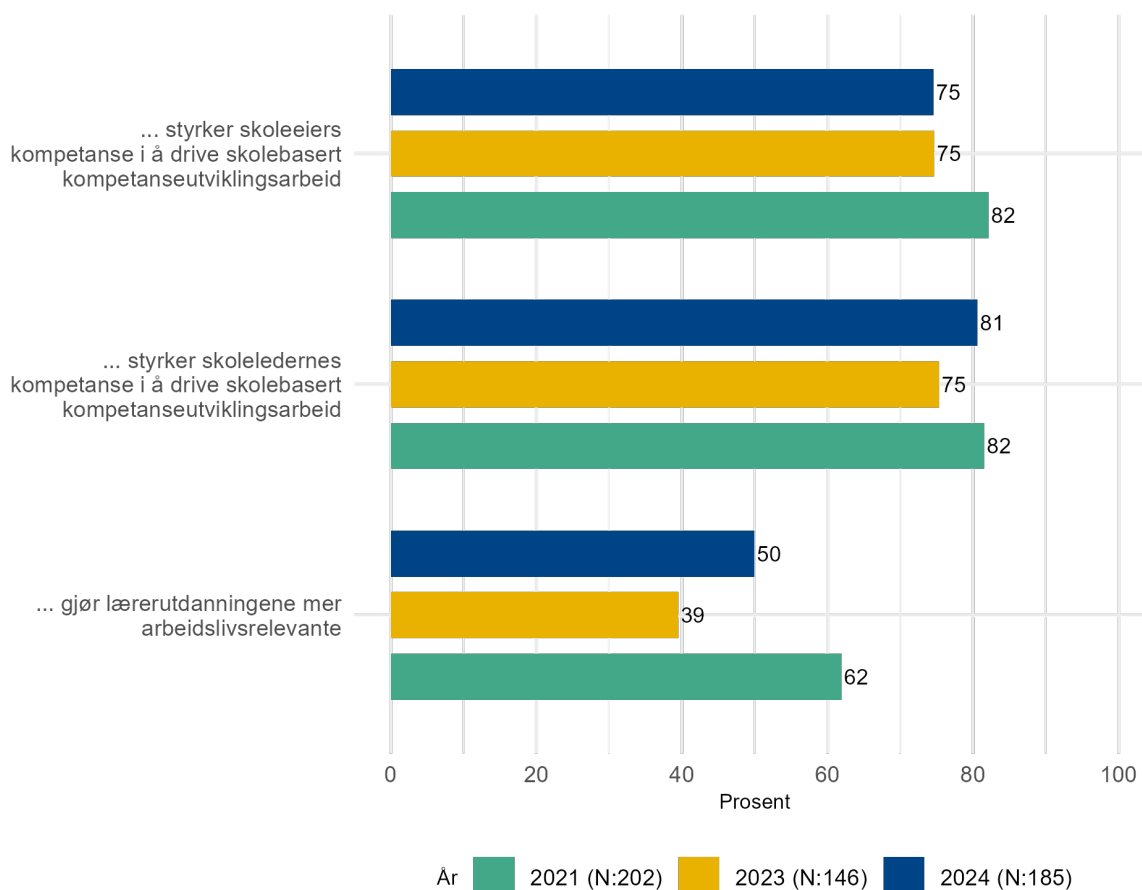

Figur 3-15 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om tilskuddsordningen: Tilskuddsordningen er en god måte å drive kompetanseutvikling i skolen på? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Deltakere i kompetansenettverk.

Tre av fire av aktørene i kompetansenettverkene er helt eller delvis enige i at tilskuddsordningen er en god måte å drive kompetanseutvikling i skolen på (figur 3.15). Det er et lite mindretall som er helt eller delvis uenige i dette utsagnet (rundt 10 prosent). Det har vært en liten (ikke-signifikant) nedgang i andelen fra 2021.

3.2.8 Virkninger av ordningen

Vi spurte også medlemmene i kompetansenettverk om hvordan de vurderte virkninger av den nye tilskuddsordningen for å styrke skoleeieres og skolelederes kompetanse i å drive kompetanseutviklingsarbeid, samt hvordan den bidrar til det doble formålet og til å gjøre lærerutdanningene mer arbeidslivsrelevante. Vi ba derfor medlemmene i kompetansenettverkene om å vurdere de samme påstandene om virkninger av desentralisert ordning på kort sikt, som vi gjorde for medlemmer i samarbeidsforum. I figur 3.16 vises andel blant nettverksmedlemmene som var helt eller delvis enige i at ordningen styrker skoleeiers og skoleleders kompetanse i å drive skolebasert kompetanseutviklingsarbeid og at ordningen gjør lærerutdanningene mer arbeidslivsrelevante.

Figur 3-16 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn. Deltakelsen i ordningen: ...? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Deltakere i kompetansenettverk.

Aktørene i kompetansenettverkene er i hovedsak enige i at deltakelse i ordningen styrker både skoleeiers og skoleledernes kompetanse i å drive skolebasert kompetanseutviklingsarbeid. Rundt 75–80 prosent er av denne oppfatningen (figur 3.16). Det har imidlertid vært en liten nedgang siden 2021 i deltakernes oppfatning om det styrker skoleeiers kompetanse.

Bare halvparten av aktørene er helt eller delvis enige i at deltakelse i ordningen gjør lærerutdanningene mer arbeidslivsrelevante. Her har det vært store svingninger over tid, med størst nedgang i 2023, og det er verdt å nevne at over 20 prosent svarer «vet ikke» på dette spørsmålet.

3.3 Sammenfattet

Når vi ser på medlemmene i samarbeidsforum og kompetansenettverkene samlet, finner vi at det fortsatt er høyt prioritert å delta i både samarbeidsforum og kompetansenettverk. Imidlertid mener en betydelig andel (over 40 prosent) at samarbeidsforumene har for mange aktører til at effektivt samarbeidet er mulig. Kompetansenettverkene har tradisjonelt vært mindre og mer fornøyde med samarbeidet, men også her øker andelen som mener nettverkene har blitt for store (en økning på 9 prosentpoeng til 29 prosent). Data viser at både samarbeidsforum og kompetansenettverk har vokst over tid, noe som kan skyldes inkludering av flere relevante samarbeidspartnere i nettverkene. Likevel mener flertallet at de viktigste aktørene er representert i begge nettverk.

Medlemmene i kompetansenettverk diskuterer i større grad (50 prosent) om de har riktig sammensetning av kompetanse sammenlignet med samarbeidsforum (31 prosent). Denne forskjellen kan skyldes at sammensetningen i samarbeidsforum i større grad er regulert gjennom retningslinjer, mens dette ikke er tilfelle for kompetansenettverkene. Andelen som mener at de diskuterer om de har riktig kompetanse i nettverket har gått ned over tid. En mulig forklaring er at nettverkene nå er mer etablerte, og at behovet for slike avklaringer derfor er mindre.

Kompetansenettverkene fungerer tydeligere som arenaer for å få oversikt over kompetansebehov, utveksle informasjon og læring og utvikling sammenlignet med samarbeidsforumene. Der hvor vi finner en svak positiv tendens til at samarbeidsforum i økende grad benyttes til både å få oversikt, utveksle informasjon og lære av hverandre, finner vi en svak negativ tendens for kompetansenettverkene. En positiv trend er at begge nettverkene i større grad brukes til forhandlinger om ressursfordeling, noe som kan reflektere at nettverkene har gått bort fra å fordele midlene likt, til i større grad å prioritere ressursene etter den langsiktige planen.

Medlemmene i kompetansenettverk kjenner hverandres behov og interesser bedre og har bedre forståelse av oppdraget, noe som kan forklares med lengre samarbeid, mer homogen gruppe og mindre gruppestørrelser. Samarbeidsforum har imidlertid både økt kjennskap og felles forståelse av oppdraget, trolig på grunn av tydeligere retningslinjer. I kompetansenettverk har denne forståelsen sunket, muligens fordi rollen deres er mindre definert.

Statsforvalterens rolle som sekretariat for samarbeidsforum har bidratt til en bedre opplevd ledelse i samarbeidsforum. Medlemmene i kompetansenettverk er fortsatt mer fornøyde med ledelsen, men tilfredsheten har gått litt ned. Evaluering av samarbeidet har økt over tid for begge nettverkene, noe som er positivt.

Flertallet er fornøyde med samarbeidet, men tilfredsheten er høyere i kompetansenettverk enn i samarbeidsforum (10 prosentpoeng). For samarbeidsforum har andelen som er fornøyde gått tydelig opp over tid. Over 70 prosent støtter tilskuddsordningen som en god modell for kompetanseutvikling, men tilfredsheten med samarbeidet har sunket noe. Om dette kan endres med de kommende revisjonene av ordningen er uklart.

Majoriteten mener at ordningen bidrar til økt kompetanse hos både skoleeiere (75 prosent) og skoleledere (80 prosent). Troen på at ordningen kan gjøre lærerutdanningen mer arbeidslivsrelevant er derimot vesentlig lavere (46–50 %) og har gått ned siden 2021.

Samarbeidsforum og kompetansenettverk spiller begge viktige roller i kompetanseutviklingen. Samarbeidsforumene har blitt mer effektive over tid, takket være tydeligere retningslinjer og bedre ledelse. Kompetansenettverkene har derimot utfordringer med vekst og klar rollefordeling, noe som kan påvirke samarbeidskvaliteten.

4 Partnerskapet

Partnerskap mellom universitets- og høyskoleinstitusjoner (UH) og skoleeiere utgjør en sentral komponent i desentralisert kompetanseutvikling. Partnerskapene kan forstås som en særskilt form for nettverk, med lignende utfordringer knyttet til samarbeid, koordinering og måloppnåelse. I tilskuddsordningen er partnerskapet et formalisert, langsiktig og avtalebasert samarbeid, der UH-institusjonene har forpliktelser som omfatter hele prosessen for kvalitetsutvikling.

Denne formen for partnerskap markerer et skifte fra den tidligere relasjonen, der skoleeiere fungerte som «bestillere» av utviklingstiltak og UH-institusjonene som «utførere». I dagens modell ønsker man en mer likeverdig relasjon, preget av felles ansvar for utvikling og kvalitet i utdanningen.

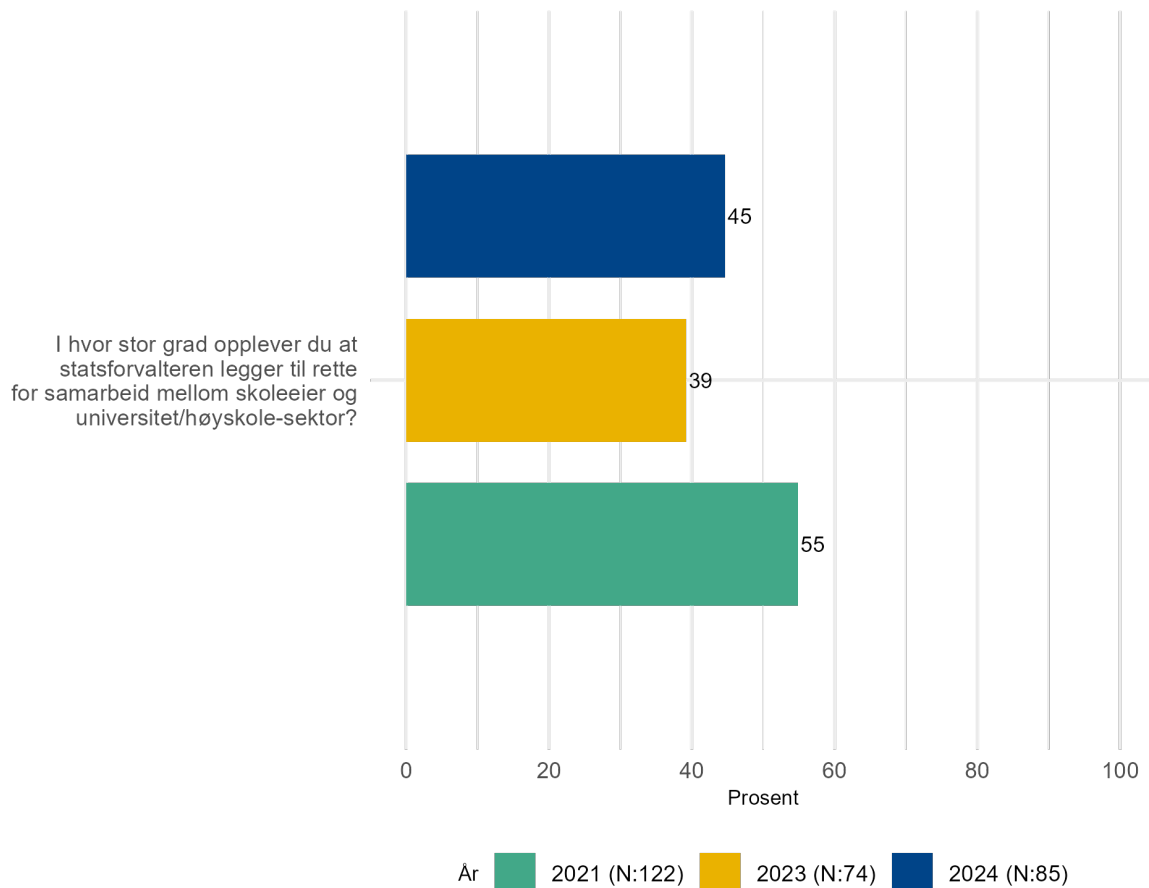
I det følgende skal vi undersøke hvordan skoleeiere og UH-veiledere opplever samarbeidet i «partnerskapet» og vurderinger av ordningen. Vi vil først presentere hvordan skoleeiere opplever partnerskapet og deretter vurderinger fra UH. Til slutt vil vi sammenligne svarene mellom de to i et sammenfattende kapittel.

4.1 Skoleeier

4.1.1 Statsforvalters rolle som tilrettelegger

En sentral oppgave til Statsforvalteren i ordningen er å legge til rette for lokalt samarbeid mellom skoler og UH. I kriteriene for tildeling av tilskuddsmidler fremgår det at kompetanseutviklingsarbeidet skal bygge på faglig dialog med UH-institusjoner, gjennomføres i partnerskap mellom skoleeiere og UH og bidra til å styrke lærerutdanningene gjennom erfaringsdeling.

Dermed innebærer Statsforvalterens ansvar både å sikre at kriteriene etterleves og å aktivt fremme og støtte lokale samarbeidsprosesser mellom skoleeiere og UH-institusjoner. Vi ba skoleeiere vurdere i hvor stor grad Statsforvalteren legger til rette for samarbeidet med UH-sektoren. Figur 4.1 viser andel skoleeiere som opplever dette i stor eller svært stor grad.

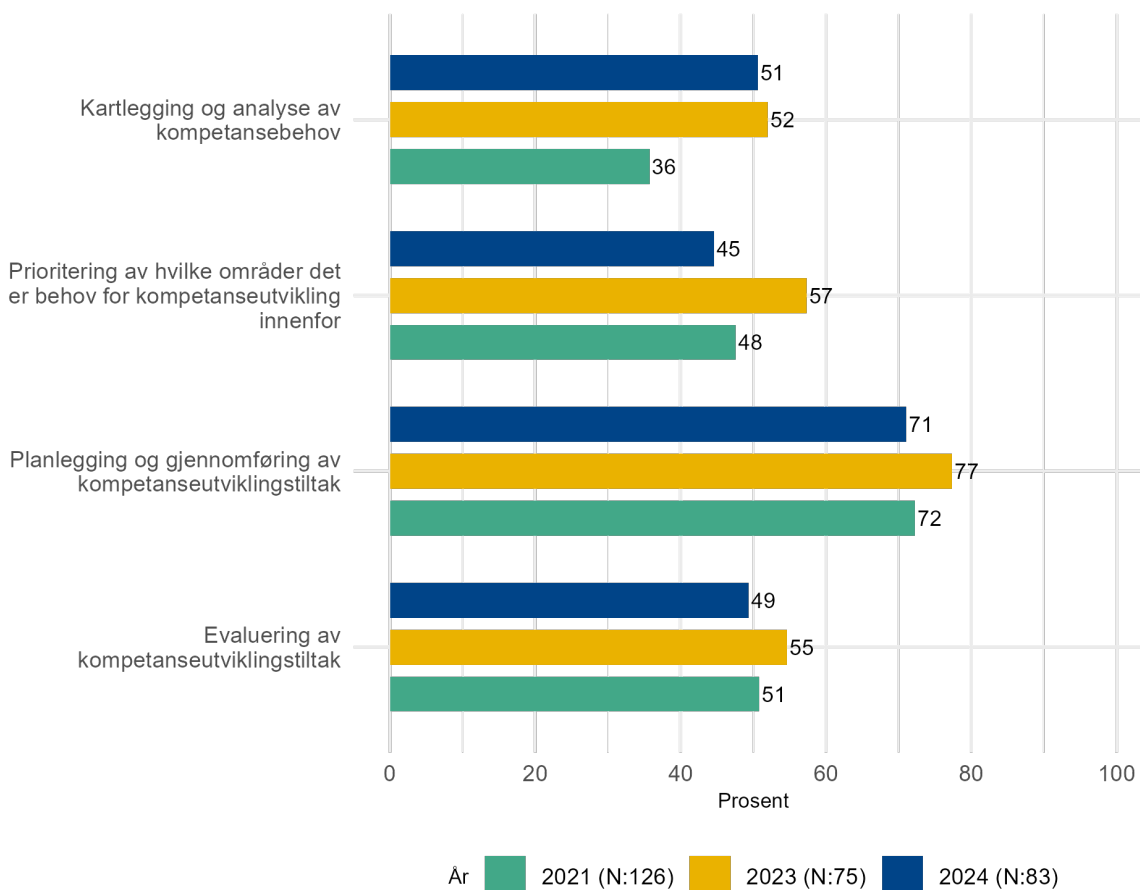

Figur 4-1 I hvor stor grad opplever du at Statsforvalteren legger til rette for samarbeid mellom skoleeier og universitet/høyskole-sektor? Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad». Skoleeiere.

I 2021 opplevde over halvparten av skoleeierne at Statsforvalteren i stor eller svært stor grad tilrettela for samarbeid mellom skoleeier og UH-sektor. Denne andelen gikk ned til 39 prosent i 2023. I 2024 har det imidlertid vært en liten oppgang igjen på 6 prosentpoeng, til 45 prosent (endringen er ikke signifikant) (figur 4.1).

4.1.2 Hva samarbeider de om?

En av målsettingene med tilskuddsordningen er å styrke den kollektive kompetansen i skolene, basert på lokale behov, gjennom partnerskap med UH. Partnerskapet skal spille en sentral rolle i hele utviklingsprosessen – fra behovskartlegging og prioritering av tiltak, til planlegging, gjennomføring og evaluering av kompetanseutviklingstiltak. Vi ba skoleeiere og representanter fra UH-institusjonene vurdere i hvilken grad de samarbeidet om ulike aktiviteter i utviklingsarbeidet, se figur 4.2.

Figur 4-2 I hvor stor grad har skoleeier samarbeid med universitet/høyskole om: ...? Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad». Skoleeiere.

Skoleeier har i størst grad samarbeid med universitet/høyskole om planlegging og gjennomføring av kompetansetiltak. Over 70 prosent av skoleeierne oppga at de samarbeider om dette i stor eller svært stor grad, som vist i figur 4.2. Andelen er stabil over årene.

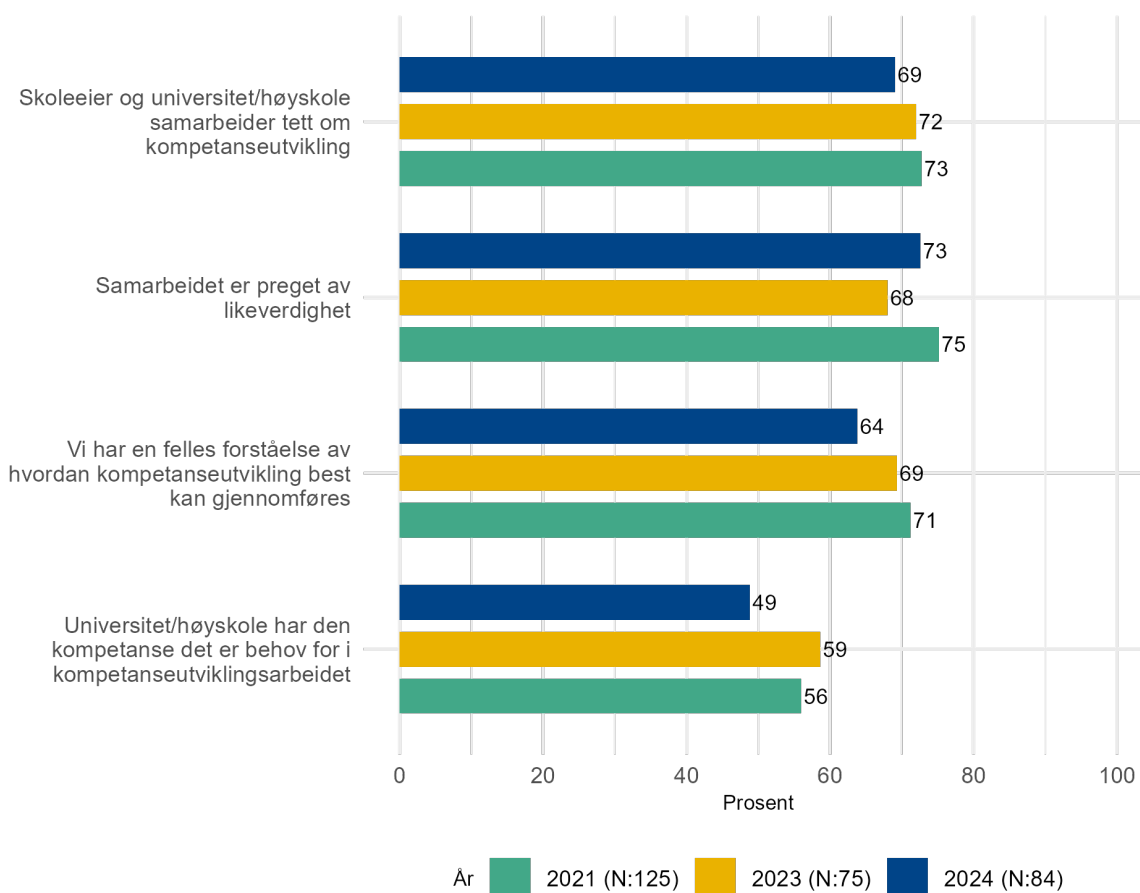
Rundt halvparten av skoleeierne samarbeider med universitet/høyskole om kartlegging og analyse av kompetansebehov, prioritering av hvilke områder det er behov for kompetanseutvikling innenfor, og evaluering av kompetansetiltak. Andelen som samarbeider med UH om kartlegging og analyse av kompetansebehov har imidlertid økt siden 2021.

4.1.3 Vurderinger av partnerskapet

Som for nettverk, krever et godt partnerskap at partene opplever likeverdighet i samarbeidet, at de har en felles forståelse av utfordringene og hvordan de kan løses. Likeverdighet innebærer at partene blir sett på som like viktige bidragsytere, med respekt for hverandres kompetanse, roller og perspektiver.

En felles forståelse av utfordringene forutsetter åpen og kontinuerlig dialog, der partene sammen identifiserer behov, deler innsikt og utvikler en felles problemforståelse. Dette legger grunnlaget for å utforme tiltak som er relevante, treffsikre og bærekraftige.

Vi spurte skoleeiere om å vurdere hvordan de opplevde samarbeidsrelasjonen mellom dem og UH. Svarende vises i figur 4.3.

*i 2021 var spørsmålet formulert «Universitet/høyskole har den kompetanse og kapasitet det er behov for i kompetanseutviklingsarbeidet»

Figur 4-3 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om samarbeidet mellom skoleeier og universitet/høyskole: ...? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Skoleeiere.

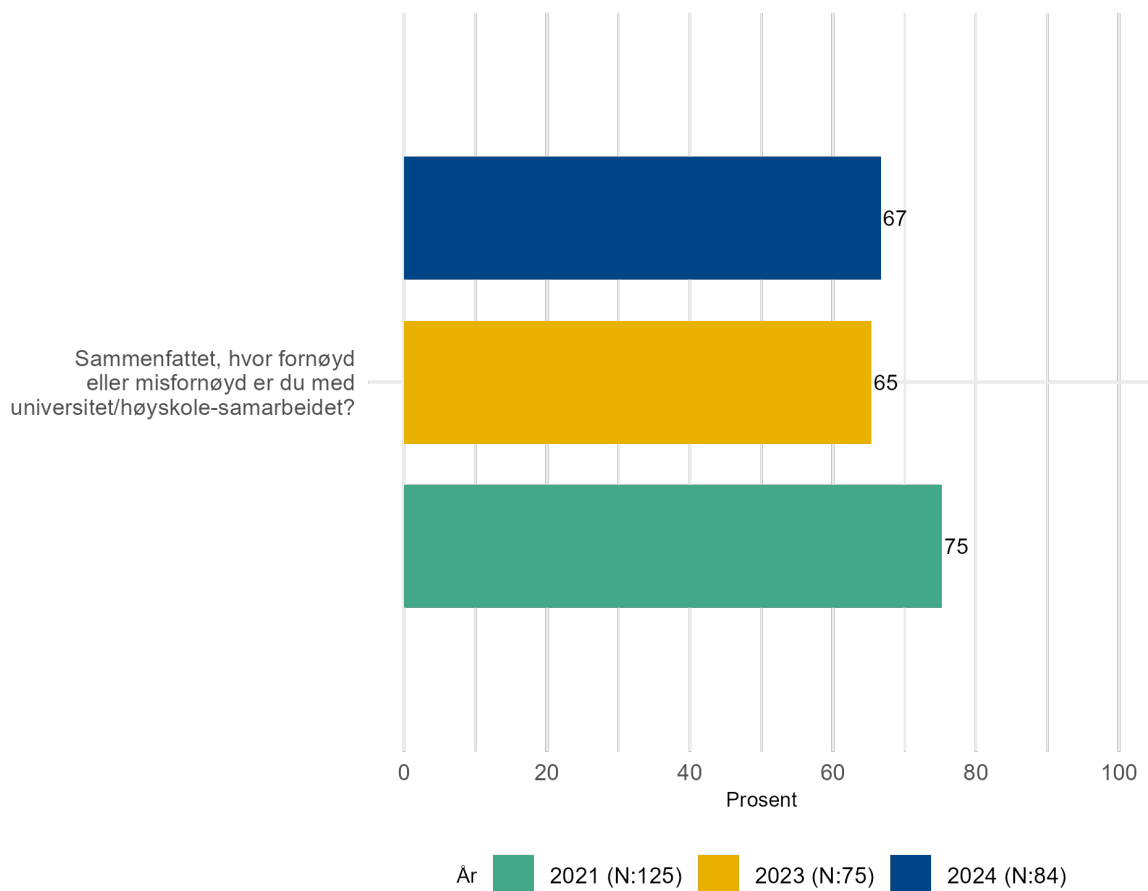
Det er stor enighet blant skoleeiere om at de samarbeider tett med universitet/høyskole om kompetanseutvikling og at samarbeidet er preget av likeverdighet. Rundt 70 prosent er delvis eller helt enige i disse påstandene, over alle årene (figur 4.3). Rundt to av tre skoleeiere opplever at de har en felles forståelse med UH om hvordan kompetanseutvikling best kan gjennomføres. Andelen har falt noe siden 2021, men nedgangen er ikke signifikant.

Bare rundt halvparten av skoleeierne er delvis eller helt enige i at universitetet/høyskolen har den kompetanse det er behov for i kompetanseutviklingsarbeidet. Andelen har også sunket noe siden

2023 og 2021 (ikke signifikant). I 2024 var det 26 prosent av skoleeierne som svarte at de var helt eller delvis uenig i denne påstanden.

4.1.4 Tilfredshet med samarbeidet

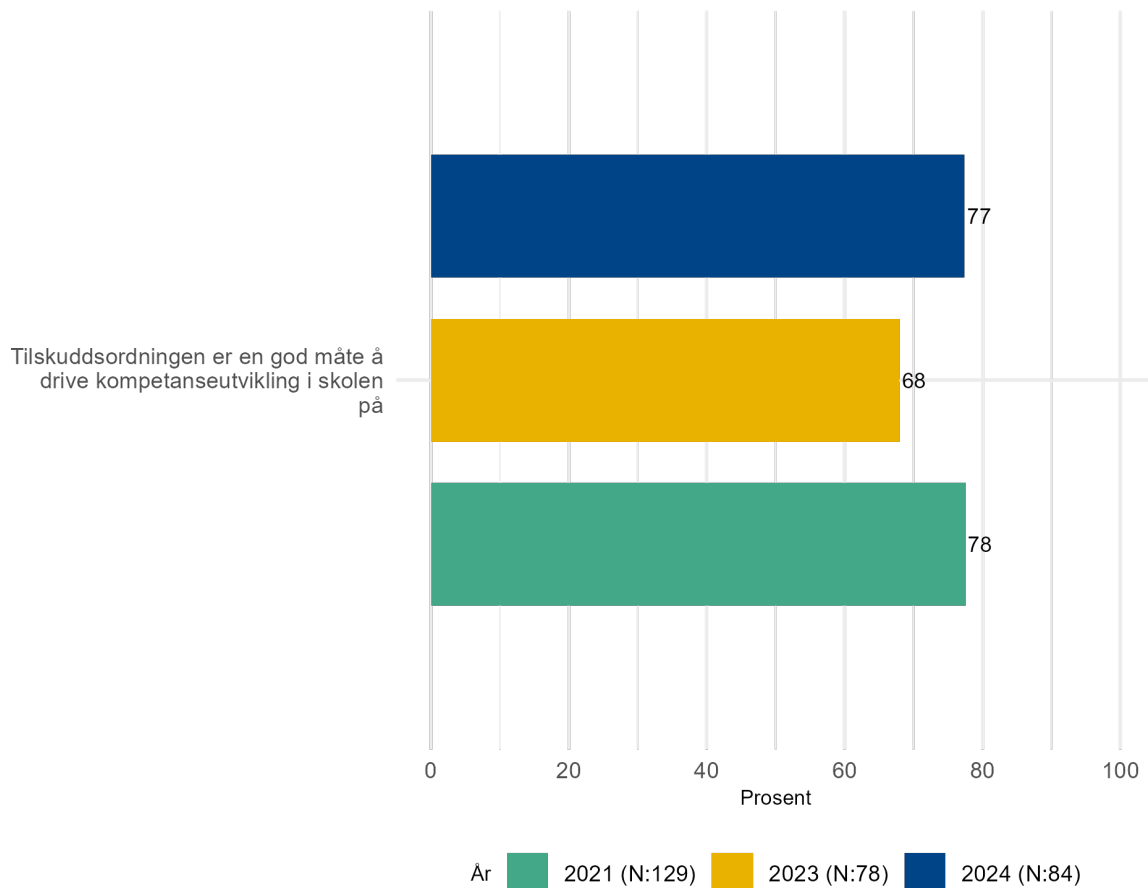
Tilfredshet med samarbeidet mellom skoleeiere og UH er en viktig indikator på kvaliteten i partnerskapet. Når partene opplever samarbeidet som meningsfullt og konstruktivt, styrkes engasjementet og eierskapet til utviklingsarbeidet – noe som igjen øker sannsynligheten for at samarbeidet kan gi økt kompetanse hos skoleeier og UH, samt bedre tiltak rettet mot skolen. Vi ba skoleeierne om å vurdere samarbeidet med UH. Figur 4.4 viser at alt i alt er rundt to av tre skoleeiere fornøyd eller svært fornøyd med samarbeidet med universitet/høyskole. Det har vært en liten, men ikke signifikant, nedgang i andel fornøyd siden 2021.

Figur 4-4 Sammenfattet, hvor fornøyd eller misfornøyd er du med universitet/høyskole-samarbeidet? Andel som har svart «fornøyd» eller «svært fornøyd». Skoleeiere.

4.1.5 Tilskuddsordningen - en god måte å drive kompetanseutvikling?

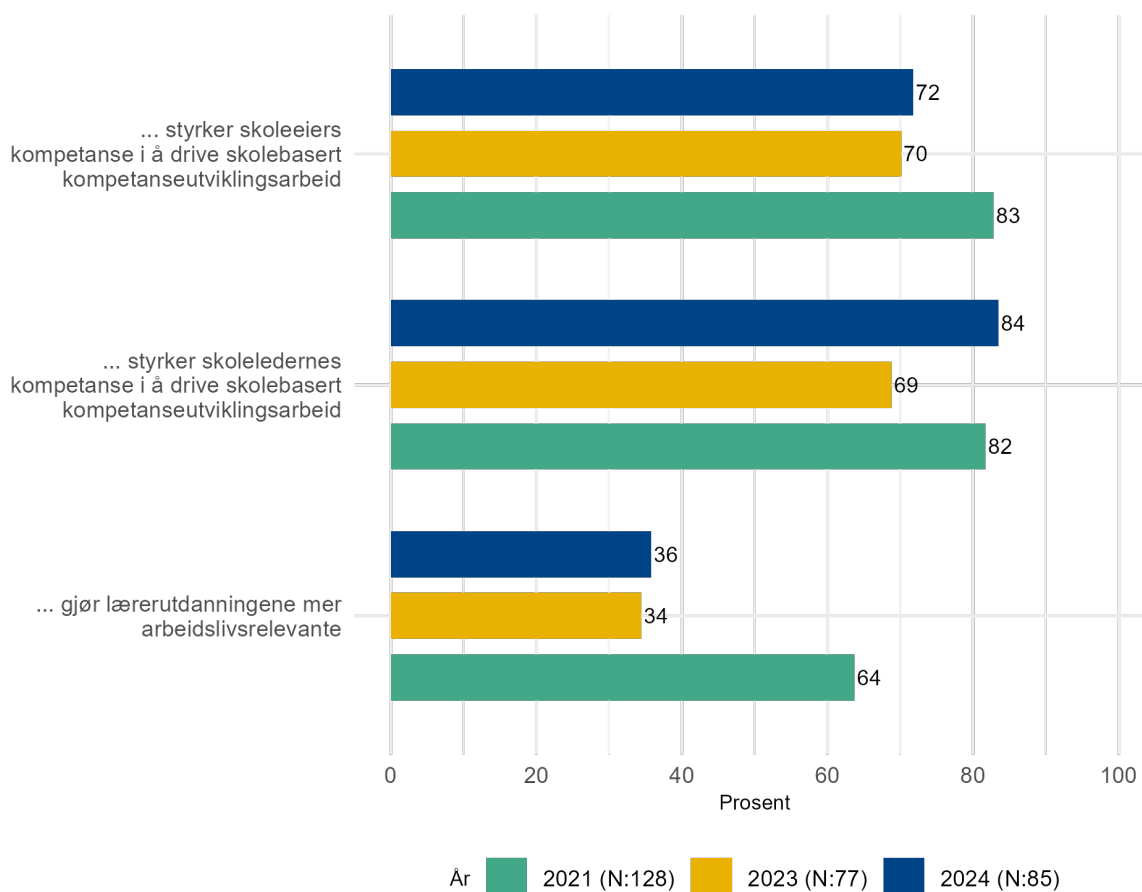
Tilskuddsordningen kan utfordre etablerte institusjonelle (sam)arbeidsformer i feltet. Der hvor skoleeiere tidligere har vært opptatt av en rettferdig fordeling av midlene, skal nå pengene fordeles etter søknad og benyttes som del av et utviklingsarbeid i samarbeid med UH-sektoren. Vi ba derfor skoleeierne om å vurdere hvorvidt de opplever tilskuddsordningen som en god måte å drive kompetanseutvikling på. Figur 4.5 viser at det er bred enighet blant skoleeierne om at tilskuddsordningen er en god måte å drive kompetanseutvikling i skolen på. Blant skoleeierne er 77 prosent helt eller delvis enige i denne påstanden, og det har vært lite endringer over årene.

Figur 4-5 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om tilskuddsordningen? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Skoleeiere.

4.1.6 Virkninger av ordningen

Til slutt ba vi skoleeierne om å vurdere virkninger av den desentraliserte ordningen på kort og lang sikt. Først ba vi dem om å vurdere om ordningen fører til kompetanseheving i sektor og eventuelle virkninger for lærerutdanningen. Figur 4.6 viser andel som er helt eller delvis enige i at ordningen styrker skoleeieres og skoleleders kompetanse i å drive kompetanseutviklingsarbeid og at ordningen gjør lærerutdanningene mer arbeidslivsrelevante.

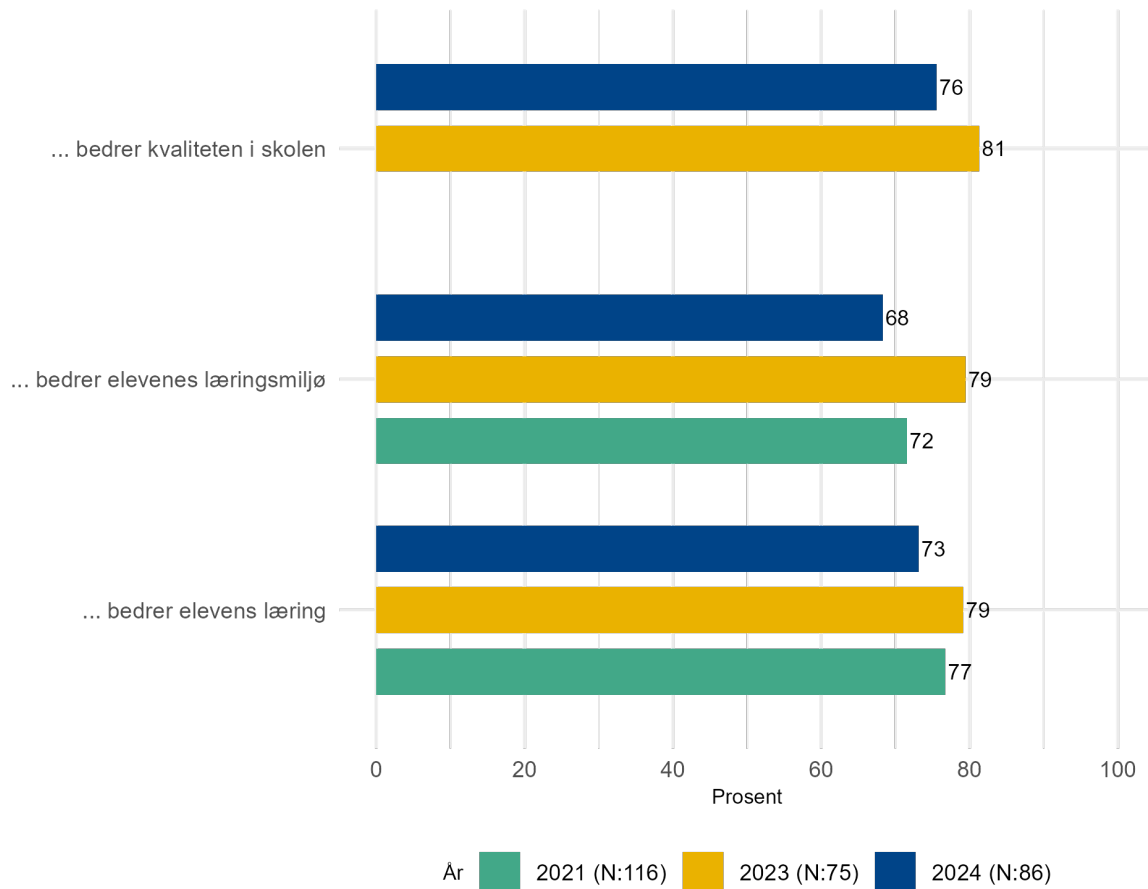
Figur 4-6 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn. Deltakelsen i ordningen ...? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Skoleeiere.

Skoleeierne opplever i stor grad at tilskuddsordningen styrker deres kompetanse i å drive skolebasert kompetanseutviklingsarbeid. 72 prosent var helt eller delvis enige i denne påstanden i 2024 (figur 4.6). Andelen var 11 prosentpoeng høyere i 2021 enn i 2023 og 2024.

Skoleeierne mente i enda større grad at tilskuddsordningen styrker *skoleledernes* kompetanse i å drive skolebasert kompetanseutviklingsarbeid. Hele 84 prosent var enige i dette. Her var det en nedgang i 2023, men nivået i 2024 var tilsvarende som i 2021.

Bare litt over en tredel av skoleeierne mener i 2024 at tilskuddsordningen gjør lærerutdanningene mer arbeidslivsrelevante, og andelen har falt siden 2021. En mulig forklaring er at skoleeierne i oppstartsfasen hadde høyere forventninger til ordningens påvirkningskraft, mens erfaringene over tid har synliggjort at endringer i lærerutdanningene tar tid.

Videre ba vi dem om å vurdere virkninger for skolen. Figur 4.7 viser at det er relativt stor tro på at ordningen bedrer kvaliteten i skolen og at den bedrer elevenes læring og læringsmiljø. Rundt 70 prosent av skoleeierne mener at tilskuddsordningen bedrer kvaliteten i skolen og bedrer elevenes læringsmiljø og læring. Dette har vært noenlunde stabilt over tid.

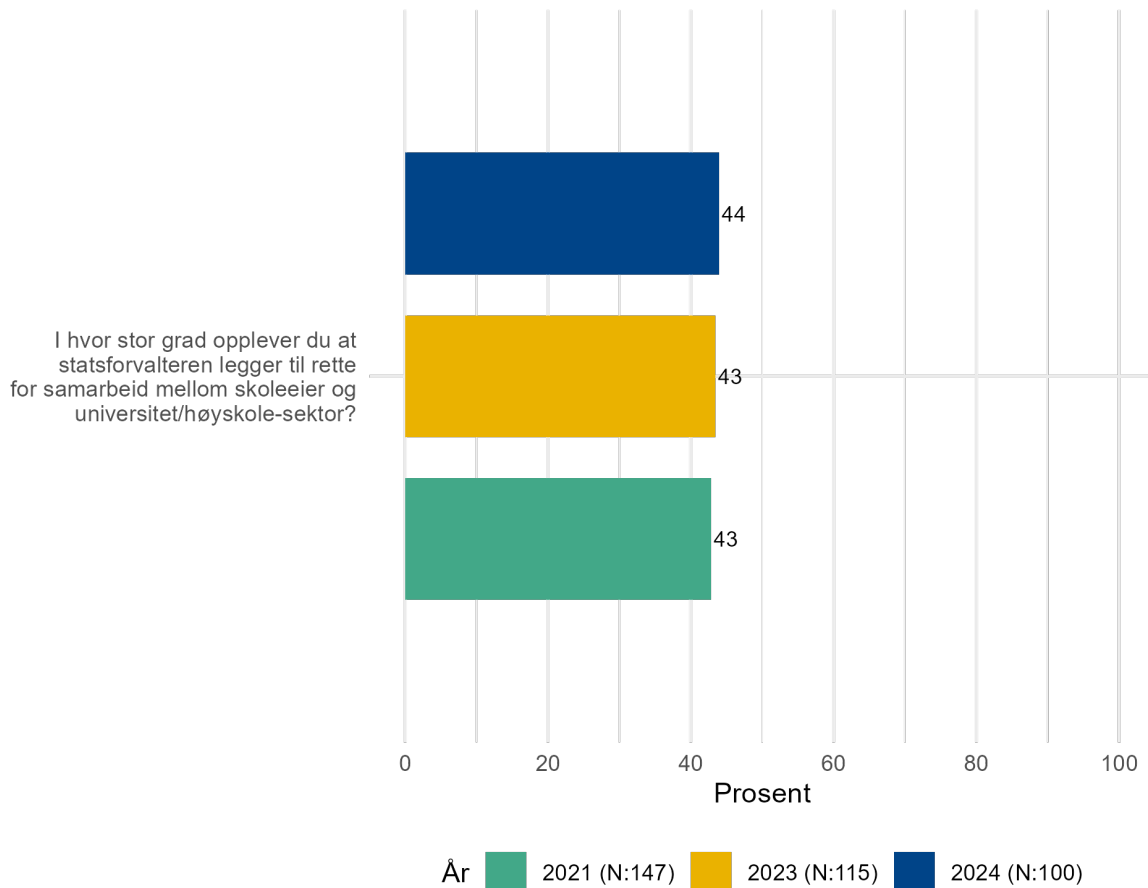

Figur 4-7 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn. Deltakelsen i ordningen: ...? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Skoleeiere.

4.2 Universitet og høyskole

4.2.1 Statsforvalters rolle som tilrettelegger

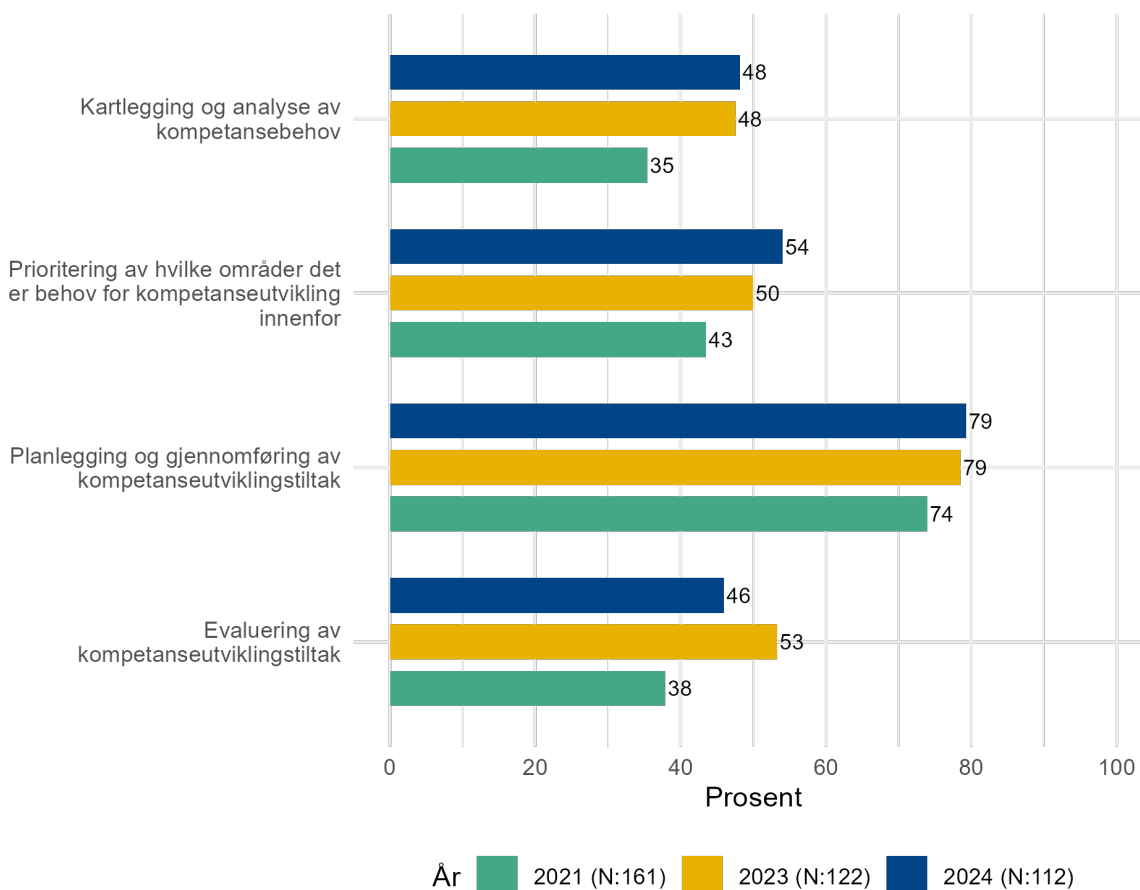
Skoleeier og representanter fra universitet og høyskole (UH) kan ha ulike oppfatninger av hvorvidt statsforvalteren legger til rette for samarbeid dem imellom. Vi ba derfor representantene fra UH om å vurdere samme spørsmål om Statsforvalterens tilrettelegging for samarbeid som for skoleeiere. Svarene fra UH vises i figur 4.8. Vi ser at under halvparten av respondentene fra universitet/høyskole opplever at Statsforvalteren legger til rette for samarbeid mellom skoleeier og UH. Andelen har vært stabil gjennom alle årene.

Figur 4-8 I hvor stor grad opplever du at Statsforvalteren legger til rette for samarbeid mellom skoleeier og universitet/høyskole-sektor? Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad». Aktører fra UH.

4.2.2 Hva samarbeider de om?

Da partnerskapet skal spille en sentral rolle i hele utviklingsprosessen i tilskuddsordningen, ba vi representantene fra UH-institusjonene vurdere i hvilken grad de samarbeider med skoleeier om de ulike aktivitetene i utviklingsarbeidet: kartlegging og analyse av kompetansebehov, prioritering av behov for kompetanseutvikling og planlegging, gjennomføring og evaluering av kompetansetiltak. Figur 4.9 viser andel som opplever at de samarbeider med skoleeier om dette i stor eller svært stor grad.

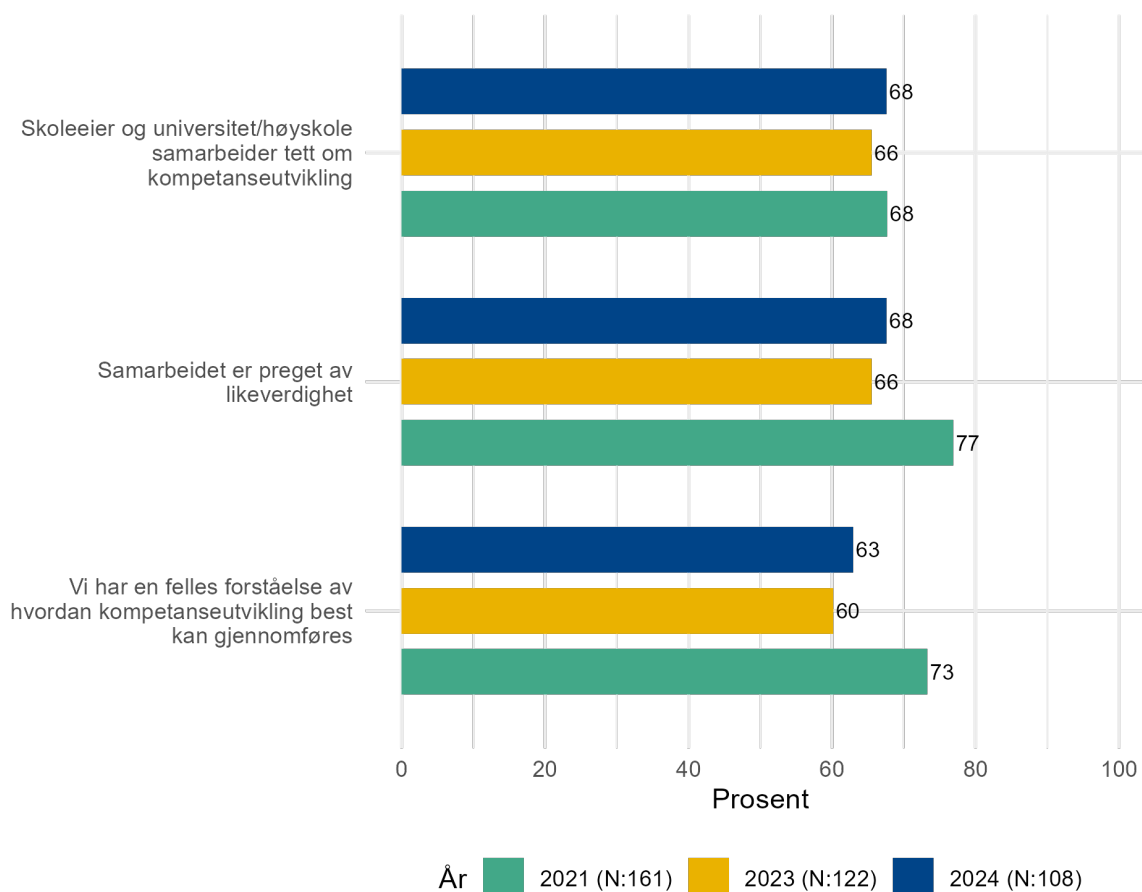
Figur 4-9 I hvor stor grad har du hatt samarbeid med skoleeier om: ...? Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad». Aktører fra UH.

Representantene fra UH opplever i størst grad at de samarbeider med skoleeier om planlegging og gjennomføring av kompetansetiltak – rundt 80 prosent gjør dette i stor eller svært stor grad (figur 4.9). For de andre aktivitetene er det kun rundt halvparten som i stor eller svært stor grad samarbeider med UH – det gjelder kartlegging og analyse av kompetansebehov, prioritering av hvilke områder det er behov for kompetanseutvikling innenfor og evaluering av kompetansetiltakene. Det har vært en økning i samarbeidet på alle disse områdene siden 2021 (ikke signifikant for «planlegging og gjennomføring»). Når det gjelder andel som opplever at de i stor grad samarbeider om evaluering av kompetansetiltak, har det imidlertid vært en nedgang igjen fra 2023 til 2024 (ikke signifikant).

4.2.3 Vurderinger av partnerskapet

Selv om UH-institusjonene er engasjert i samarbeidet med skoleeiere, er det avgjørende at relasjonen fungerer som et reelt partnerskap – og ikke faller tilbake til en bestiller/utfører-modell, som man politisk har ønsket å bevege seg bort fra.

For å undersøke hvordan UH-aktørene opplever samarbeidet, ba vi dem vurdere hvor enige eller uenige de var i de samme utsagnene om samarbeidsrelasjonen som tidligere ble presentert for skoleeierne. Figur 4.10 viser andel av UH-aktørene som var helt eller delvis enige i utsagnene.

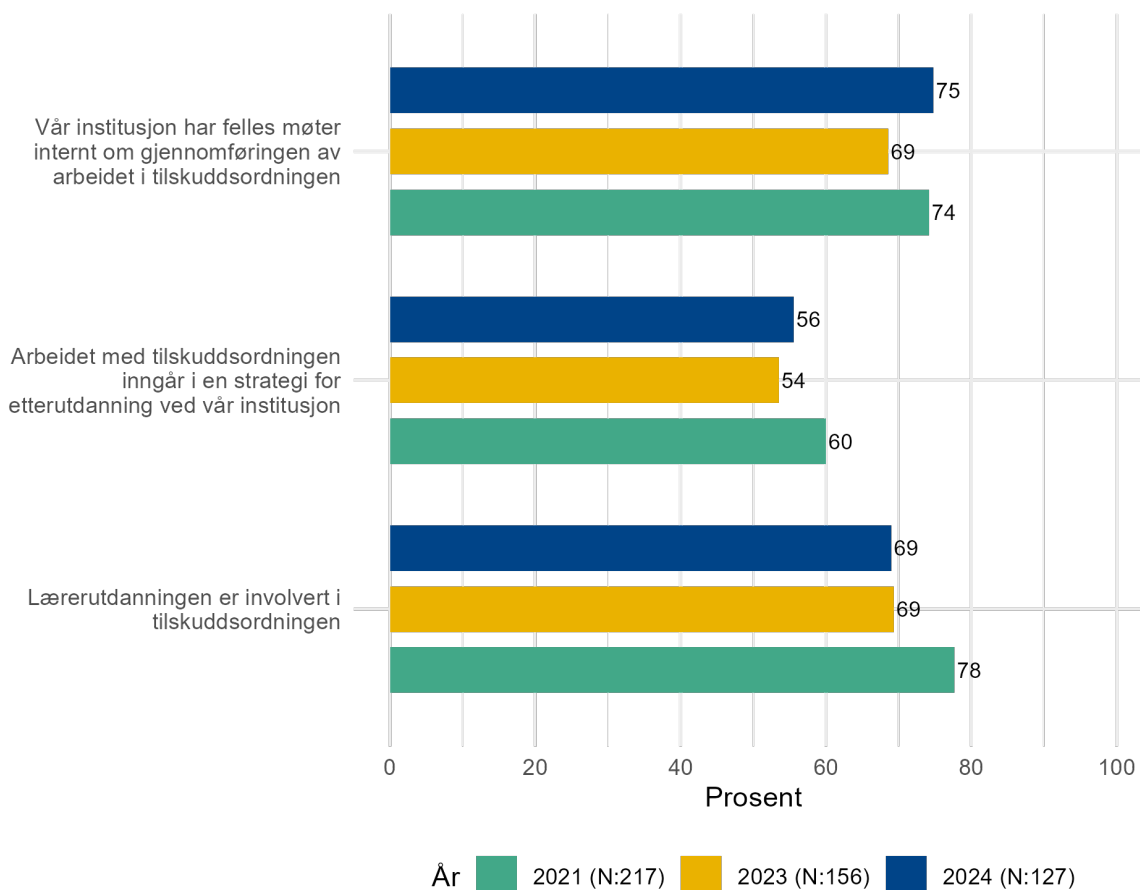

Figur 4-10 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om samarbeidet mellom skoleeier og universitet/høyskole? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Aktører fra UH.

Rundt to av tre av aktørene fra UH er helt eller delvis enige i at skoleeier og UH samarbeider tett om kompetanseutvikling, at samarbeidet er preget av likeverdighet og at de har en felles forståelse av hvordan kompetanseutvikling best kan gjennomføres. Det har vært lite endringer på dette området i løpet av årene, men det var noe høyere andel som opplevde at samarbeidet var preget av likeverdighet og at de hadde en felles forståelse i 2021 (figur 4.10).

4.2.4 Organiseringen i UH

Partnerskap mellom universiteter eller høyskoler og praksisfeltet skal bidra til å styrke lærerutdanningene, ved å gjøre utdanningene mer relevante og praksisrettede. Denne målsettingen er forankret i forskriften for tilskuddsordningen, og bygger på en forventning om gjensidige og likeverdige samarbeidsformer, der også UH-institusjonene utvikler seg faglig gjennom samspillet med praksisfeltet. Vi ba aktørene i UH om å vurdere ulike påstander om organiseringen av tilskuddsordningen internt i UH. Resultatene vises i figur 4.11.

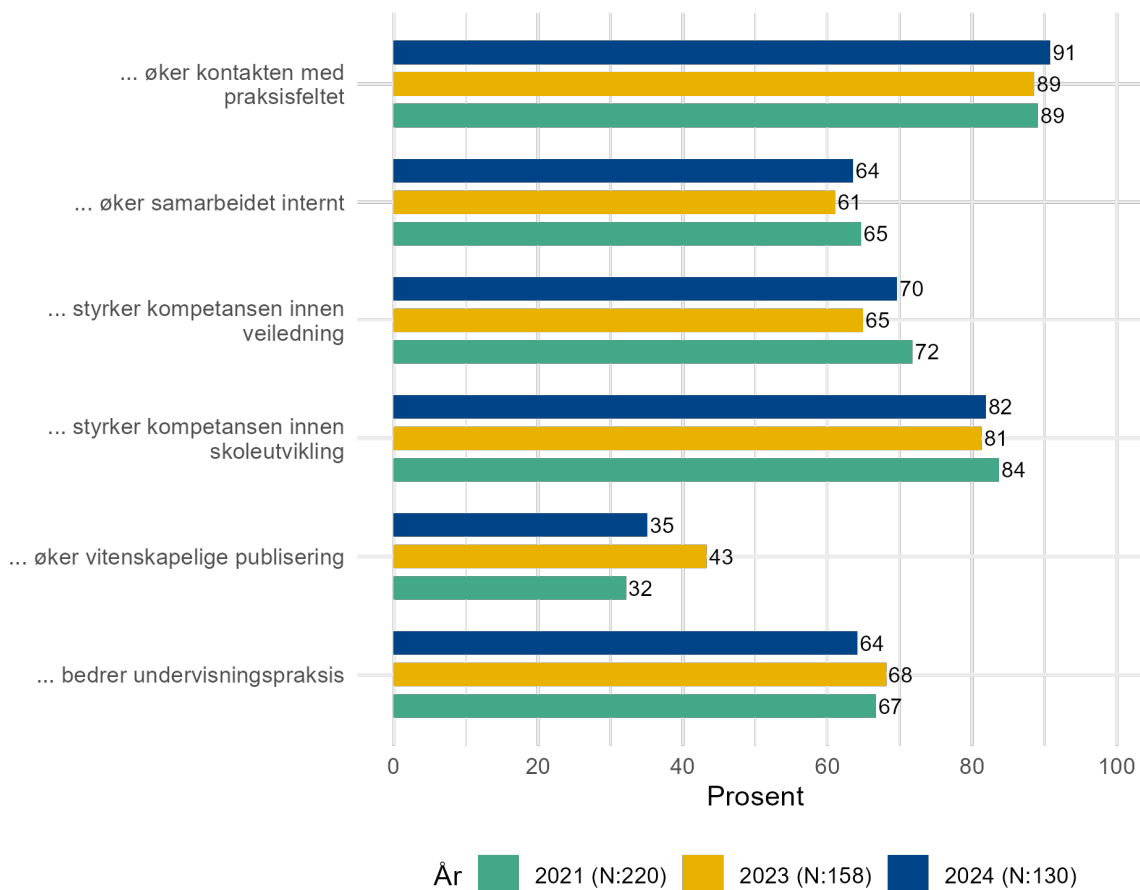
Figur 4-11 Hvor enige eller uenig er du i følgende utsagn om arbeidet ved din institusjon? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Aktører fra UH.

Tre av fire av representantene fra universitet og høyskoler rapporterer at de har felles møter internt om gjennomføringen av arbeidet i tilskuddsordningen (75 prosent, figur 4.11). Hos mange er også lærerutdanningen involvert i tilskuddsordningen (69 prosent), men andelen har gått ned siden 2021.

Noe færre – litt over halvparten – oppgir at arbeidet med tilskuddsordningen inngår i en strategi for etterutdanning ved UH-institusjonen.

4.2.5 Økt kompetanse i lærerutdanningen?

Et av formålene med partnerskapene i tilskuddsordningen er å gjøre lærerutdanningene mer arbeidslivsrelevante. For å belyse dette, ønsket vi å innhente UH-aktørenes perspektiver på hvilke virkninger deltakelsen i ordningen har hatt. I figur 4.12 vises hvordan UH-aktørene vurderer en rekke utsagn om hvordan tilskuddsordningen kan bidra til å styrke arbeidslivsrelevansen i lærerutdanningene.

Figur 4-12 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om virkninger av tilskuddsordningen for ansatte ved din institusjon. Deltakelse i ordningen: ...? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Aktører fra UH.

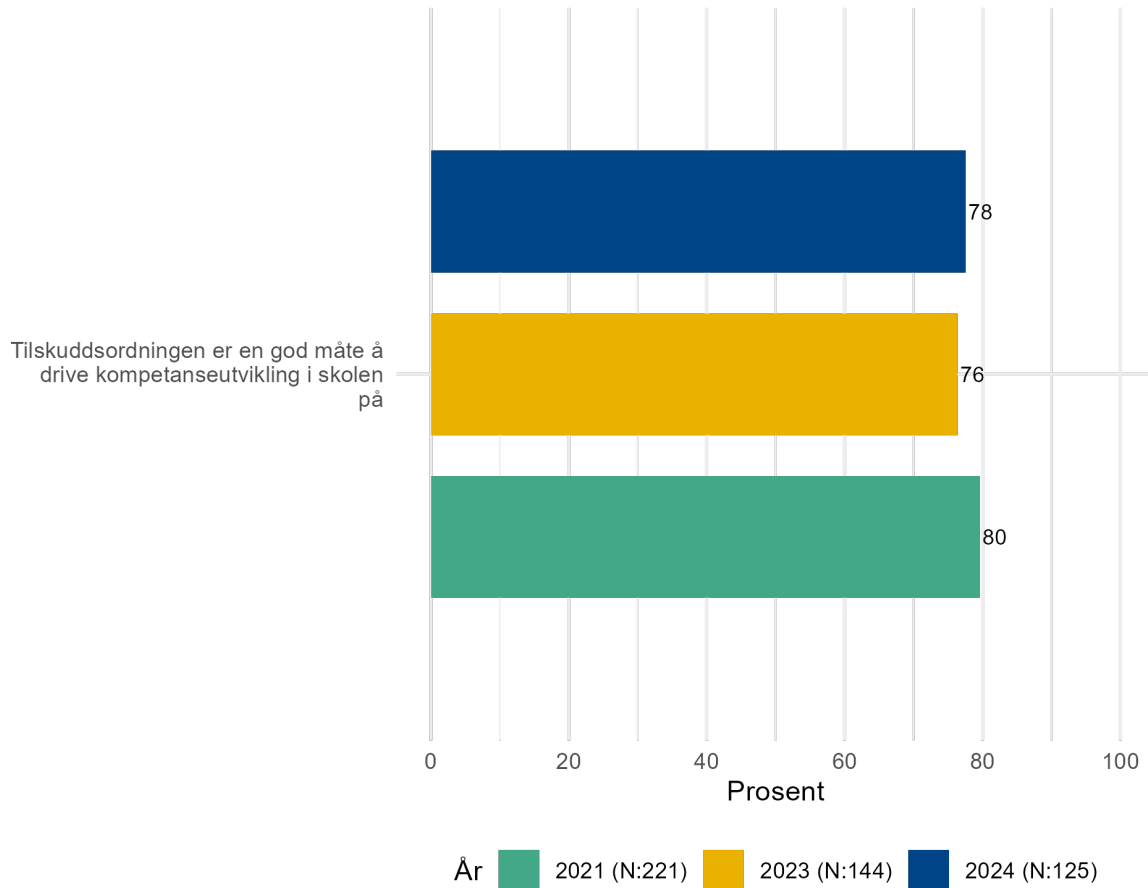
Det er stor enighet blant respondentene fra UH om at deltakelse i ordningen øker kontakten med praksisfeltet. Rundt 90 prosent er helt eller delvis enige i dette, og andelen har vært stabil over alle tre år (figur 4.12). Mange mener også at deltakelse i ordningen styrker kompetansen innen skoleutvikling (rundt 80 prosent).

Når det gjelder hvorvidt deltakelse i ordningen øker samarbeidet internt, styrker kompetansen innen veiledning eller bedrer undervisningspraksis, er rundt to av tre av aktørene fra UH helt eller delvis enige i dette.

Få av respondentene (35 prosent) opplever at deltakelse i ordningen øker vitenskapelig publisering.

4.2.6 Tilskuddsordningen – en god måte å drive kompetanseutvikling?

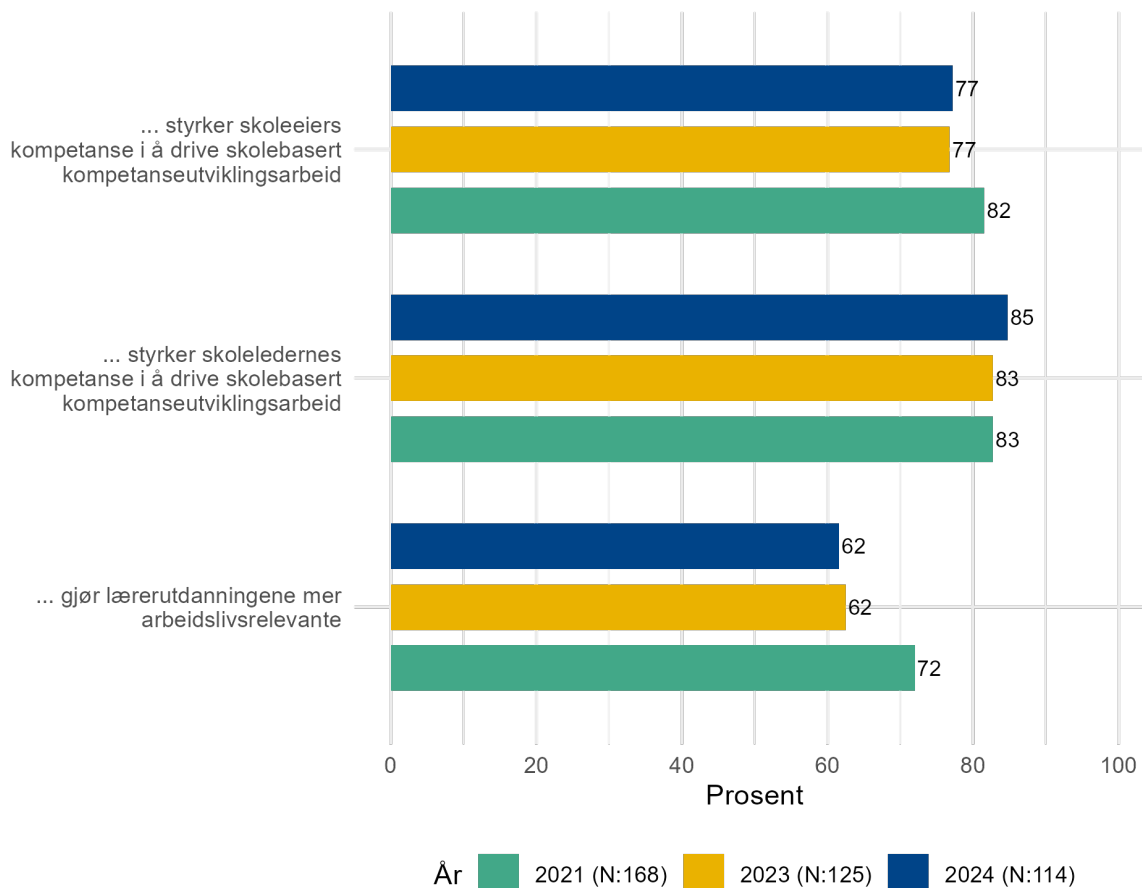
Vi ba også aktørene i UH-sektoren vurdere om tilskuddsordningen er en god måte å drive kompetanseutvikling på. Alt i alt mener nesten 80 prosent av respondentene fra UH at tilskuddsordningen er en god måte å drive kompetanseutvikling i skolen på. Andelen har vært stabil i alle tre årene (figur 4.13).

Figur 4-13 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om tilskuddsordningen? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Aktører fra UH.

4.2.7 Virkninger av ordningen

Vi ønsket også UH-aktørenes vurderinger av ordningens virkninger på kort og lang sikt. UH ble bedt om å vurdere i hvilken grad de mente at arbeidet i ordningen øker kompetansen hos skoleeiere og skoleledere, og om ordningen gjør lærerutdanningene mer arbeidslivsrelevante. Figur 4.14 viser andel som var helt eller delvis enige i dette.

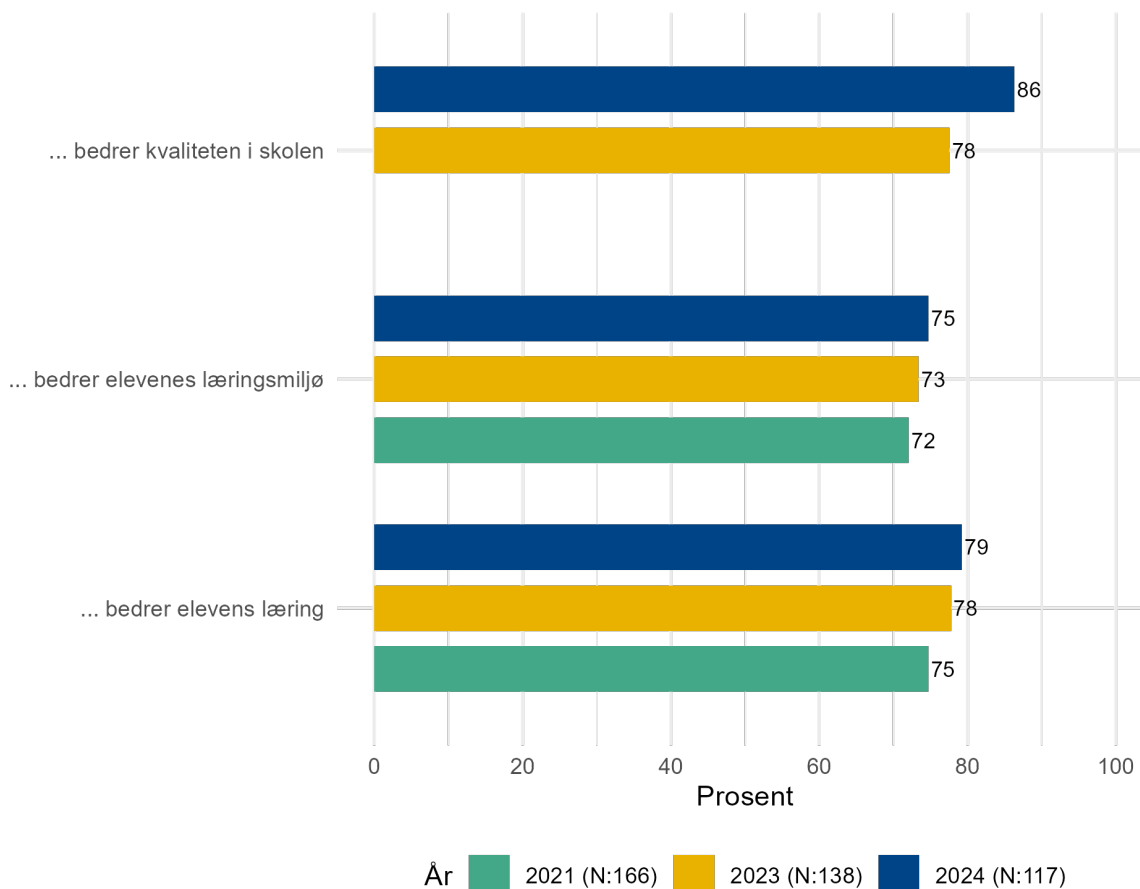

Figur 4-14 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn. Deltakelsen i ordningen: ...? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Aktører fra UH.

UH-aktørene mener i stor grad at deltakelse i ordningen styrker både skoleeiers og skoleledernes kompetanse i å drive skolebasert kompetanseutviklingsarbeid (figur 4.14). Andelen har vært høy over tid.

Det er imidlertid en lavere andel som mener at deltakelse i ordningen gjør lærerutdanningene mer arbeidslivsrelevante – 62 prosent er helt eller delvis enige i det. Andelen har falt med 10 prosentpoeng siden 2021.

Videre ba vi UH om å vurdere virkninger for skolen: hvorvidt deltakelse i ordningen bedrer kvaliteten i skolen, bedrer elevens læringsmiljø og bedrer elevenes læring. Andel som er helt eller delvis enige i dette vises i figur 4.15.

Figur 4-15 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn. Deltakelsen i ordningen: ...? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Aktører fra UH.

86 prosent er helt eller delvis enige i at deltakelse i ordningen bedrer kvaliteten i skolen, dette er 8 prosentpoeng høyere enn i 2023 (figur 4.15). Dette spørsmålet ble ikke stilt i 2021.

Like under 80 prosent mener at deltakelse i ordningen bedrer elevenes læring og læringsmiljø. Oppfatningene har endret seg lite over tid.

4.3 Sammenfattet

Sammenligner vi svarene fra skoleeier og UH finner vi at litt under halvparten mener at statsforvalter i stor eller svært stor grad tilrettelegger for samarbeidet mellom partene. For skoleeiere skal Statsforvalteren ha en aktiv rolle i å fremme samarbeid, noe som tyder på at det finnes forbedringspotensial i Statsforvalterens arbeid. Statsforvalteren har ingen formelle oppgaver når det gjelder UH. At i overkant av 40 prosent av UH opplever tilrettelegging fra statsforvalter kan derfor anses som mye.

Vi spurte også medlemmene i partnerskapene hva de faktisk samarbeider om. Det fremgår tydelig at planlegging og gjennomføring av kompetansetiltak er det mest vanlige

samarbeidsområdet, mens kartlegging av behov og evaluering av tiltakene i mindre grad er gjenstand for samarbeid. Tidligere har vi vist at UH spesielt ønsker å være involvert allerede i kartleggingsfasen. Omtrent halvparten av respondentene mener at UH er involvert i denne fasen, og noe færre i prioriteringsfasen. Dette kan skyldes at ulike UH-aktører er involvert i ulike faser – for eksempel lokale UH-aktører i kartleggingen – mens andre aktører trekkes inn når tiltakene skal gjennomføres.

Det er små forskjeller i perspektivene mellom aktørene, men for UH ser vi en positiv utvikling over tid når det gjelder samarbeid i de ulike fasene av utviklingsarbeidet. Skoleeierne opplever også at UH i økende grad er involvert i behovskartleggingen, noe som kan bidra til mer kontinuitet i kompetanseutviklingen. Samtidig er det liten endring over tid i skoleeierens oppfatning av hva de samarbeider med UH om. Det er viktig å understreke at respondentene ikke nødvendigvis representerer de samme partnerskapene, resultatene bør derfor tolkes med forsiktighet..

Vi ba også skoleeiere og UH-aktører vurdere hvor likeverdig samarbeidet er. Generelt vurderes partnerskapet likt av begge grupper. Rundt 70 prosent opplever i stor eller svært stor grad at samarbeidet er tett, preget av likeverdighet og basert på en felles forståelse av hvordan kompetanseutviklingen best kan gjennomføres. Over tid ser vi imidlertid en negativ tendens i disse vurderingene, særlig blant skoleeiere. Dette kan tyde på at partnerskapene fungerer noe dårligere enn i 2021. Igjen må det nevnes at det sannsynligvis ikke er de samme partnerskapene eller respondentene som vurderes over tid.

Til tross for dette mener nærmere 80 prosent at tilskuddsordningen er en god modell for kompetanseutvikling. Dette tyder på at det fortsatt er stor tro på partnerskapsmodellen og dens evne til å nå ønskede mål. Både skoleeiere og UH-aktører har tro på at ordningen bidrar til kompetanseheving, særlig for skoleledere. Det er interessant at flere mener ordningen har større effekt for skoleledere enn for skoleeiere, noe som kan indikere at skoleledere er aktivt involvert i kompetanseutviklingsarbeidet i tråd med intensjonen.

Over tid har det vært en nedgang på omtrent 10 prosentpoeng i opplevelsen av at skoleeieres kompetanse styrkes gjennom ordningen. Om dette handler om at skoleleder er mer involvert enn skoleeier i utviklingsarbeidet, er uklart.

Når det gjelder opplevelsen av at ordningen fører til økt kvalitet i skolen, er det generelt stor tro på dette, særlig blant UH-aktørene. Mens skoleeierens tro på ordningens effekt har gått ned over tid, har den økt blant UH. Begge grupper mener at ordningen har positiv innvirkning på elevenes læringsmiljø og læring, men også her ser vi en nedgang i skoleeierens vurderinger over tid, mens UH-aktørenes vurderinger har gått opp.

Oppsummert ser vi en tendens til at skoleeiere er mindre fornøyde med partnerskapet over tid, mens UH-aktørene er mer fornøyde. Dette kan skyldes at UH har økonomiske insentiver knyttet til partnerskapene, mens kommuner og fylkeskommuner i større grad er målgruppen for kompetanseutviklingen. En negativ utvikling blant skoleeiere kan indikere at partnerskapene ikke fungerer optimalt og bør videreutvikles.

Når det gjelder det doble formålet, å gjøre lærerutdanningene mer arbeidslivsrelevante – opplever rundt en tredel av skoleeiere at ordningen bidrar til dette. Her bør vi kanskje stole mer på hva UH mener om dette, og der er andelen dobbelt så høy. Likevel ser vi en negativ utvikling over tid for begge grupper, med en nedgang på 10 prosentpoeng blant UH.

UH-aktørene rapporterer at de i stor grad har felles møter om gjennomføringen av arbeidet, og omtrent halvparten opplever at ordningen inngår som en strategi for etterutdanning ved institusjonen. Selv om rundt 70 prosent oppgir at lærerutdanningen er involvert, har denne

andelen sunket over tid. Tidligere har vi diskutert at det er krevende å forvente endringer i lærerutdanningene gjennom ordningen, da det programteoretisk er uklart hvem som skal konkretisere dette (Fossestøl, 2023).

At lærerutdanningene i mindre grad involveres, kan være problematisk med tanke på det doble formålet. Samtidig opplever UH-aktørene økt kontakt med praksisfeltet, styrket kompetanse innen skoleutvikling og veiledning, mer internt samarbeid og endringer i undervisningspraksis. Selv om det er få endringer over tid, er tendensen mer negativ enn positiv, med unntak av økt kontakt med praksisfeltet og økt vitenskapelig publisering.

Den nedadgående involveringen av lærerutdanningene kan forklare hvorfor tilskuddsordningen fortsatt har utfordringer med å gjøre utdanningene mer arbeidslivsrelevante.

5 Lokal forankring og involvering

Lokal involvering handler om hvorvidt skolenes og de ansattes stemme har blitt hørt i prosessen med å vurdere kompetansebehov og å utvikle kompetansetiltak. I forskriften heter det at målet med tilskuddsordningen er å styrke kollektiv kompetanse i skoler ut fra lokale behov. Tidligere i evalueringen har vi funnet at jo nærmere klasserommet man kom, jo mindre var opplevelsen av involvering og innflytelse. Vi skal derfor i denne delen av rapporten se på hvordan skoleledere og tillitsvalgte svarer på en rekke spørsmål knyttet til forankring og involvering i ordningen.

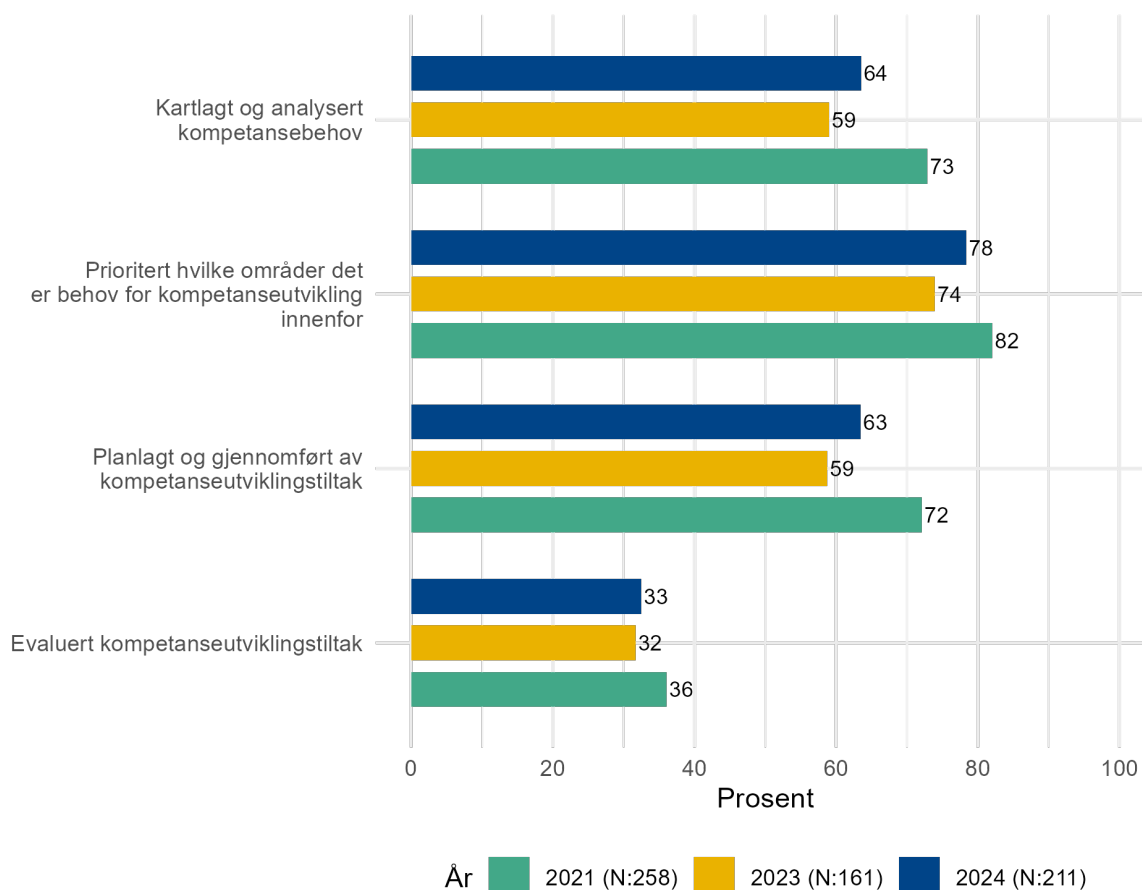
Som tidligere vil vi først presentere hvordan skoleledere opplever ordningen og deretter vurderinger fra tillitsvalgte. Til slutt vil vi sammenligne svarene mellom de to.

5.1 Skoleledere

5.1.1 Arbeidet med kompetanseutviklingstiltak

Partnerskapet har oppgaver i alle faser i tiltaksutviklingen, fra kartlegging av behov og innmelding av prioriteringer til samarbeidsforum, til planlegging, gjennomføring og evaluering av tiltak. Selv om partnerskapet mellom skoleeier og UH-sektor er et av de viktigste omdreiningspunktene for lokal kompetanseutvikling, er det på det lokale nivået tiltakene skal gjennomføres og ha virkninger på lang sikt. Evalueringen har tidligere vist at det er en utfordring med forankring av kompetanseutviklingstiltak gjennom prosesser som involverer profesjonsfellesskapet ved skolene.

Vi ba derfor skoleledere om å vurdere i hvilken grad de har kartlagt kompetansebehov, prioritert områder for kompetanseutvikling, gjennomført og evaluert kompetanseutviklingstiltak. Resultatene vises i figur 5.1.

Figur 5-1 Har ledelsen ved din skole gjort følgende som del av arbeidet med kompetanseutvikling? Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad». Skoleledere.

Blant skolelederne er det litt under 80 prosent som i stor eller svært stor grad sier at ledelsen ved skolen prioriterer hvilke områder det er behov for kompetanseutvikling innenfor (figur 5.1).

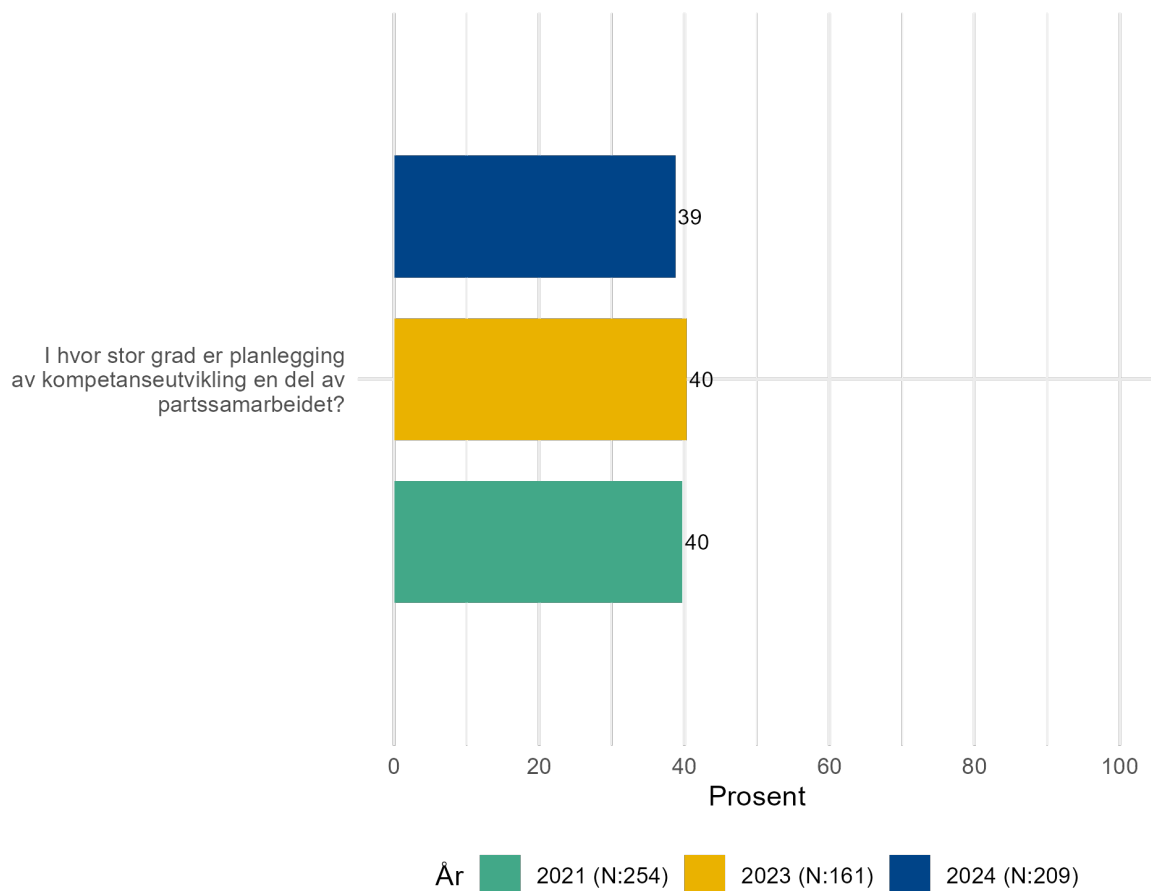
Litt over 60 prosent av skolelederne sier at ledelsen ved skolen i stor eller svært stor grad har kartlagt og analysert kompetansebehov, og planlagt og gjennomført kompetansetiltak som en del av arbeidet med kompetanseutvikling. På begge disse områdene er andelen lavere i 2023 og 2024 enn den var i 2021.

Det er i utgangspunktet få av skolelederne som mener at ledelsen ved skolen evaluerer kompetanseutviklingstiltak som en del av utviklingsarbeidet, bare rundt en tredel oppgir at de gjør det. Andelen har vært tilsvarende lav de foregående årene.

5.1.2 Partssamarbeidet

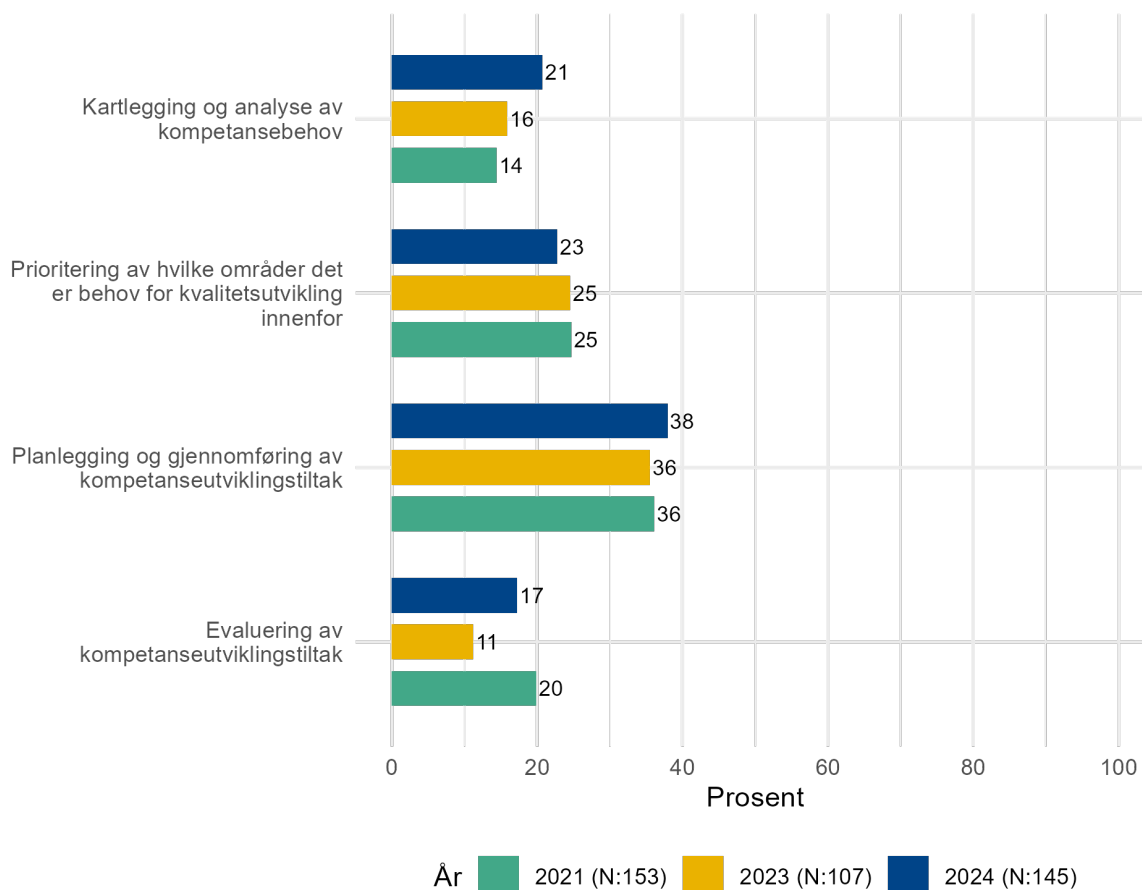
I retningslinjene vises det til at medbestemmelsen skal ivaretas etter hovedavtalens bestemmelser, og at arbeidsgiver (og arbeidstaker) har ansvar for dette. I hovedavtalen i KS-området heter det at arbeidsgiver og den enkelte arbeidstaker har hver for seg og i fellesskap et ansvar for å ivareta kompetanseutviklingen. Arbeidsgiver skal kartlegge de ansattes kompetanse og analysere kommunens eller fylkeskommunens kompetansebehov. Deretter utarbeider arbeidsgiver, etter drøftinger med de tillitsvalgte, en plan for gjennomføring av kompetansehevede tiltak. Det skal også gjennomføres årlige drøftingsmøter om rekrutteringssituasjonen og om fremtidige kompetansebehov/kompetanseutviklingsbehov for ulike stillingsgrupper. Vi ba derfor skoleledere om å vurdere i hvilken grad planlegging av

kompetanseutvikling var en del av partssamarbeidet. 40 prosent av skolelederne oppgir at planlegging av kompetanseutvikling i stor grad er en del av partssamarbeidet (figur 5.2). Andelen har vært jevn i de tre årene.

Figur 5-2 I hvor stor grad er planlegging av kompetanseutvikling en del av partssamarbeidet? Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad». Skoleledere.

Skolelederne svarte også på spørsmål om i hvilken grad de har hatt et samarbeid med UH om kartlegging og analyse av kompetansebehov, prioritering av hvilke områder det er behov for kvalitetsutvikling² innenfor samt planlegging, gjennomføring og evaluering av kompetanseutviklingstiltak. Andelen som svarte i stor eller svært stor grad på dette vises i figur 5.3.

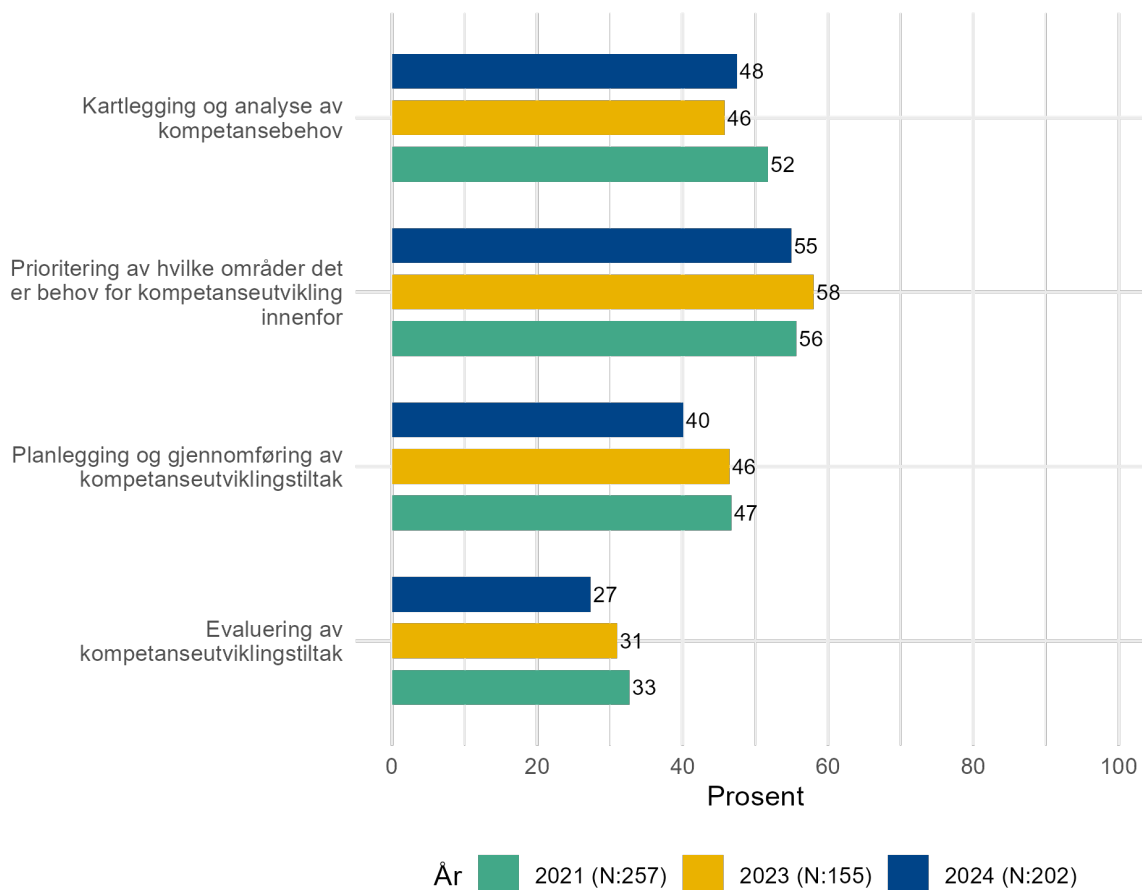
Figur 5-3 I hvor stor grad har skoleledelsen hatt et samarbeid med universitet/høyskole om ...? Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad». Skoleledere.

Skolelederne oppgir i liten grad å ha samarbeid med universitet/høyskole om kartlegging og analyse av kompetansebehov, prioritering av områder med behov for kvalitetsutvikling, samt planlegging, gjennomføring og evaluering av kompetanseutviklingstiltak (figur 5.3). Det de samarbeider mest om, er planlegging og gjennomføring av kompetanseutviklingstiltak. 38 prosent oppgir at de gjør dette i stor eller svært stor grad. De andre aktivitetene er det kun et mindretall (rundt 20 prosent) som samarbeider med UH om. Dette har endret seg lite over årene. Grunnen til dette kan være at samarbeidet med UH i størst grad foregår på skoleeiernivå, slik vi så i kapittel 4.1.

² I spørsmålet om «i hvor stor grad har skoleledelsen hatt et samarbeid med universitet/høyskole om prioritering av hvilke områder det er behov for ...» ble det ved en feil spurt om «kvalitetsutvikling» istedenfor «kompetanseutvikling». Det gjaldt alle årgangene.

5.1.3 Samarbeid med tillitsvalgte

Målgruppene for kompetansetiltakene er lærere, ledere, andre ansatte i skolen og andre i organisasjonen rundt som bidrar til kvalitet i tilbudet til barn og unge. Hvis kompetanseutviklingstiltakene skal oppleves relevante for de ansatte i skolen er det naturlig at de ansatte på en eller annen måte involveres i behovskartlegging, planlegging og gjennomføring av kompetanseutviklingstiltakene. Vi var derfor interessert i å undersøke i hvor stor grad skoleledelsen samarbeider med tillitsvalgte i de ulike fasene i kompetanseutviklingsarbeidet, se figur 5.4.

Figur 5-4 I hvor stor grad har skoleledelsen samarbeidet med tillitsvalgte på skolen om ...? Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad». Skoleledere.

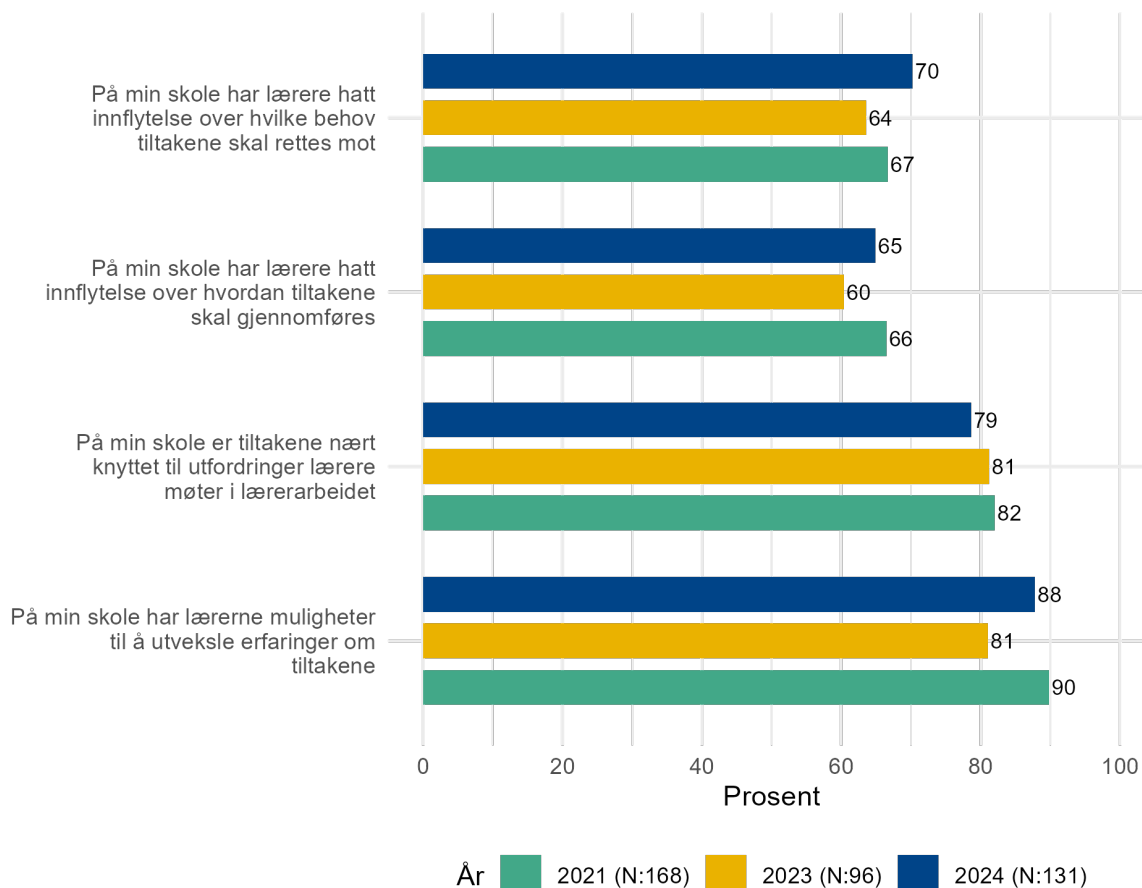
Som vi så i figur 5.1 var det en stor andel av skolelederne som oppgir at ledelsen er involvert i ulike sider ved kompetanseutviklingsarbeidet. I figur 5.4 ser vi at en noe lavere andel oppgir at de har samarbeid med tillitsvalgte på disse områdene. Rundt halvparten er helt eller delvis enige i at de samarbeider med tillitsvalgte når det gjelder å kartlegge og analysere kompetansebehov, og å prioritere hvilke områder det er behov for kompetanseutvikling innenfor.

Noe færre (40 prosent) samarbeider mye med tillitsvalgte om planlegging og gjennomføring av kompetanseutviklingstiltak. Her har andelen gått litt ned i 2024 sammenlignet med de foregående årene (ikke signifikant).

Vi så at bare rundt en tredel av skolelederne evaluerte kompetansetiltak som en del av arbeidet med kompetanseutviklingen (figur 5.1), og rundt samme andel har samarbeidet med tillitsvalgte på skolen om det (figur 5.4).

5.1.4 Lærernes involvering

Ett av kjennetegnene på måloppnåelse (jf. retningslinjene) er at tiltakene er forankret i skolens behov og identifisert gjennom lokale prosesser som involverer ansatte i virksomhetene. En bred medvirkning sikrer både forankring i skolens konkrete behov, samtidig som den skaper en følelse av felles eierskap til utviklingsprosessen. For å undersøke i hvilken grad lærere på den enkelte skole har vært involvert i kompetanseutviklingsarbeidet ba vi skoleledere om å vurdere ulike påstander om lærernes innflytelse i prosessene med å utvikle og jobbe med tiltak.³ Figur 5.5 viser andel skoleledere som var helt eller delvis enige i de ulike påstandene om lærernes innflytelse.

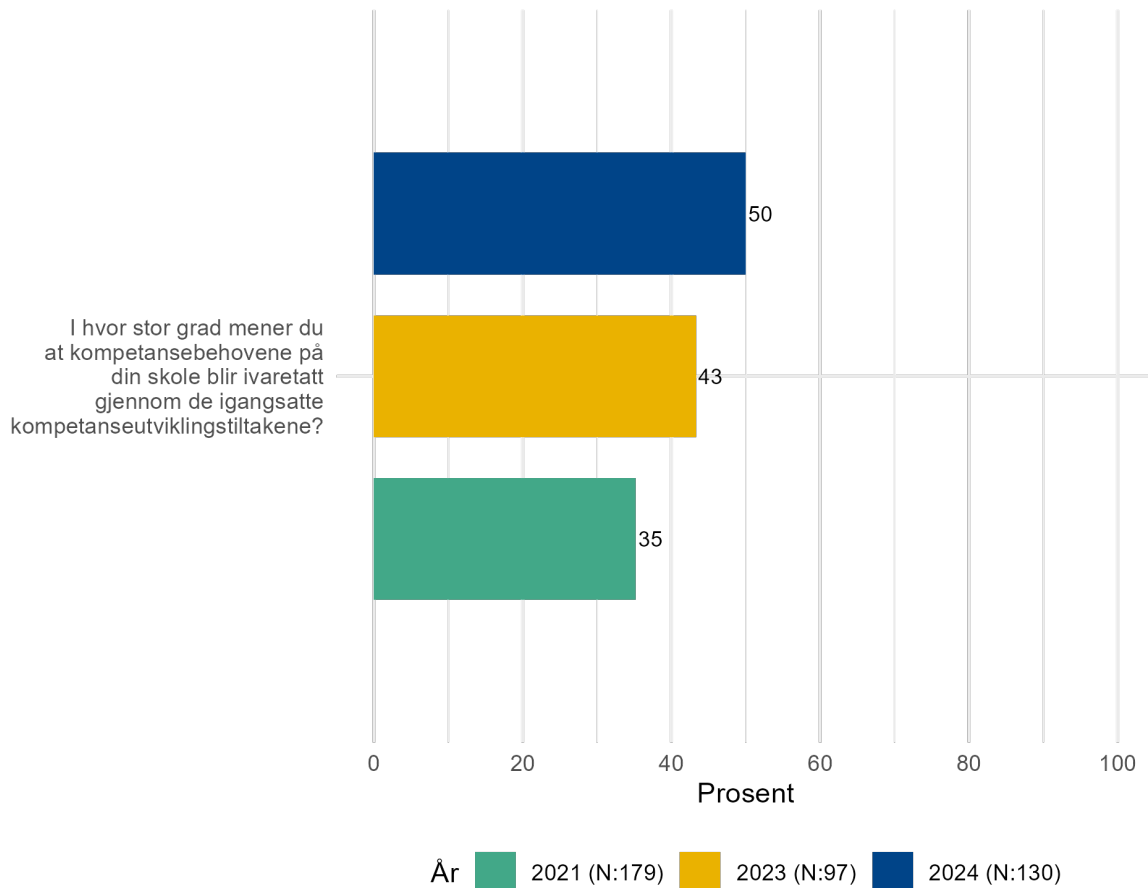
Figur 5-5 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om lærernes involvering i kompetanseutvikling? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Skoleledere.

Skolelederne er i hovedsak enige om at lærerne er godt involvert i kompetanseutviklingen: Rundt to tredeler er helt eller delvis enige i at lærerne har hatt innflytelse over hvilke behov tiltakene skal rettes mot og hvordan tiltakene skal gjennomføres (figur 5.5). Enda flere mener at tiltakene er knyttet til utfordringer lærerne møter i lærerarbeidet (rundt 80 prosent) og at lærerne har muligheter til å utveksle erfaringer om tiltakene (rundt 90 prosent). Dette har vært noenlunde stabilt over årene.

³ Spørsmålene ble stilt til skoleledere som svarte at skolen hadde satt i gang tiltak som følge av tilskuddsordningen.

5.1.5 Blir skolens kompetansebehov ivaretatt?

Fordi mer standardiserte tiltak antas å sjelden møte den enkelte skoles spesifikke utfordringer og muligheter, kreves en lokal forståelse av hva som fungerer i den aktuelle skolekonteksten og hvordan tiltakene best kan integreres i den eksisterende praksisen for å adressere reelle utfordringer skolen står i. For å undersøke om skoleleder opplever at kompetanseutviklingstiltakene er tilpasset skolens behov ba vi skolelederne om å vurdere i hvilken grad dette var tilfelle (se figur 5.6).

Figur 5-6 I hvor stor grad mener du at kompetansebehovene på din skole blir ivaretatt gjennom de igangsatte kompetanseutviklingstiltakene? Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad». Skoleledere.

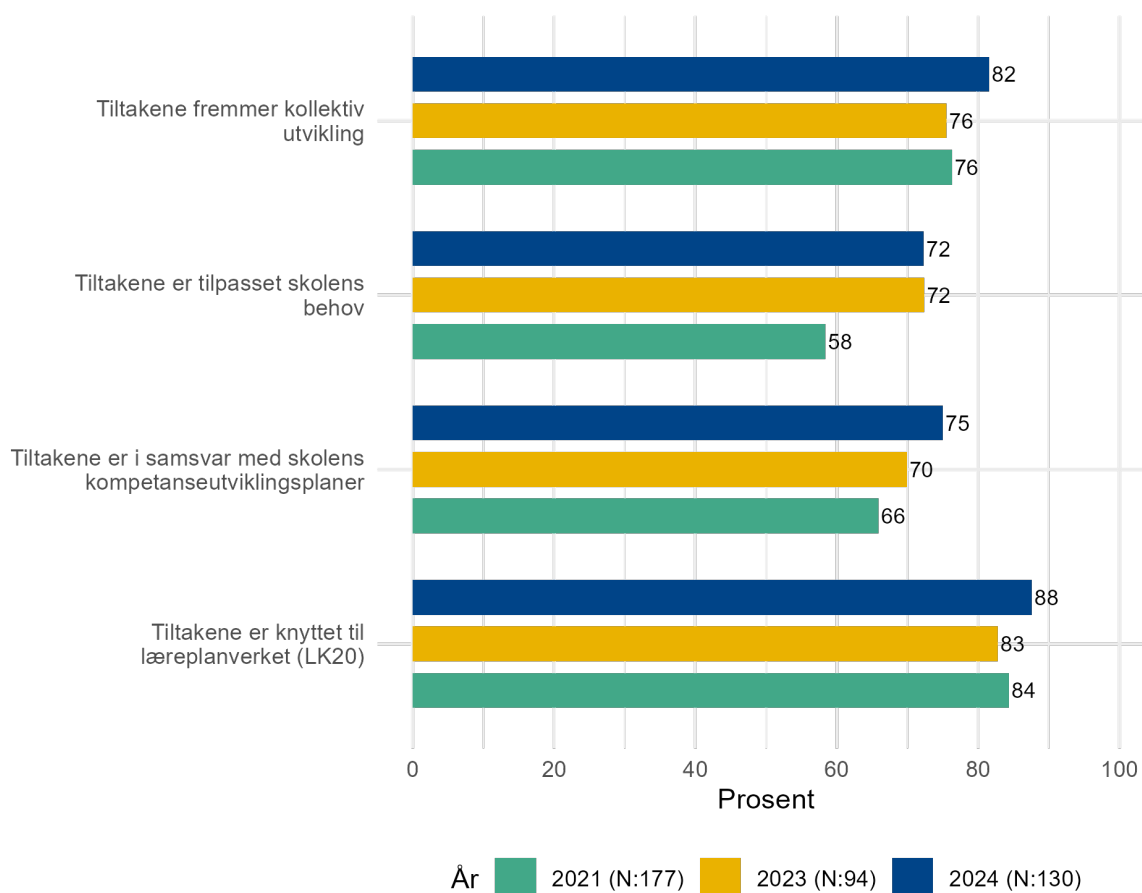
Vi ser en økende andel av skolelederne som mener at kompetansebehovene ved skolen blir ivaretatt gjennom de igangsatte kompetanseutviklingstiltakene. I 2021 var det bare 35 prosent av skolelederne som opplevde dette i stor eller svært stor grad, mens i 2024 har andelen økt til 50 prosent (figur 5.6). Hele 45 prosent mener at dette skjer i noen grad.

5.1.6 Treffsikre tiltak?

For å videre undersøke måloppnåelse ba vi skoleledere vurdere flere påstander om de igangsatte utviklingstiltakene. Resultatene vises i figur 5.7. Et kjennetegn på måloppnåelse, jf. retningslinjene, er at tiltakene fremmer kollektiv utvikling. Dette innebærer at tiltaket ikke bare styrker enkeltansattes ferdigheter, men bidrar til felles læringsprosesser blant hele lærerkollegiet. Slike tiltak bør legge til rette for systematisk kunnskapsdeling og samhandling, og ha som mål å utvikle skolens kollektive kapasitet til å møte skolens utfordringer.

Et annet kjennetegn, som nevnt tidligere, er at tiltakene faktisk er forankret i skolens behov. Det er også relevant at tiltakene samsvarer med skolens planer for kompetanseutvikling.

Da vi tidligere i evalueringen fant at mange av tiltakene var knyttet til Fagfornyelsen ba vi også skoleledere om å vurdere om tiltakene fremdeles er knyttet til implementeringen av læreplanverket.

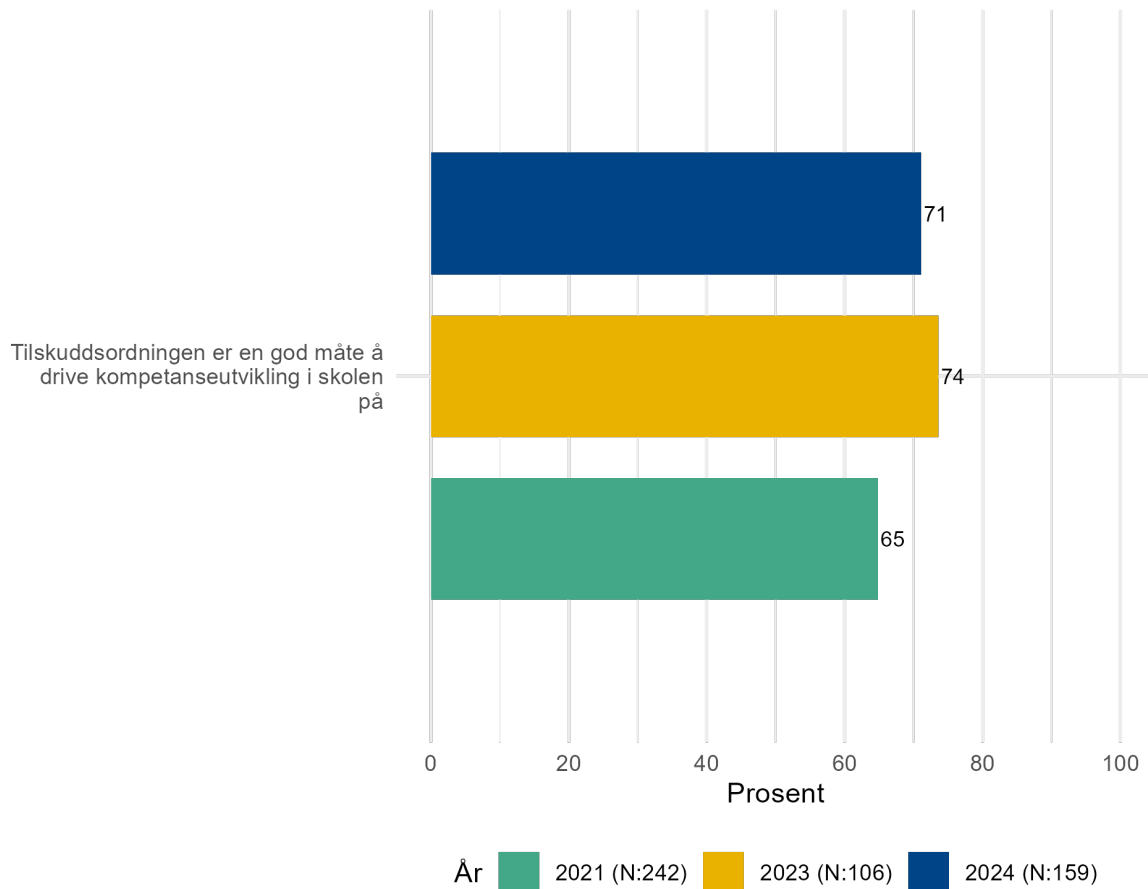
Figur 5-7 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om tiltakene i tilskuddsordningen? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Skoleledere.

Skolelederne opplever i stor grad at tiltakene er knyttet til læreplanverket og at det fremmer kollektiv utvikling (over 80 prosent, figur 5.7). Det har vært en liten økning i andel siden 2023 og 2021, selv om denne ikke er signifikant.

Når det gjelder hvorvidt tiltakene er mer tilpasset skolens behov og i samsvar med skolens kompetanseutviklingsplaner, er andelen noe lavere, men fortsatt høy (rundt 75 prosent). Her har det også vært en ganske stor økning i andel enige siden 2021, slik at det har vært en positiv utvikling på dette området.

5.1.7 Tilskuddsordningen - en god måte å drive kompetanseutvikling?

Som for de andre aktørene i kompetanseutviklingsarbeidet, ba vi skoleledere om å vurdere om tilskuddsordningen er en god måte å drive kompetanseutvikling på. Andel som var helt eller delvis enige i dette vises i figur 5.8.

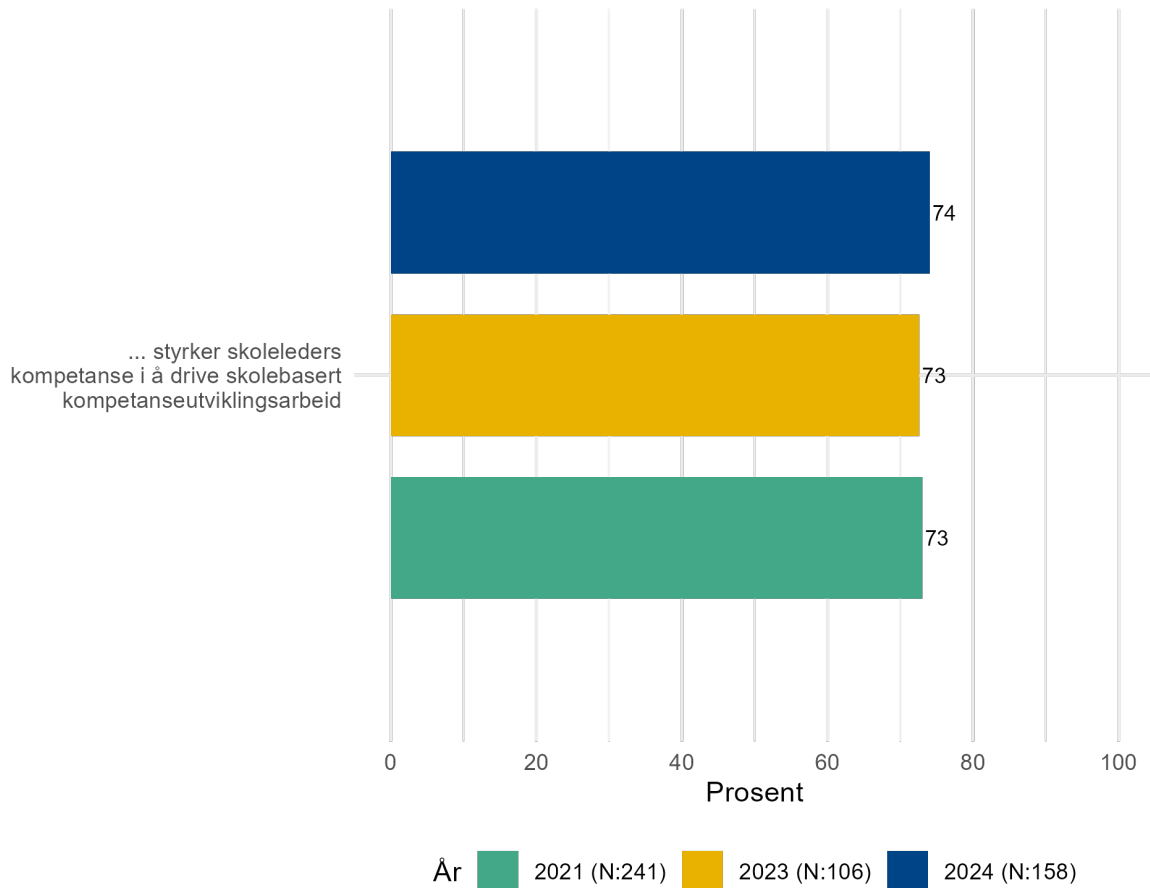

Figur 5-8 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om tilskuddsordningen? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Skoleledere.

Alt i alt opplever de fleste skolelederne (over 70 prosent) at tilskuddsordningen er en god måte å drive kompetanseutvikling i skolen på (figur 5.8). Det har også vært en liten (ikke signifikant) økning siden 2021.

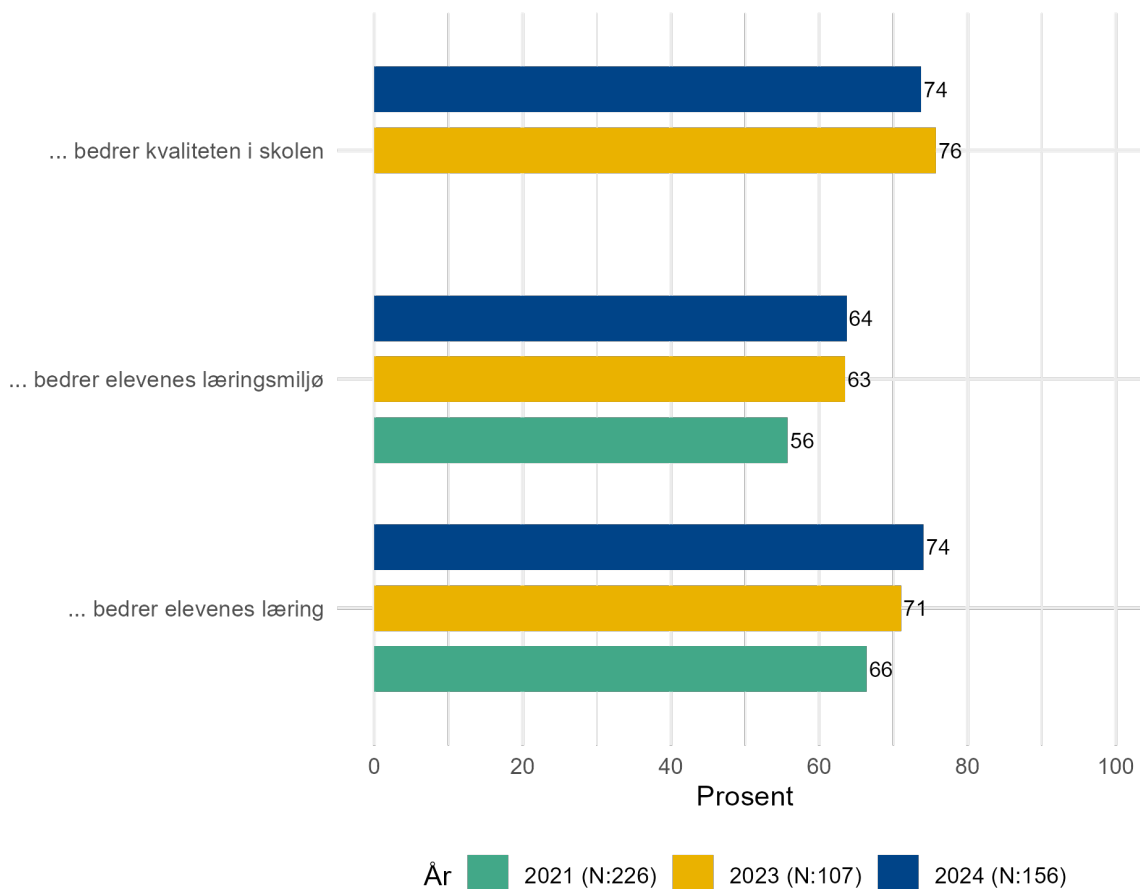
5.1.8 Virkninger av ordningen

Vi er også interessert i å undersøke hvordan skoleledere opplever eventuelle virkninger av ordningen. Vi ba dem først om å vurdere om ordningen hadde økt deres egen kompetanse. Figur 5.9 viser at tre av fire skoleledere er helt eller delvis enige i at deltakelse i ordningen styrker deres kompetanse i å drive skolebasert kompetanseutviklingsarbeid. Andelen har vært stabil over årene.

Figur 5-9 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn. Deltakelse i ordningen: ...? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Skoleledere.

Deretter ba vi skoleledere om å vurdere om arbeidet i den desentraliserte ordningen for lokal kompetanseutvikling kan ha en langtidsvirkning på kvaliteten i skolen og på elevenes læring og læringsmiljø, se figur 5.10.

Figur 5-10 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn. Deltakelse i ordningen: ...? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Skoleledere.

Flertallet av skolelederne mener at deltakelse i ordningen bedrer kvaliteten i skolen og at det bedrer elevenes læring (74 prosent, figur 5.10). Når det gjelder det sistnevnte har det også vært en økning i andelen siden 2021.

Noe færre – men fortsatt flertallet (64 prosent) er helt eller delvis enige i at ordningen bedrer elevenes læringsmiljø. Også her har det vært en positiv (men ikke signifikant) økning i andel siden 2021.

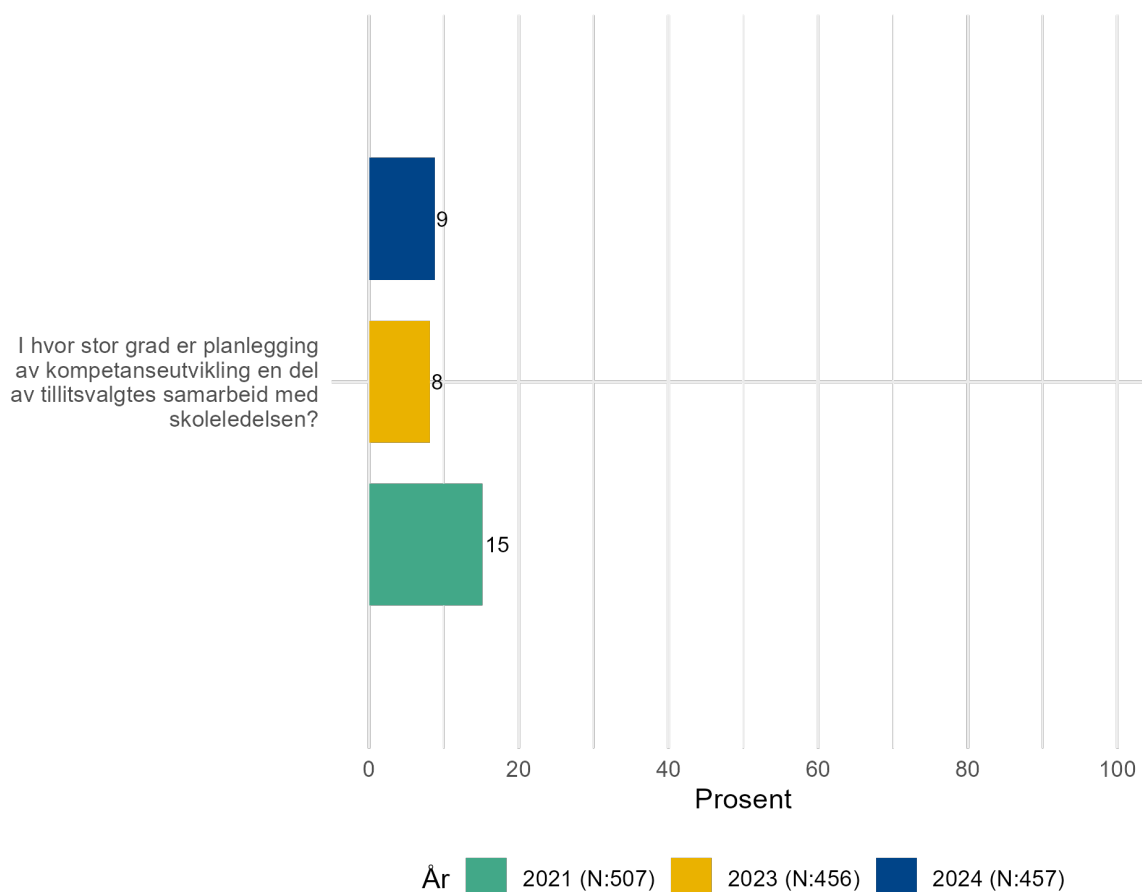
5.2 Tillitsvalgte

5.2.1 Partssamarbeidet

Som for skoleledere spurte vi arbeidsplassstillitsvalgte om kompetanseutvikling er en del av partssamarbeidet. Tillitsvalgte fikk i tillegg spørsmål om i hvor stor grad planlegging av kompetanseutvikling er en del av tillitsvalgtes samarbeid med skoleledelsen. Spørsmålene for de to aktørene er vinklet litt ulikt, noe det er viktig å ta hensyn til når vi sammenligner svarene i det

sammenfattende kapitlet til slutt i denne delen av rapporten.⁴ Det er også verdt å merke seg at skolelederne og de tillitsvalgte som har svart, ikke nødvendigvis er de samme over tid. Eventuelle endringer over tid kan derfor skyldes både ulike oppfatninger og at respondentene ikke er de samme, f.eks. at de representerer ulike skoler. Dette gjelder for alle svar fra skoleledere og tillitsvalgte i dette kapitlet.

Figur 5.11 viser andel arbeidsplassstillitsvalgte som var helt eller delvis enige i at planlegging av kompetanseutvikling en del av deres samarbeid med skoleledelsen.

* I 2021 lød spørsmålet «I hvor stor grad er kompetanseutvikling en del av samarbeidet med skoleledelsen?»

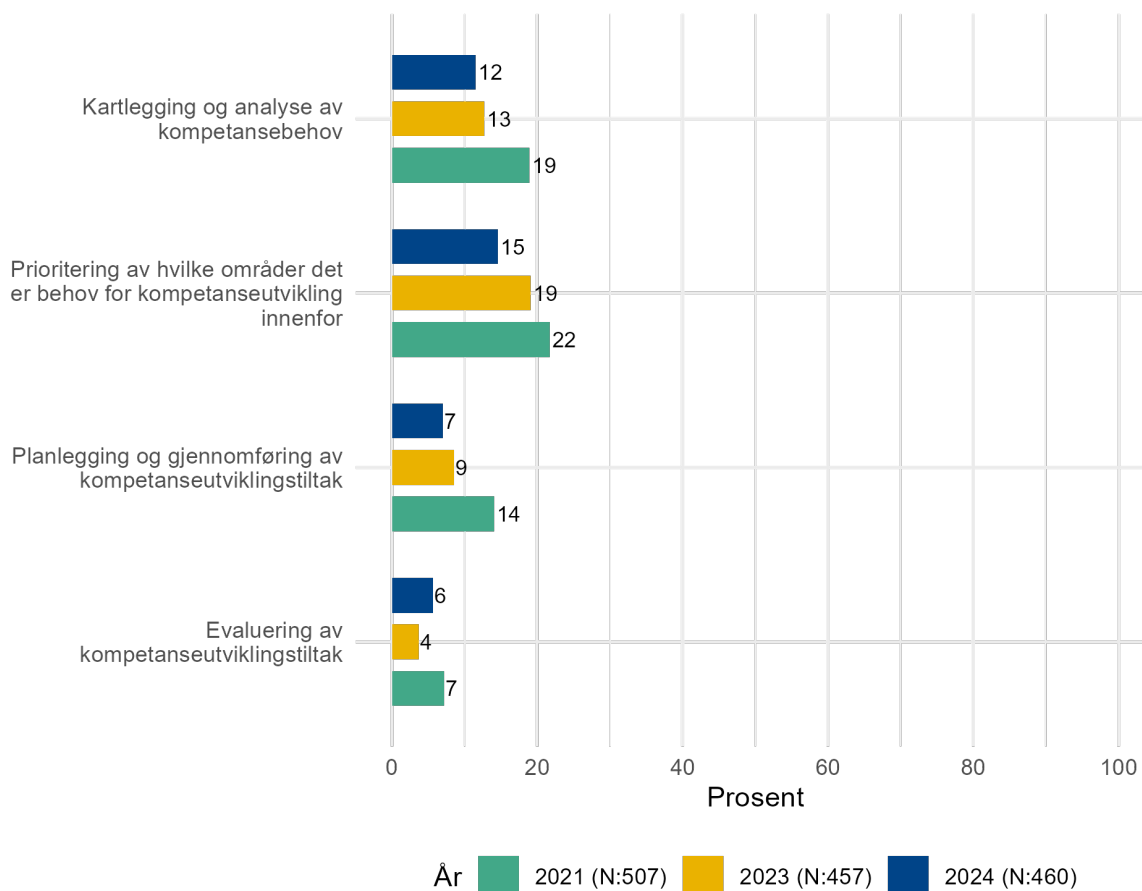
Figur 5-11 I hvor stor grad er planlegging av kompetanseutvikling en del av tillitsvalgtes samarbeid med skoleledelsen? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Tillitsvalgte.

Svært få tillitsvalgte opplever at planlegging av kompetanseutvikling inngår i samarbeidet med skoleledelsen. I 2024 gjaldt dette kun 9 prosent, og andelen har vært lav også tidligere år (se figur 5.11).

⁴ For skoleeier spurte vi om 'I hvor stor grad kompetanseutvikling er en del av partssamarbeidet', mens for tillitsvalgte spurte vi om 'I hvor stor grad planlegging av kompetanseutvikling er en del av tillitsvalgtes samarbeid med skoleledelsen'.

5.2.2 Samarbeid med skoleledelsen

Vi ba de tillitsvalgte vurdere de samme spørsmålene om samarbeidet mellom skoleledelse og tillitsvalgte i ulike faser av kompetanseutviklingsarbeidet, som vi stilte til skolelederne. I figur 5.12 ser vi hvordan de tillitsvalgte svarte på dette.

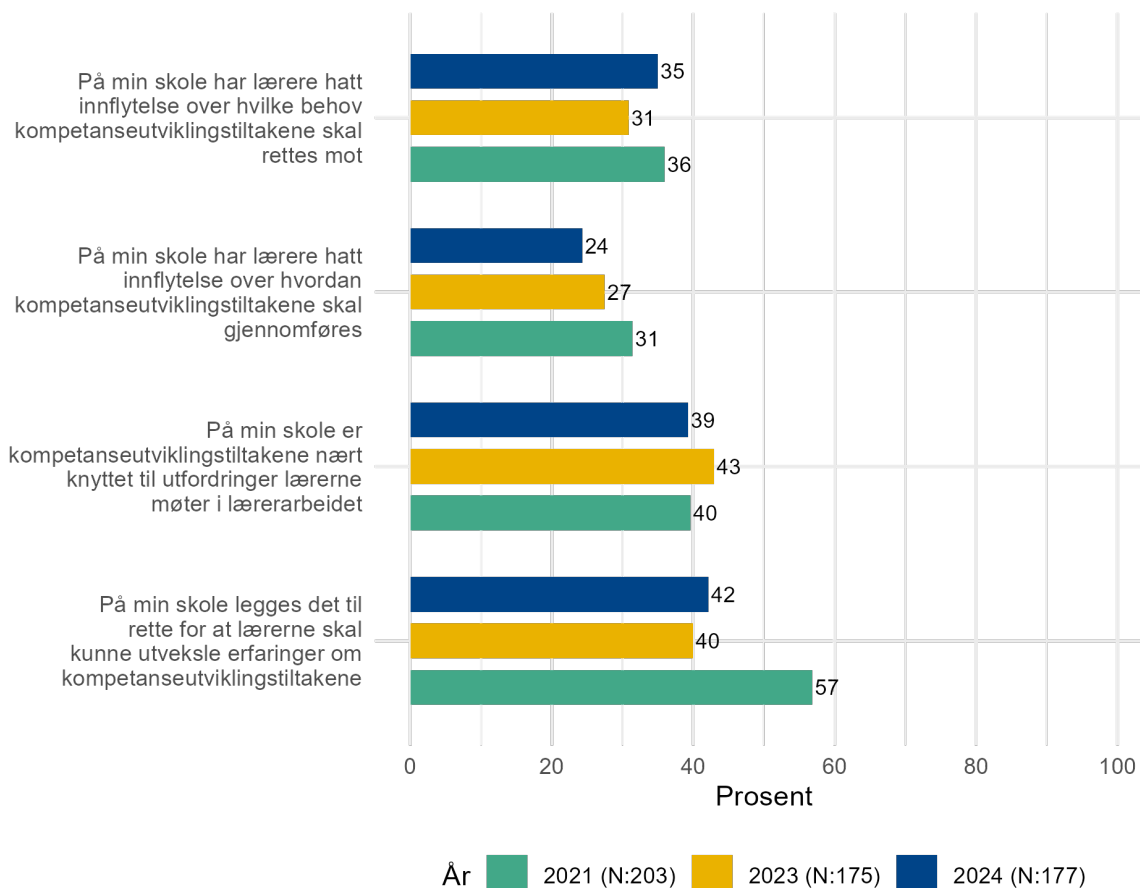

Figur 5-12 I hvor stor grad har du samarbeidet med skoleledelsen på din skole om: ...? Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad». Tillitsvalgte.

De tillitsvalgte opplever i liten grad at de samarbeider med skoleledelsen om kartlegging og analyse av kompetansebehov, prioritering av områder med behov for kompetanseutvikling samt planlegging, gjennomføring og evaluering av kompetansetiltak. Kun 15 prosent eller færre opplever at dette skjer i stor eller svært stor grad. Dette er i sterk kontrast til hva skolelederne opplever at de samarbeider med de tillitsvalgte om (figur 5.4). Det har også vært en liten nedgang siden 2021 i andel tillitsvalgte som har samarbeidet med ledelsen om kartlegging, prioritering og planlegging av kompetansetiltak.

5.2.3 Lærernes involvering

Vi ba videre tillitsvalgte om å vurdere om lærerne på deres skole hadde vært involvert i prosessene med å utvikle og jobbe med tiltak. Figur 5.13 viser andel som var helt eller delvis enige i at lærerne har innflytelse over hvilke behov tiltakene skal rettes mot, hvordan tiltakene skal gjennomføres, at tiltakene er nært knyttet til lærernes utfordringer og om det legges til rette for at lærerne kan utveksle erfaringer om tiltakene.

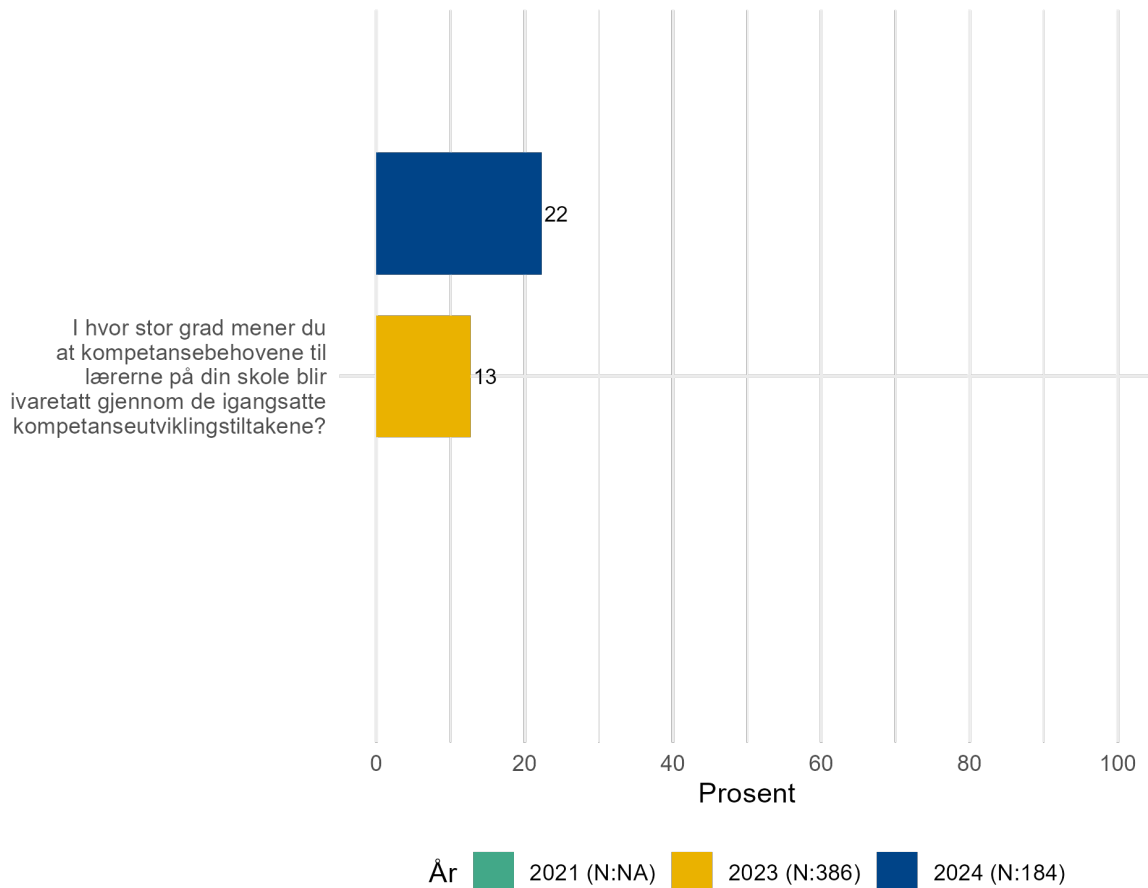

Figur 5-13 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om lærernes involvering i kompetanseutvikling i tilskuddsordningen? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Tillitsvalgte.

Som vi så i figur 5.12 er det få tillitsvalgte som opplever at de samarbeider med ledelsen om de ulike fasene i kompetanseutviklingsarbeidet. Det er større enighet rundt spørsmål om lærernes involvering i kompetanseutviklingen, selv om det er mindre enn halvparten av de tillitsvalgte som er helt eller delvis enige i utsagnene (figur 5.13). Færrest mener at lærerne har innflytelse over hvordan kompetanseutviklingstiltakene skal gjennomføres (kun 24 prosent). 35 prosent mener at lærerne har hatt innflytelse over hvilke behov tiltakene skal rettes mot, mens rundt 40 prosent mener at tiltakene er nært knyttet til de utfordringene lærerne møter i arbeidet sitt og at det legges til rette for at lærerne kan utveksle erfaringer om tiltakene. På sistnevnte har det vært en stor nedgang siden 2021 i andel som var helt eller delvis enige.

5.2.4 Blir lærernes kompetansebehov ivaretatt?

Tillitsvalgte kan ha andre synspunkter enn skoleleder på hvorvidt skolens behov blir ivaretatt gjennom kompetanseutviklingstiltakene som er satt i gang. Da tillitsvalgte representerer lærernes interesser, ba vi tillitsvalgte om å vurdere i hvilken grad *lærernes* kompetansebehov blir ivaretatt gjennom de igangsatte kompetanseutviklingstiltakene (figur 5.14). Det er verdt å merke seg at spørsmålet vi stilte til skoleledere er noe annerledes, da vi spurte dem om «I hvor stor grad mener du at kompetansebehovene på din skole blir ivaretatt gjennom de igangsatte kompetanseutviklingstiltakene». Dette spørsmålet ble ikke stilt i 2021.

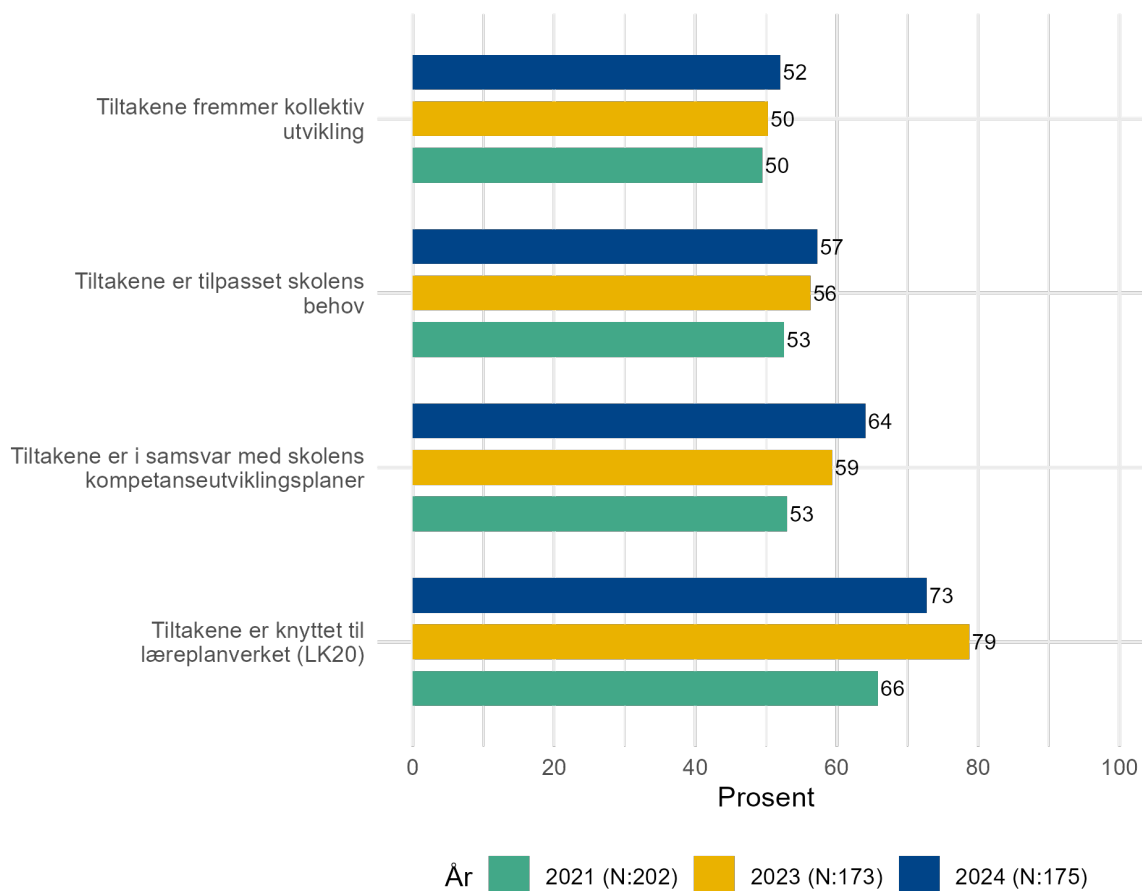

Figur 5-14 I hvor stor grad mener du at kompetansebehovene til lærerne på din skole blir ivaretatt gjennom de igangsatte kompetanseutviklingstiltakene? Andel som har svart «i stor grad» eller «i svært stor grad». Tillitsvalgte.

De tillitsvalgte opplever i svært liten grad at kompetansebehovene til lærerne blir ivaretatt gjennom de igangsatte kompetanseutviklingstiltakene (figur 5.14). I 2024 var det kun 22 prosent som opplevde dette i stor eller svært stor grad. Det var imidlertid en økning fra 2023, hvor andelen var 13 prosent. Også her ser vi stor forskjell mellom tillitsvalgtes opplevelse og skoleledernes opplevelse (figur 5.6).

5.2.5 Treffsikre tiltak?

For å få innsikt i tillitsvalgtes oppfatninger om de igangsatte tiltakene, ba vi dem vurdere de samme spørsmålene som skolelederne tidligere hadde fått om tiltakene. I figur 5.15 vises svarene fra arbeidsplassstillitsvalgte.

* I 2021 lød spørsmålet «Tiltakene fremmer kollektive utviklingsprosesser på skolen»

Figur 5-15 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om tiltakene i tilskuddsordningen? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Tillitsvalgte.

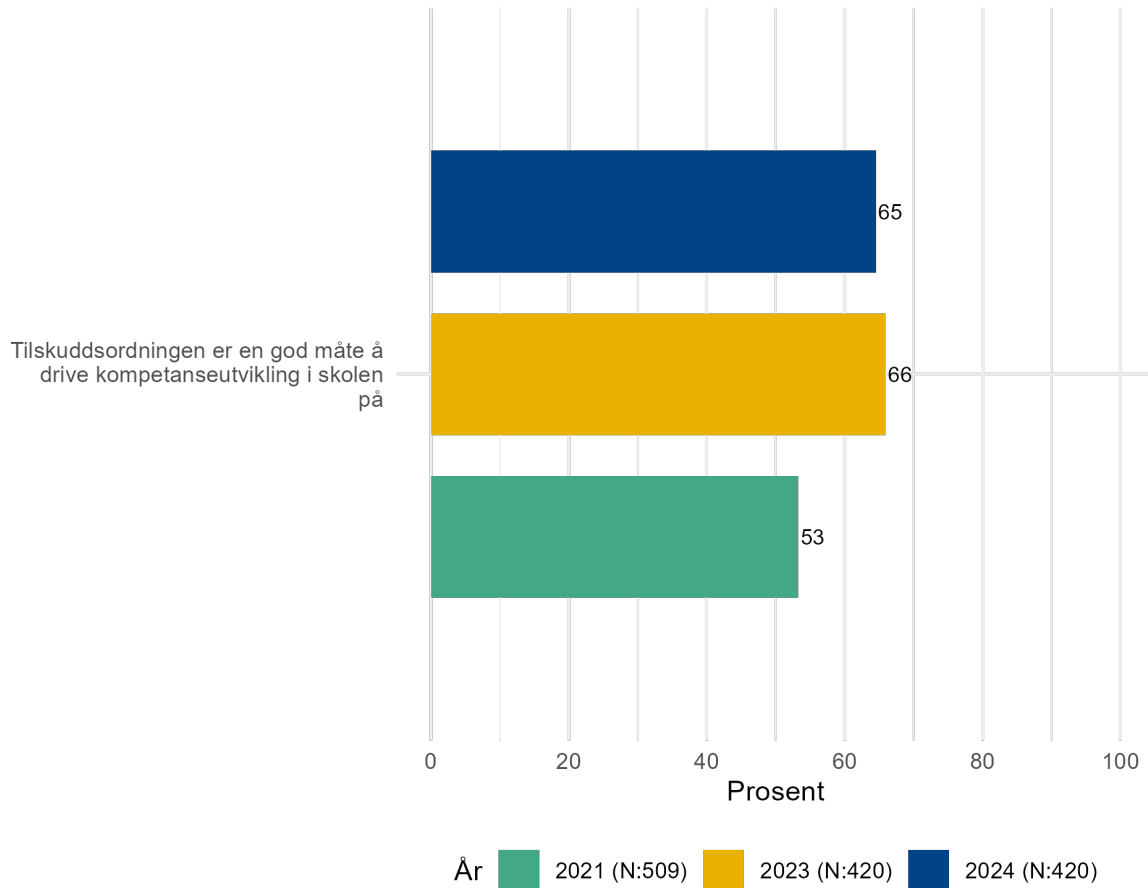
Figur 5.15 viser at i overkant av halvparten av de arbeidsplassstillitsvalgte er helt eller delvis enige i at tiltakene i tilskuddsordningen fremmer kollektiv utvikling og er tilpasset skolens behov. Andelen har vært noenlunde lik som i de foregående årene.

64 prosent av de arbeidsplassstillitsvalgte mener i 2024 at tiltakene er i samsvar med skolens kompetanseutviklingsplaner, og det er en høyere andel enn tidligere år.

Enda flere av de tillitsvalgte opplever at tiltakene er knyttet til læreplanverket – 73 prosent i 2024. Det har vært en økning siden 2021 i andel som opplever at tiltakene er knyttet til læreplanverket.

5.2.6 Tilskuddsordningen - en god måte å drive kompetanseutvikling?

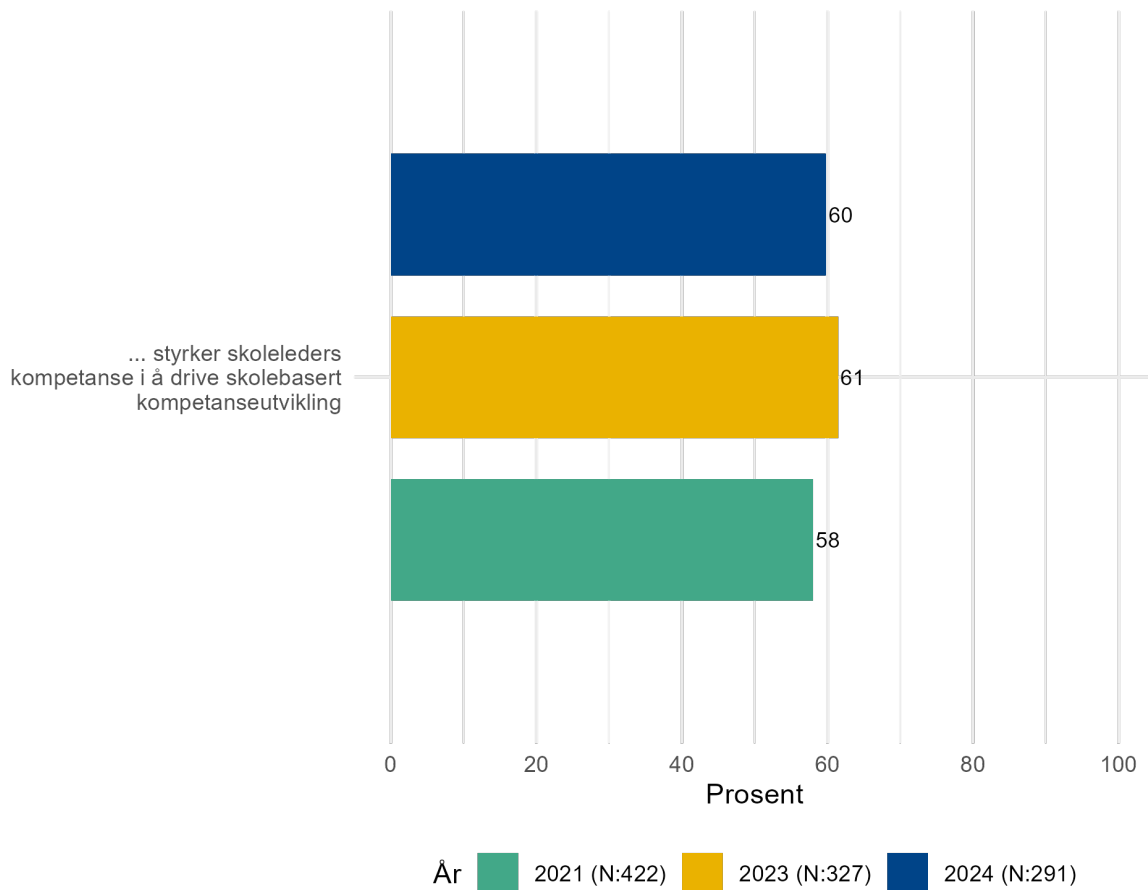
Tillitsvalgte ble også bedt om å vurdere om tilskuddsordningen er en god måte å drive kompetanseutvikling i skolen på. Figur 5.16 viser at to av tre tillitsvalgte er helt eller delvis enige i at tilskuddsordningen er en god måte å drive kompetanseutvikling i skolen på. Andelen er på samme nivå som i 2023, mens det har vært en økning på 12 prosentpoeng siden 2021.

Figur 5-16 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om tilskuddsordningen? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Tillitsvalgte.

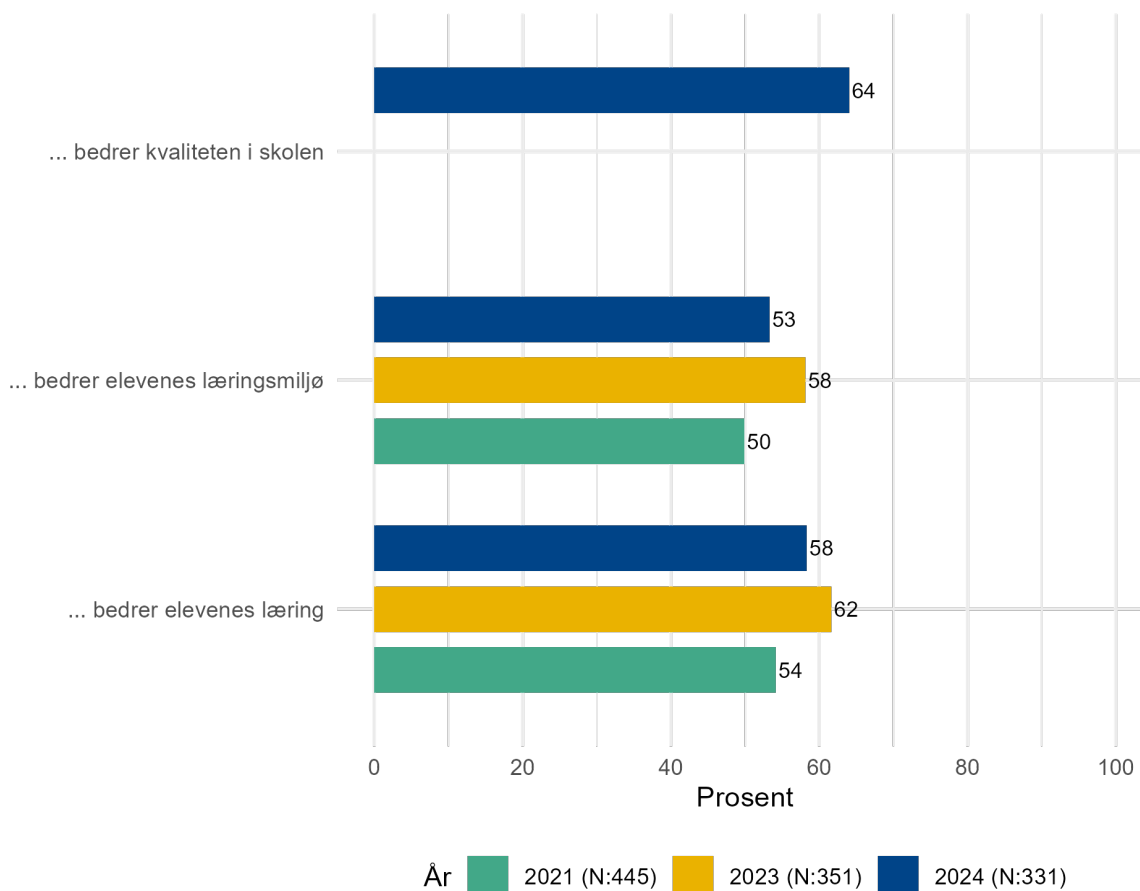
5.2.7 Virkninger av ordningen

Til slutt ba vi tillitsvalgte om å vurdere virkningene av tilskuddsordningen for lokal kompetanseutvikling. Vi ba dem vurdere om deltakelse i ordningen bidrar til at skoleledere får økt kompetanse. 60 prosent av de tillitsvalgte mener at deltakelse i ordningen styrker skoleleders kompetanse i å drive skolebasert kompetanseutvikling. Andelen har vært stabil i de tre årgangene (figur 5.17).

Figur 5-17 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn. Deltakelse i ordningen: ...? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Tillitsvalgte.

Deretter ba vi de tillitsvalgte vurdere hvorvidt deltakelse i ordningen har virkninger for kvaliteten i skolen og elevenes læring og læringsmiljø, se figur 5.18.

Figur 5-18 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn. Deltakelse i ordningen ...? Andel som har svart «delvis enig» eller «helt enig». Tillitsvalgte.

Det er rundt to tredeler av de tillitsvalgte som mener at deltakelse i ordningen bedrer kvaliteten i skolen (figur 5.18). Her har vi bare tall for 2024 da dette spørsmålet ikke ble stilt i 2023 og 2021.

En noe lavere andel, litt over 50 prosent av de tillitsvalgte, er helt eller delvis enige i at deltakelse i ordningen bedrer elevenes læring og læringsmiljø. Andelen økte noe i 2023 (ikke signifikant), men falt igjen i 2024 og ligger nå på samme nivå som i 2021.

5.3 Sammenfattet

Omtrent to tredeler av skolelederne oppgir at de i stor eller svært stor grad har kartlagt kompetansebehov, prioritert områder og planlagt samt gjennomført kompetanseutviklingstiltak. Halvparten av disse har også evaluert tiltakene. Samtidig viser svarene at tillitsvalgte i langt mindre grad opplever at planleggingen av kompetanseutvikling skjer i partssamarbeid, kun ni prosent svarer at dette skjer i stor eller svært stor grad, mot nærmere førti prosent blant skoleledere.

Skoleledernes vurdering av tillitsvalgtes involvering i utviklingsarbeidet er betydelig lavere enn innsatsen de selv rapporterer i kompetanseutviklingsarbeidet. Det er også en generell nedgang

over tid i hvor stor grad både skoleledere og tillitsvalgte rapporterer å ha kartlagt, prioritert, planlagt og gjennomført kompetansetiltak. Det er uklart om dette skyldes en overgang til mer langsiktige tiltak. Det må også tas høyde for at respondentene ikke nødvendigvis kommer fra samme skole, noe som gjør sammenligningen mellom gruppene mindre presis.

Når det gjelder lærernes involvering i kompetanseutviklingsarbeidet, rapporterer skoleledere dobbelt så ofte som tillitsvalgte at lærerne er aktivt med. Halvparten av skolelederne mener lærernes behov blir godt ivaretatt, mens under en fjerdedel av tillitsvalgte mener det samme. Utviklingen over tid viser en negativ tendens for begge grupper.

På spørsmål om tiltakene er tilpasset skolens behov og kompetanseutviklingsplaner, svarer over 70 prosent av skolelederne og rundt 60 prosent av tillitsvalgte bekreftende. Her ser vi en positiv utvikling over tid for begge grupper. Likevel opplever tillitsvalgte at de selv og lærerne i mindre grad har vært involvert i kartlegging og utvikling av tiltakene.

Når vi ba respondenter om å vurdere ordningen svarte omtrent 70 prosent av respondentene at tilskuddsordningen er en god måte å drive kompetanseutvikling på, med noe høyere andel blant skoleledere. Troen på ordningen har økt over tid i begge grupper. Når det gjelder om ordningen bidrar til å heve skoleleders kompetanse, er 60 prosent av tillitsvalgte delvis eller helt enige, selv om dette er 14 prosentpoeng lavere enn blant skoleledere.

Til slutt viser svarene at over halvparten – og opp mot 75 prosent – av begge grupper at deltakelse i ordningen bidrar til økt kvalitet i skolen og bedre læringsmiljø og resultater for elevene, selv om tillitsvalgte skårer noe lavere enn skoleledere.

Funnene viser at det er betydelige forskjeller i oppfatning mellom skoleledere og tillitsvalgte når det gjelder involvering, planlegging og vurdering av kompetanseutviklingstiltak. Selv om majoriteten mener at tiltakene er tilpasset skolens behov og at ordningen bidrar positivt til kvalitet og læring, peker svarene på et behov for bedre samhandling og involvering av alle parter, særlig lærere og tillitsvalgte, i hele utviklingsprosessen. For å sikre at kompetanseutvikling gir ønsket effekt, bør tiltakene være både strategisk forankret og bredt forankret i praksis.

For å få dette til bør det etableres tydeligere strukturer og rutiner for involvering av tillitsvalgte og lærere i alle faser av kompetanseutviklingsarbeidet. Det er trolig også et behov for mer systematisk evaluering av tiltakene, særlig med vekt på hvordan de møter lærernes faktiske behov og bidrar til utvikling i praksis.

6 Desentralisert ordning videregående

Mens tidligere kapitler har gitt en oversikt over utvikling over tid for aktørene på tvers av skoleslag, vil vi i dette kapitlet undersøke om det er noen forskjeller mellom svarene til henholdsvis videregående skoler (studieforberedende utdanningsprogram) sammenlignet med grunnskoler. Vi har valgt å fokusere på hvordan fylkeskommunale skoleeiere, skoleledere og tillitsvalgte vurderer arbeidet med kompetanseutvikling, sammenlignet med tilsvarende aktører i kommunen.

Analysen er videre avgrenset til siste datainnsamling (2024). Dette gjør det mulig å gi et oppdatert og mest mulig presist bilde av dagens situasjon, samtidig som sammenligningene blir mer direkte og metodisk håndterbare. Det er verdt å merke seg at særlig for fylkeskommunale skoleeiere har vi få respondenter ($n = 16$), men også skolelederutvalget er lite ($n = 36$). Vi har likevel valgt å presentere resultatene kvantitativt da vi ellers har lite kunnskap om hvordan ordningen fungerer i videregående skole. Resultatene kan gi en indikasjon på hvordan ordningen oppleves, men må tolkes med forsiktighet.

Kapitlet er delt i tre, hvor vi først sammenligner på relevante faktorer for skoleeiere, deretter skoleledere og til slutt tillitsvalgte. Analysene danner et grunnlag for å diskutere likheter og forskjeller mellom grunnskole og videregående opplæring, men det bør altså ikke trekkes for bastante konklusjoner på bakgrunn av resultatene.

6.1 Skoleeier

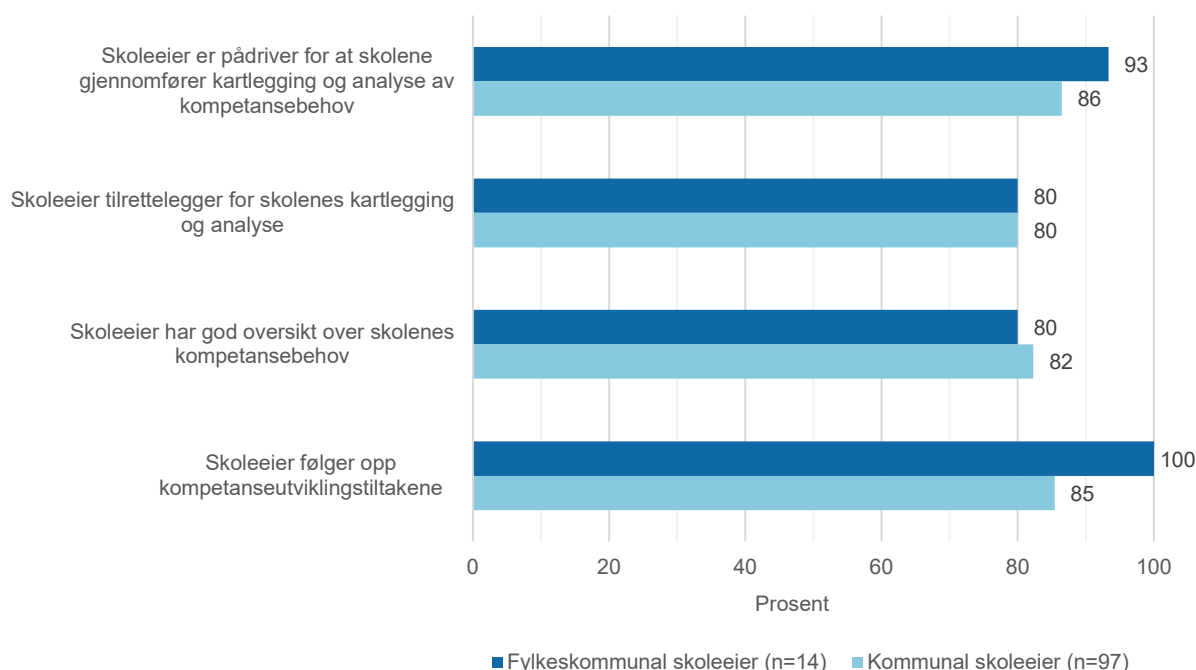
I 2024 har vi svar fra 13 av 15 fylkeskommuner. Totalt har vi svar fra 16 fylkeskommunale skoleeiere. Noen av disse svarer for samme fylke, mens andre svarer på vegne av to fylker. Nettverkene for fylkeskommunale skoleeiere ser ut til å ha bestått etter at fylkene ble endret i 2024. Fylkene vi mangler svar fra er Agder og Vestland.

6.1.1 Tilrettelegging for kompetanseutviklingsarbeid

Da vi spurte skoleeierne om de hadde gjennomført kartlegging av kompetansebehov, svarte samtlige fylkeskommunale skoleeiere at de hadde gjort dette. Blant kommunale skoleeiere svarte til sammenligning 87 prosent positivt på dette spørsmålet.

Vi ba skoleeierne vurdere deres tilrettelegging og oppfølging av kompetanseutvikling. Figur 6-1 viser at fylkeskommunale skoleeiere skårer noe høyere enn kommunale skoleeiere på alle påstandene.

Samme figur viser andel kommunale og fylkeskommunale skoleeiere som var helt eller delvis enige i fire utsagn om kartlegging av lokale kompetansebehov: om skoleeier er pådriver for at skolene gjennomfører kartlegging og analyse av kompetansebehov, om skoleeier tilrettelegger for skolens kartlegging og analyse, om skoleeier har god oversikt over skolens kompetansebehov og om skoleeier følger opp kompetanseutviklingstiltakene.

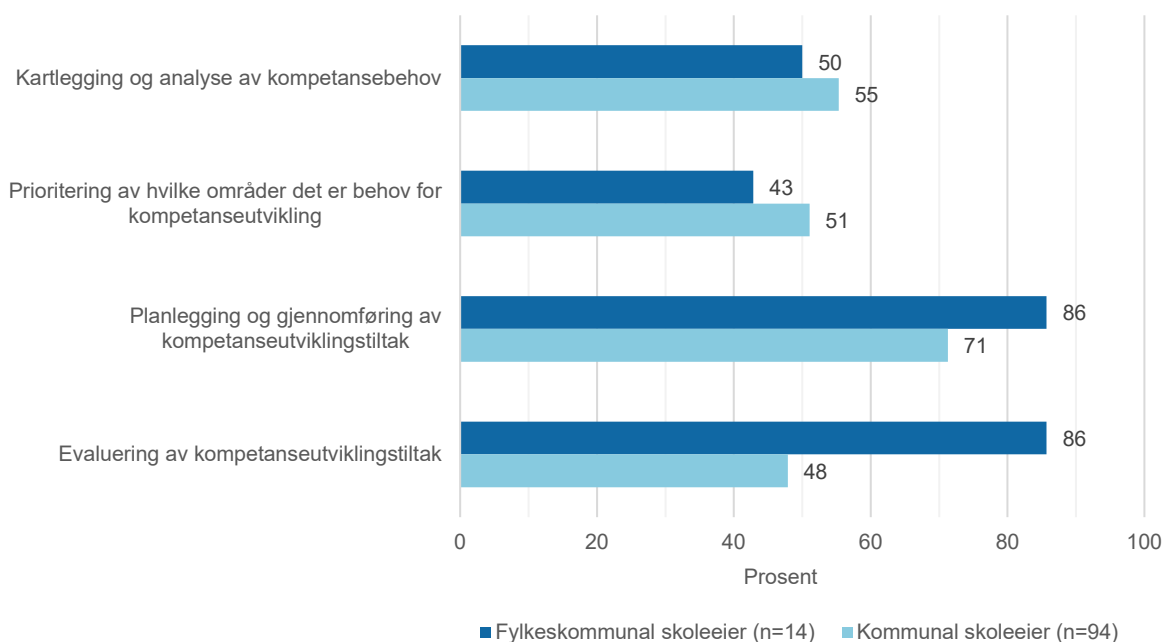
Figur 6-1 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om kartlegging av lokale kompetansebehov i din fylkes-/kommune. Andelen som har svart «helt» eller «delvis enig». Skoleeiere 2024.

Kommunale og fylkeskommunale skoleeiere svarer ganske likt på disse spørsmålene om kartlegging av lokale kompetansebehov: 80 prosent eller mer er enige i påstandene. Alle de fylkeskommunale skoleeierne rapporterer at de følger opp kompetanseutviklingstiltakene.

6.1.2 Samarbeid med UH-sektor

Vi spurte videre om kommunens og fylkeskommunens samarbeid med UH-sektor. Majoriteten svarte at de hadde et slikt samarbeid (fylkeskommunen = 93 prosent kommunen = 98 prosent). På spørsmål om de samarbeidet med UH-sektoren om kartlegging, prioritering, planlegging og evaluering av tiltak svarte fylkeskommunale skoleeiere høyere enn kommunale, bortsett fra på spørsmålet om de samarbeider om kartlegging og analyse av kompetansebehov.

Figur 6.2 viser i hvilken grad skoleeier har samarbeid med universitet/høyskole om kartlegging og analyse av kompetansebehov, prioritering av hvilke områder det er behov for kompetanseutvikling, planlegging og gjennomføring av kompetanseutviklingstiltak innenfor, og evaluering av kompetanseutviklingstiltak.

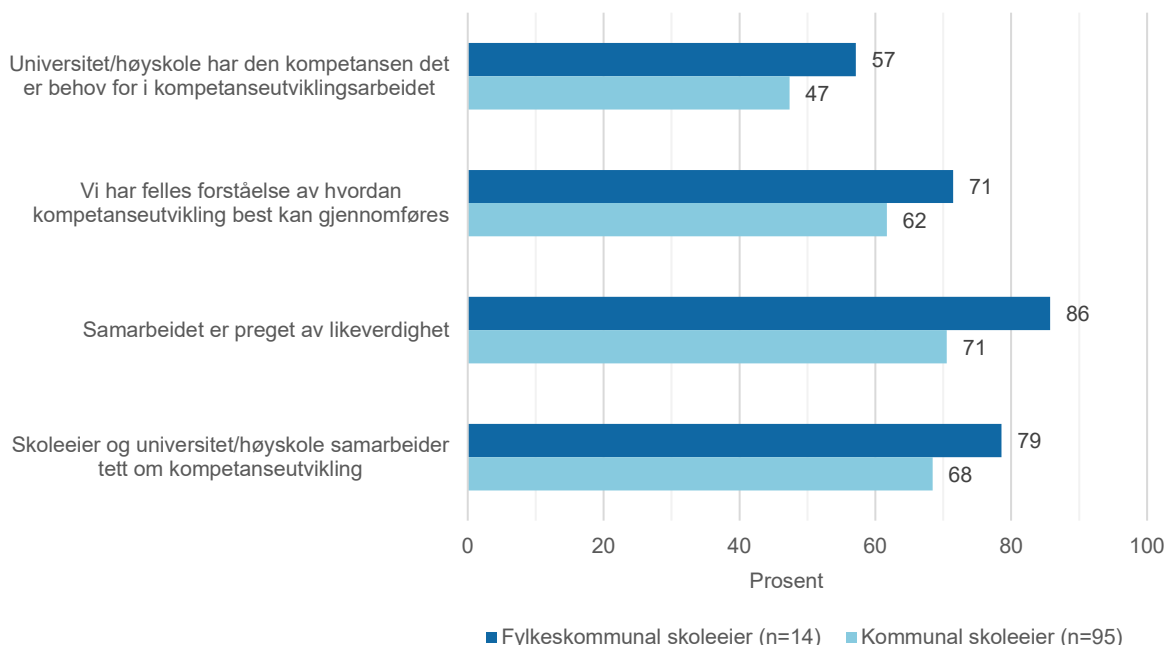

Figur 6-2: I hvor stor grad har skoleeier samarbeid med universitet/høyskole om ...? Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad». Skoleeiere 2024.

Bare rundt halvparten av de kommunale og fylkeskommunale skoleeierne samarbeider i stor eller svært stor grad med universitet/høyskole om kartlegging og analyse av kompetansebehov og prioritering av hvilke områder det er behov for kompetanseutvikling innenfor.

Når det gjelder planlegging, gjennomføring og evaluering av kompetanseutviklingstiltak, mener flesteparten av de fylkeskommunale skoleeierne at de samarbeider med universitet/høyskole om det i stor eller svært stor grad. Blant kommunale skoleeiere er andelen lavere – spesielt når det gjelder evaluering – her er det kun halvparten som gjør det i stor grad.

Vi ba videre skoleeierne om å vurdere samarbeidet med UH. Figur 6.3 viser andel som er helt eller delvis enige i fire utsagn om samarbeidet: om de samarbeider tett om kompetanseutvikling, om samarbeidet er preget av likeverdighet, om de har en felles forståelse av hvordan kompetanseutvikling best kan gjennomføres, og om UH har den kompetansen det er behov for i utviklingsarbeidet.

Figur 6-3: Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om samarbeidet mellom skoleeier og universitet/høyskole? Andel som har svart «helt enig» eller «delvis enig». Skoleeiere 2024.

Rundt to tredeler eller mer av skoleeierne er enige i at skoleeier og UH samarbeider tett om kompetanseutvikling, at samarbeidet er preget av likeverdighet og at de har en felles forståelse av hvordan kompetanseutvikling best kan gjøres. Når det gjelder om UH har den kompetansen det er behov for i kompetanseutviklingsarbeidet, er andelen enige litt lavere.

Figur 6-3 viser at fylkeskommunale skoleeiere jevnt over opplever samarbeidet med UH som mer positivt enn kommunene. Det samme finner vi når vi mer generelt spør om hvor fornøyd eller misfornøyd skoleeierne er med UH-samarbeidet. 71 prosent av de fylkeskommunale skoleeierne er fornøyd eller svært fornøyd, mens tilsvarende andel er 63 prosent blant de kommunale skoleeierne.

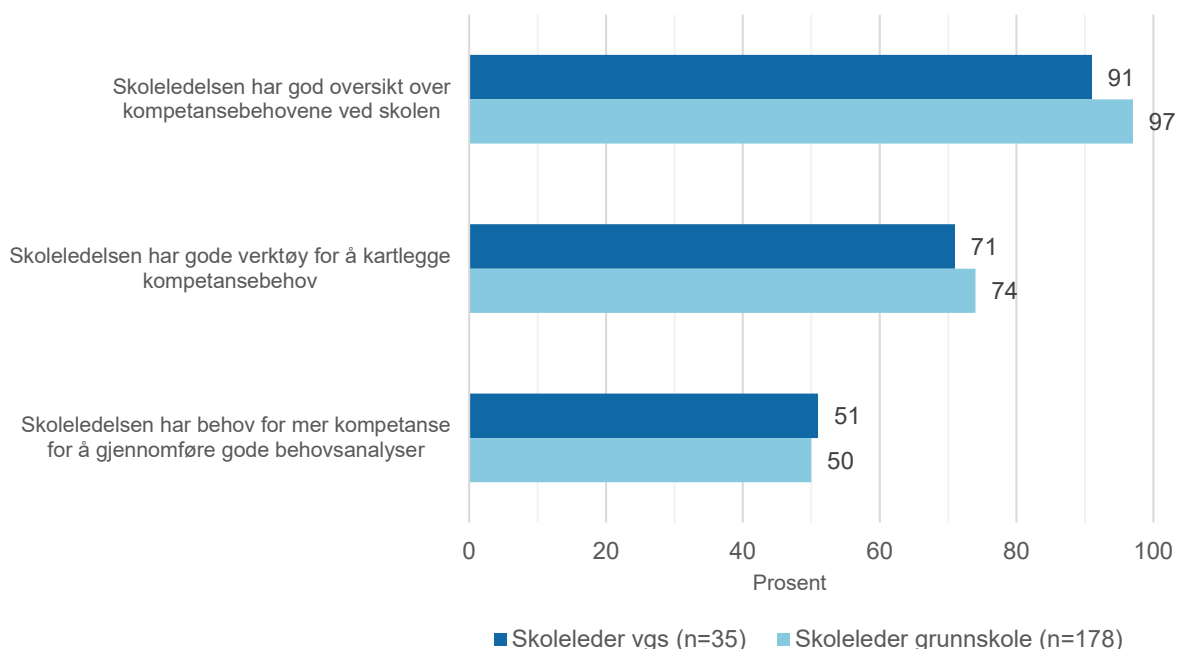
6.2 Skoleleder

I 2024 har vi svar fra 36 fylkeskommunale skoleledere og 192 kommunale skoleledere.

Da vi spurte skolelederne om de kjente til tilskuddsordningen for lokal kompetanseutvikling i grunnopplæringen svarte 89 prosent blant skolelederne ved både grunnskole og videregående skole at de kjente til ordningen.

6.2.1 Skoleleders rolle i kompetanseutviklingsarbeidet

Vi spurte videre om skoleleders rolle i kartleggingen av kompetansebehov. Figur 6.4 viser andel som er helt eller delvis enige i at skoleledelsen har god oversikt over kompetansebehovene ved skolen, har gode verktøy for å kartlegge kompetansebehov og om de har behov for mer kompetanse for å gjennomføre gode behovsanalyser.

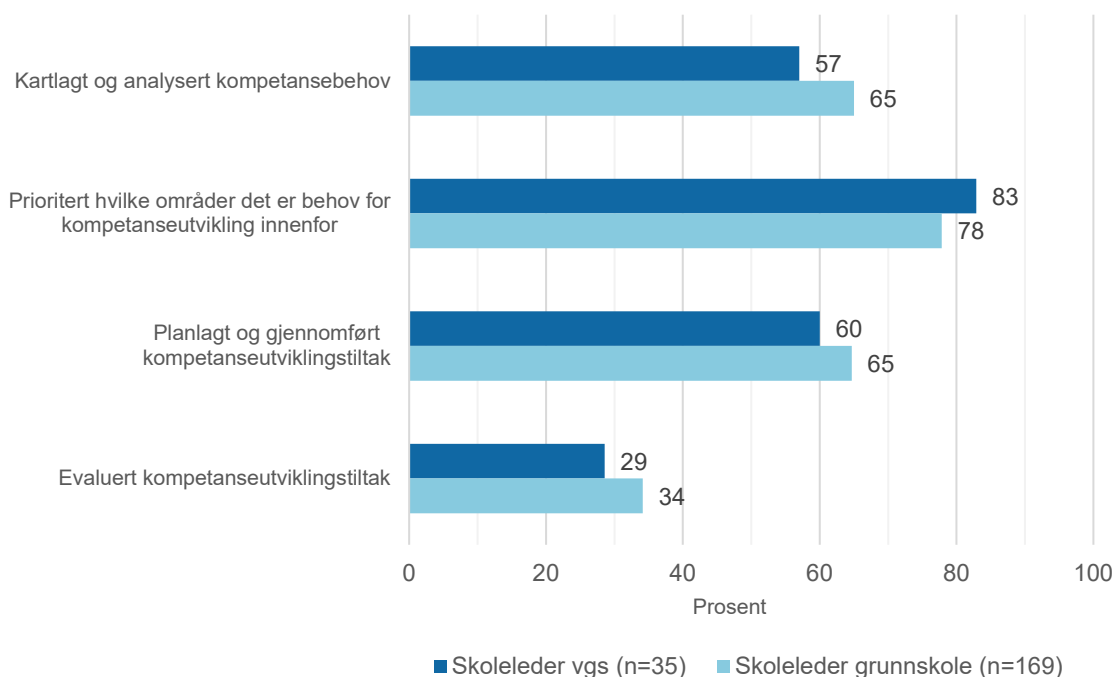

Figur 6-4: Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om skoleledelsens rolle i kartlegging av kompetansebehov. Andel «helt» eller «delvis enig». Skoleledere 2024.

Så å si alle skolelederne opplever at de har god oversikt over kompetansebehovene ved skolen. Litt færre, men fortsatt det store flertallet (over 70 prosent), mener de har gode verktøy for å kartlegge kompetansebehov. Rundt halvparten av skolelederne mener imidlertid at de har behov for mer kompetanse for å gjennomføre gode behovsanalyser. Det er lite forskjeller mellom skoleledere ved grunnskole eller videregående skole på disse områdene.

6.2.2 Arbeid med kompetanseutvikling ved skolen

Vi spurte videre skolelederne om arbeidet med kompetanseutvikling ved skolen. Skolelederne svarte på i hvilken grad ledelsen ved skolen har kartlagt og analysert kompetansebehov, prioritert hvilke områder det er behov for kompetanseutvikling innenfor, planlagt og gjennomført kompetanseutviklingstiltak og evaluert kompetanseutviklingstiltak. Figur 6.5 viser andel som svarte at de hadde gjort dette i stor eller svært stor grad.

Figur 6-5: Har ledelsen ved din skole gjort følgende som del av arbeidet med kompetanseutvikling? Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad». Skoleledere 2024.

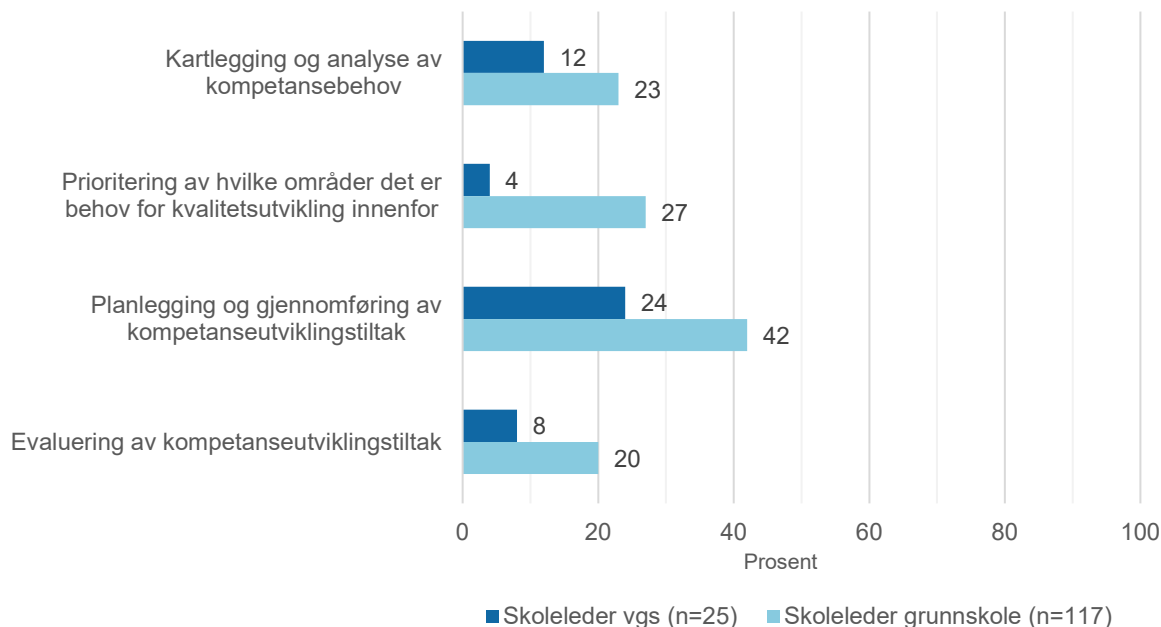
Som vi ser av figur 6.5 har rundt 80 prosent av skolelederne prioritert hvilke områder det er behov for kompetanseutvikling innenfor. Andelen er størst blant de fylkeskommunale skolelederne.

På de andre spørsmålene – om de har kartlagt og analysert kompetansebehov, planlagt, gjennomført og evaluert kompetansetiltak – er det en liten overvekt av kommunale skoleledere som opplever å ha gjort dette i stor grad. Til sammen har rundt 60 prosent kartlagt og analysert kompetansebehov og planlagt og gjennomført kompetansetiltak, mens bare rundt 30 prosent har evaluert kompetanseutviklingstiltak.

Vi spurte videre skoleledelsen om de hadde meldt inn skolens kompetansebehov til skoleeier. Det var noen flere skoleledere i grunnskolen (81 prosent) som svarte bekreftende på dette sammenlignet med videregående (71 prosent).

6.2.3 Samarbeid med UH-sektor

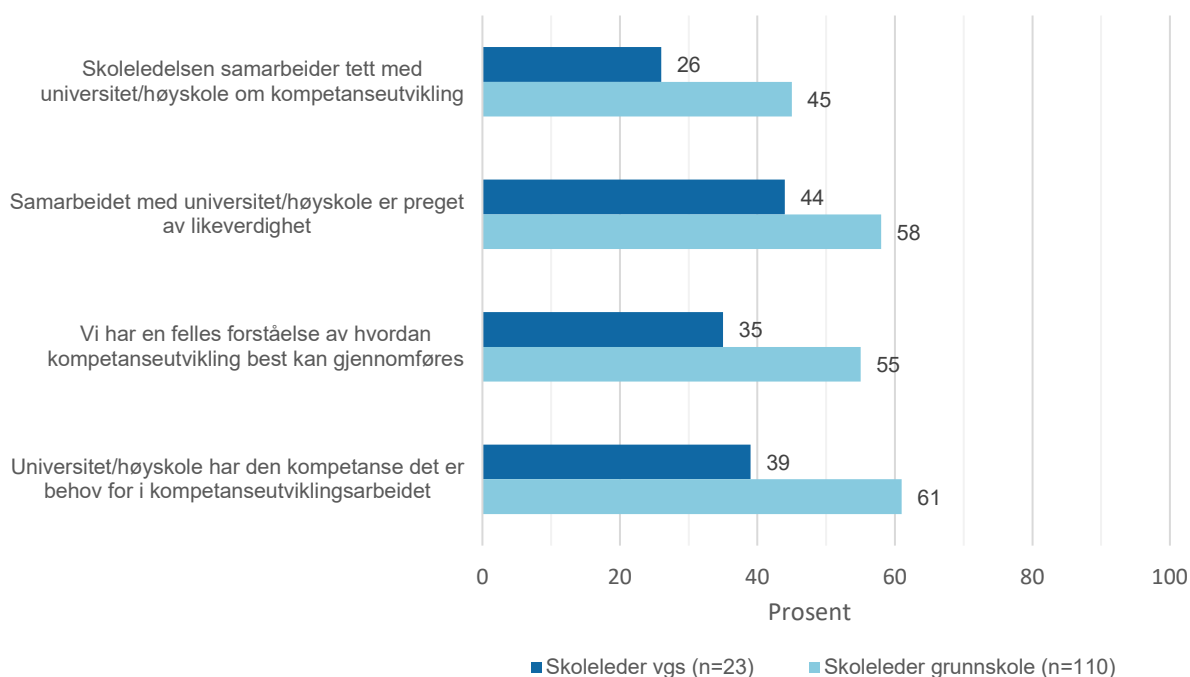
Over to tredeler av skolelederne i både grunnskolen og videregående opplæring opplyser at de har et samarbeid med UH-sektor om kompetanseutvikling. Figur 6.6 viser andel som i stor eller svært stor grad har hatt samarbeid med UH om kartlegging og analyse av kompetansebehov, prioritering av hvilke områder det er behov for kompetanseutvikling innenfor, samt planlegging, gjennomføring og evaluering av kompetanseutviklingstiltak.

Figur 6-6: I hvor stor grad har skoleleder samarbeid med universitet/høyskole om ...? Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad». Skoleledere 2024.

Alt i alt har skoleledere i grunnskolen mer samarbeid med UH om de ulike aktivitetene i kompetanseutviklingen enn skoleledere i videregående skole. Planlegging og gjennomføring av kompetanseutviklingstiltak er det som skolelederne i størst grad samarbeider med UH om. Blant skoleledere fra grunnskolen er det 42 prosent som gjør det i stor grad, mens blant skoleledere fra videregående skoler er andelen 24 prosent. Når det gjelder de andre områdene er det mindre vanlig med samarbeid mellom skoleledere og UH: Blant skolelederne fra grunnskolen er det rundt 20 prosent som samarbeider med UH om kartlegging og analyse av kompetansebehov, prioritering av områder hvor det er behov for kompetanseutvikling, og evaluering av kompetanseutviklingstiltak. Blant skolelederne fra videregående skole ligger andelen mellom 4 til 12 prosent.

Vi ba skolelederne videre vurdere samarbeidet med UH. Figur 6.7 viser andel av skolelederne som er helt eller delvis enige i utsagn om samarbeidet med UH.

Figur 6-7: Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om samarbeidet med universitet/høyskole? Andelen som svarte «helt enig» eller «delvis enig». Skoleledere 2024.

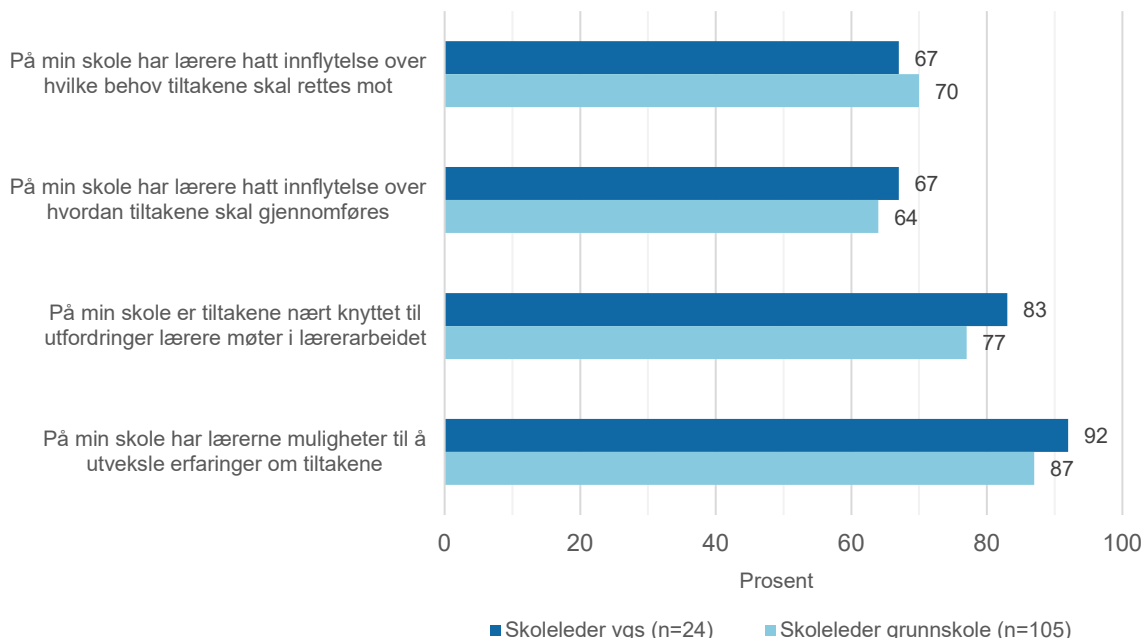
Sammenfattet opplever grunnskoleledere at samarbeidet med UH fungerer bedre enn ledere i videregående skole. Blant lederne i grunnskolen er det rundt halvparten som opplever at de har et tett samarbeid med UH om kompetanseutvikling, at samarbeidet er preget av likeverdighet, og at de har en felles forståelse av hvordan kompetanseutvikling best kan gjennomføres. Blant skolelederne i videregående skole er andelen 15–20 prosentpoeng lavere.

Grunnskoleledere opplever også i høyere grad enn ledere i videregående skole at UH-sektoren har den kompetansen det er behov for i kompetanseutviklingsarbeidet, henholdsvis 61 prosent av grunnskolelederne og 39 prosent av lederne i videregående skole.

Når vi spurte skolelederne hvor fornøyd eller misfornøyd de var med samarbeidet, svarte 52 prosent av lederne i videregående og 64 prosent av lederne i grunnskolen at de var fornøyd eller svært fornøyd med UH-samarbeidet.

6.2.4 Involvering av lærerne

Skolelederne svarte også på spørsmål om hvorvidt lærerne hadde vært involvert i ulike deler av kompetanseutviklingsarbeidet. Figur 6.8 viser andel som var helt eller delvis enige i utsagn om lærernes involvering i kompetanseutviklingsarbeidet.

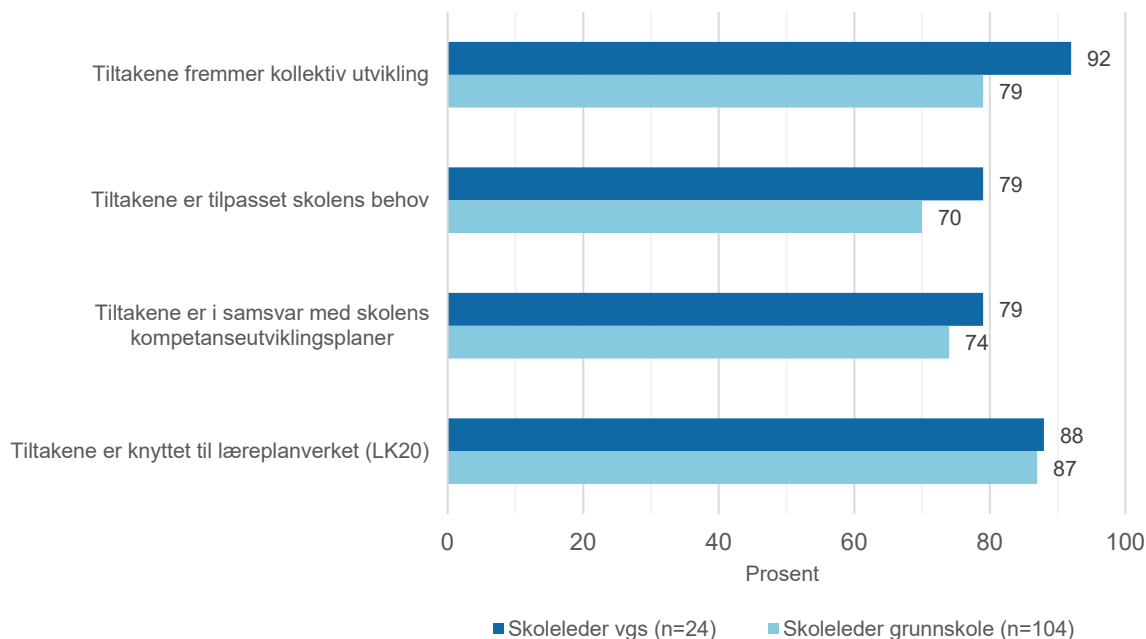

Figur 6-8: Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om lærernes involvering i kompetanseutvikling. Andelen «helt enig» eller «delvis enig». Skoleledere 2024

Rundt to tredeler av skolelederne mener at lærerne ved deres skole har god innflytelse på hvilke behov kompetanseutviklingstiltakene skal rettes mot og hvordan tiltakene skal gjennomføres. Flere av skolelederne er enige i at tiltakene ved deres skole er nært knyttet til utfordringer som lærerne møter i sitt arbeid, og at lærerne har muligheter til å utveksle erfaringer om tiltakene. Det er liten forskjell på ledere i videregående og grunnskolen på dette. Grunnskoleledere svarer noe oftere at lærerne har hatt innflytelse over hvilke behov tiltakene skal rettes mot, mens på alle de tre andre spørsmålene er det en noe høyere andel blant lederne i videregående skole som er enige.

6.2.5 Tiltakene

Flsteparten av skolelederne oppgir at de har satt i gang kompetanseutviklingstiltak ved skolen som følge av tilskuddsordningen: 71 prosent av lederne i grunnskolen oppga at de hadde gjort dette, og 79 prosent av lederne i videregående skole. Når vi ba lederne vurdere om kompetansebehovene blir ivarettatt av de igangsatte tiltakene, opplever grunnskolelederne dette i større grad enn lederne i videregående skole: rundt halvparten (53 prosent) av grunnskoleledere mener at tiltakene i stor eller svært stor grad ivaretar kompetansebehovene, mot 35 prosent av lederne i videregående skole. Figur 6.9 viser hvordan skolelederne vurderer de igangsatte tiltakene.

Figur 6-9: Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn om tiltakene i tilskuddsordningen ...? Andel som svarte «helt enig» eller «delvis enig». Skoleledere 2024.

Generelt er skolelederne i stor grad enige i utsagnene om kompetanseutviklingstiltakene – og lederne i videregående skole i noe større grad enn grunnskolelederne. På spørsmål om tiltakene fremmer kollektiv utvikling, er hele 92 prosent av lederne i videregående skole enige i det, mot 79 prosent av lederne i grunnskolen. Over 70 prosent av skolelederne mener tiltakene er tilpasset skolens behov og at de er i samsvar med skolens kompetanseutviklingsplaner. Andelen som er enig i dette er også her noe høyere blant lederne i videregående skole sammenlignet med grunnskolen. Når det gjelder om tiltakene er knyttet til LK20 er litt under 90 prosent av lederne både i videregående skole og grunnskolen enige i dette.

6.3 Tillitsvalgte

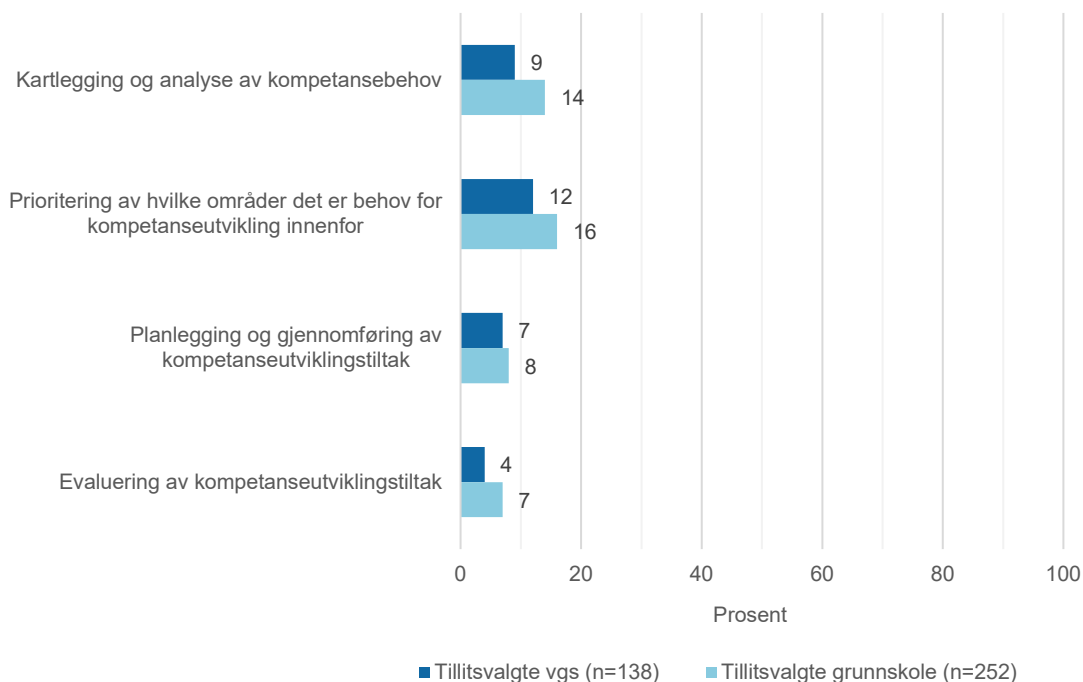
I 2024 har vi svar fra 168 tillitsvalgte i videregående skole og 379 i grunnskolen.

6.3.1 Samarbeid med skoleledelsen

Vi spurte om planlegging av kompetanseutvikling var en del av de tillitsvalgtes samarbeid med skoleledelsen. Generelt er det en svært liten andel av de tillitsvalgte som opplever at det er en del

av deres samarbeid med skoleledelsen: Blant tillitsvalgte i grunnskolen oppgir 9 prosent at dette i stor eller svært stor grad er en del av deres samarbeid med ledelsen, mens tilsvarende andel blant tillitsvalgte i videregående skole er 7 prosent.

At en såpass liten andel opplever at planlegging av kompetanseutvikling er en del av deres samarbeid med ledelsen, gjenspeiles også når de videre svarte på spørsmål om involvering i kompetanseutviklingsarbeidet ved skolen, gjennom samarbeid med skoleledelsen. Figur 6.10 viser andel som i stor eller svært stor grad har samarbeidet med skoleledelsen om kompetanseutvikling.

Figur 6-10: I hvor stor grad har du samarbeidet med skoleledelsen på din skole om: Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad». Tillitsvalgte 2024.

Svært få av de tillitsvalgte har i stor grad samarbeidet med ledelsen om kartlegging og analyse av kompetansebehov, prioritering av hvilke områder det er behov for kompetanseutvikling innenfor, samt planlegging, gjennomføring og evaluering av kompetanseutviklingstiltak. Tillitsvalgte i grunnskolen ser dog ut til å gjøre dette i noe større grad enn tillitsvalgte i videregående skoler.

6.4 Sammenfatning

Undersøkelsen viser at det er noen systematiske forskjeller mellom grunnskole og videregående når det gjelder arbeid med kompetanseutvikling. Fylkeskommunale skoleeiere fremstår som mer systematiske og positive i sin oppfølging og i samarbeidet med UH-sektoren sammenlignet med skoleeiere i kommunen.

Skoleledere i grunnskolen opplever UH-samarbeidet som mer relevant og nyttig i praksis enn skoleledere i videregående. I tillegg er de mer aktive i kompetanseutviklingsarbeidet. Skoleledere i videregående mener i noe større grad at lærerne har vært involvert i

kompetanseutviklingsarbeidet, mens grunnskoleledere i større grad vurderer at tiltakene faktisk dekker behovene.

Tillitsvalgte er generelt lite involvert, men minst i videregående skole.

En mulig forklaring på forskjellene ligger i de organisatoriske rammene: fylkeskommunene har færre eiere og kan dermed ha bedre oversikt, men også mer sentralisert styring, mens kommunene samarbeider i nettverk, og fordeler trolig mer ansvar til den enkelte skoleleder. Videre spiller UH-sektorens sterke koblinger til grunnskolefeltet trolig inn, og bidrar til at samarbeidet oppleves som mer relevant her enn i videregående. At lærere i videregående i større grad involveres, kan henge sammen med skolestørrelse og kompleksitet, men samtidig gjøre det vanskeligere å sikre at tiltakene treffer alle behov. Til sammen peker dette på at både styringsnivå, institusjonelle tradisjoner og organisasjonsstørrelse kan påvirke hvordan kompetanseutviklingen utformes og oppleves i grunnskolen versus videregående skole.

7 Avslutning

Resultatene viser at den desentraliserte ordningen har etablert seg som en sentral modell for kompetanseutvikling i skolesektoren. Samarbeidsforum og kompetansenettverk fungerer som viktige arenaer for samarbeid, men på ulike måter: samarbeidsforum preges av brede aktørsammensetninger, tydeligere struktur og har utviklet bedre ledelse over tid, mens kompetansenettverkene fremstår som mer dynamiske arenaer for erfaringsutveksling, læring og behovskartlegging. Samtidig har nettverkene vokst over tid, og det er en svekket felles forståelse av oppdraget.

Partnerskapet mellom skoleeiere og UH-sektoren vurderes i stor grad som positivt og likeverdig, men tendensene peker i ulike retninger. Skoleeierenes tilfredshet har sunket, mens UH-aktørenes opplevelse av samarbeid og nytte har økt. Dette kan henge sammen med UH-institusjonenes økte kontakt med praksisfeltet og insentiver knyttet til partnerskapene, mens skoleeierne i større grad etterlyser tydelighet, relevans og praktisk utbytte. For å realisere det doble formålet med å gjøre lærerutdanningene mer arbeidslivsrelevante, må lærerutdanningene involveres mer systematisk enn i dag.

Når vi ser på den lokale involveringen, er bildet sammensatt. Skoleledere rapporterer om høy grad av engasjement i kartlegging, prioritering og planlegging av tiltak, men tillitsvalgte opplever i langt mindre grad å være aktivt inkludert. Ulikhetene i oppfatning tyder på at ordningen ikke fullt ut har lyktes med ambisjonen om bred forankring og partssamarbeid. Samtidig vurderer flertallet av skoleledere og tillitsvalgte at tiltakene i stor grad er tilpasset skolens behov, og over halvparten mener de bidrar til økt kvalitet og bedre læringsmiljø.

Samlet sett viser resultatene at ordningen fungerer, men har forbedringspunkter knyttet til nettverkens størrelse og rolleavklaring, partnerskapenes likeverdighet og, ikke minst, involveringen av lærere og tillitsvalgte. For å sikre varig legitimitet og styrke ordningens effekt bør man vurdere å begrense størrelsen på nettverkene for å fremme effektivitet, tydeliggjøre roller og ansvar og sikre bedre strukturer for involvering av lærere og tillitsvalgte i alle faser av kompetanseutviklingsarbeidet.

Til tross for utfordringer er troen på ordningens betydning for kvalitet i skolen og elevenes læringsmiljø fortsatt høy. Dersom man lykkes med å balansere styring og lokal forankring, og med å videreutvikle partnerskapene, kan den desentraliserte ordningen i fremtiden bidra til en mer kunnskapsbasert og praksisnær kompetanseutvikling i norsk skole.

Vedleggstabeller

Vedleggstabell 1 Populasjon og nettoutvalg for samarbeidsforum, fordelt etter fylke. 2024.

	Populasjon	Nettoutvalg	Differanse
I alt (antall)	275	187	
	100 %	100 %	0 %
Fylke			
Agder	6,9 %	5,9 %	-1,0 %
Innlandet	7,3 %	9,1 %	1,8 %
Møre og Romsdal	26,2 %	12,3 %	-13,9 %
Nordland	4,0 %	2,7 %	-1,3 %
Oslo og Viken	9,5 %	12,8 %	3,4 %
Rogaland	10,2 %	12,3 %	2,1 %
Troms og Finnmark	6,2 %	5,9 %	-0,3 %
Trøndelag	8,0 %	11,8 %	3,8 %
Vestfold og Telemark	8,4 %	7,5 %	-0,9 %
Vestland	13,5 %	6,4 %	-7,0 %
Mangler fylke	0,0 %	13,4 %	13,4 %

Vedleggstabell 2 Populasjon og nettoutvalg for regionale kompetansenettverk, fordelt etter fylke. 2024.

	Populasjon	Nettoutvalg	Differanse
I alt (antall)	640	248	
	100 %	100 %	
Fylke			
Agder	4,4 %	4,8 %	0,5 %
Innlandet	18,9 %	12,9 %	-6,0 %
Møre og Romsdal	10,0 %	8,9 %	-1,1 %
Nordland	2,5 %	4,0 %	1,5 %
Oslo og Viken	10,6 %	8,5 %	-2,2 %
Rogaland	6,3 %	6,9 %	0,6 %
Troms og Finnmark	12,7 %	5,2 %	-7,4 %
Trøndelag	21,1 %	16,1 %	-5,0 %
Vestfold og Telemark	5,8 %	4,0 %	-1,7 %
Vestland	7,8 %	7,7 %	-0,2 %
Mangler fylke	0,0 %	21,0 %	21,0 %

Vedleggstabell 3 Populasjon og nettoutvalg for skoleledere, fordelt etter fylke. 2024.

	Populasjon	Nettoutvalg	Differanse
I alt (antall)	1184	262	
	100 %	100 %	0 %
Fylke			
Innlandet	19,5 %	22,5 %	3,0 %
Nordland	16,2 %	13,4 %	-2,9 %
Rogaland	22,2 %	19,5 %	-2,7 %
Trøndelag	23,3 %	21,8 %	-1,6 %
Vestfold	9,8 %	12,6 %	2,8 %
Telemark	9,0 %	10,3 %	1,4 %
Skoletype			
Grunnskole	87,8 %	87,0 %	-0,8 %
Videregående	12,2 %	12,6 %	0,4 %

Vedleggstabell 4 Populasjon og nettoutvalg for aktører fra universitet og høyskole, fordelt etter utdanningsinstitusjon. 2024.

	Populasjon	Nettoutvalg	Differanse
I alt (antall)	459	164	
	100 %	100 %	0 %
Utdanningsinstitusjon			
Høgskolen i Volda	7,0 %	5,5 %	-1,5 %
Høgskolen i Østfold	8,9 %	5,5 %	-3,4 %
Høgskolen på Vestlandet	10,0 %	8,5 %	-1,5 %
Høgskolen i Innlandet	8,9 %	10,4 %	1,4 %
NLA Høgskolen	0,9 %	1,2 %	0,3 %
NMBU	3,3 %	4,3 %	1,0 %
Nord Universitet	3,3 %	3,0 %	-0,2 %
NTNU	9,6 %	8,5 %	-1,0 %
OsloMet	13,7 %	14,0 %	0,3 %
Universitetet i Tromsø	5,0 %	4,9 %	-0,1 %
Universitetet i Oslo	3,3 %	7,9 %	4,7 %
Universitetet i Stavanger	12,6 %	9,8 %	-2,9 %
Universitetet i Agder	6,8 %	9,8 %	3,0 %
Universitetet i Bergen	2,0 %	3,0 %	1,1 %
Universitetet i Sørøst-Norge	4,4 %	2,4 %	-1,9 %
Mangler info	0,4 %	1,2 %	0,8 %

Vedleggstabell 5 Antall respondenter etter forbund og årgang.

Forbund	2021	2023	2024
Norsk lektorlag	113	100	207
Skolenes Landsforbund	79	4	0
Utdanningsforbundet	521	496	489
Ukjent	.	23	.
Total	713	623	696

Referanser

- Borg, E., Wiggen, K., & Restad, F. (2023). *Temanotat 5: Samarbeid og involvering i tilskuddsordningen for kompetanseutvikling i grunnsopplæringen*. Rapport 2023:20, Oslo: OsloMet.
- Fossestøl, K. (2023). *Programteori som redskap for evaluering av tiltak i skolesektoren. Temanotat 4: En gjennomgang av lokal kompetanseutvikling for grunnsopplæringa (desentralisert ordning for kompetanseutvikling)*. AFI-rapport 2023:4, Oslo: OsloMet.
- Fossestøl, K., Borg, E., Flatland, T., Hermansen, H., Lyng, S. T., Mausethagen, S., & Myrvold, T. (2021). *Lokal kompetanseutvikling. Evaluering av implementeringen av ny tilskuddsordning i grunnsopplæringen*. Retrieved from AFI-rapport 2021:06, Oslo:
- Lyng, S. T., Borg, E., Fossestøl, K., Hermansen, H., Johannesen, H. S., Lahn, L. C., . . . Pedersen, E. (2021). *Evaluering av ny kompetansemodell – desentraliserte ordninger for skole og yrkesfag samt oppfølgingsordningen. Temanotat 1: Programteori, foreløpige funn og videre forskningsspørsmål*. Retrieved from Oslo:
- Meld. St. 21. (2016-2017). *Lærelyst – tidlig innsats og kvalitet i skolen*. Oslo: Kunnskapsdepartementet Retrieved from <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-21-20162017/id2544344/>
- Røiseland, A., & Vabo, S. I. (2008). Governance på norsk. Samstyring som empirisk og analytisk fenomen. *Norsk statsvitenskapelig tidsskrift*, 24(1-2), 86-107. doi:10.18261/ISSN1504-2936-2008-01-02-05

Arbeidsforskningsinstituttet AFI, OsloMet
AFI-notat ISSN 2703-9617
www.oslomet.no/om/afi